

A photograph of a family in a garden. A young boy is in the foreground, reaching for a red and white soccer ball. A man stands behind him, and a woman is visible in the background near a house. A dog is partially visible in the lower foreground. The scene is set in a garden with a gravel path, green grass, and large pink hydrangea bushes. A semi-transparent white circle is overlaid on the left side of the image, containing the Achmea logo and the title text. A yellow curved shape is in the top right corner.

achmea

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Halfjaarverslag

2023 H1

Voorwoord

Achmea staat voor Duurzaam Samen Leven. Ook bij onze beleggingen streven we naar een combinatie van financieel en maatschappelijk rendement. Zowel voor onze eigen beleggingen als voor het vermogen dat we beheren voor klanten. Een aantal thema's heeft hierbij onze specifieke aandacht.

Als verzekeraar zien we een toename van weer gerelateerde schades. Dit is onmiskenbaar het gevolg van klimaatverandering. We ondervinden van dichtbij wat voor impact dat heeft op onze klanten en de maatschappij. Mede daarom vergrootten we onze inspanningen op het gebied van klimaat zowel vanuit onze rol als verzekeraar als die van belegger.

We hebben ook oog voor andere onderwerpen die dicht bij ons bedrijf staan zoals natuur & milieu, gezondheid, arbeidsnormen en mensenrechten.

Intensivering klimaatdialoog

Een belangrijk uitgangspunt in onze aanpak is dat we verandering in de reële economie willen realiseren. We zetten daarom sterk in op de dialoog met bedrijven waarin we beleggen. Door de toegenomen urgentie op het thema klimaat hebben wij ons engagement op dit thema dit jaar geïntensiveerd. Aanvullend op de reeds lopende dialogen hebben we tien CO₂-intensieve bedrijven geselecteerd waarmee wij individueel engagement voeren. We sluiten ons ook aan bij collectieve initiatieven. Via de 'Dutch Climate Coalition', een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders, doen we mee aan dialogen met acht energiebedrijven.

Stem laten gelden op aandeelhoudervergaderingen

De eerste helft van het jaar is traditioneel de periode waarin veel aandeelhoudersvergaderingen plaatsvinden. We maken actief gebruik van onze aandeelhoudersrechten en proberen ook zo invloed uit te oefenen op de bedrijven waarin we beleggen. Wij zetten ons stemrecht bijvoorbeeld in wanneer dialogen met bedrijven onvoldoende opleveren. Zo hebben we bij oliemaatschappijen aandeelhoudersresoluties gesteund die vroegen om de (scope 3) CO₂-emissie reductiedoelstellingen in lijn te brengen met het Akkoord van Parijs. Ook al halen dergelijke resoluties niet vaak een meerderheid, we geven hiermee wel een belangrijk signaal af aan de bestuurders van deze bedrijven.

Meer beleggen in verduurzaming

Achmea wil de energietransitie faciliteren door onder andere te investeren in 'groene obligaties'. Overheden en bedrijven die deze obligaties uitgeven, financieren hiermee duurzame projecten gericht op hernieuwbare energie, duurzaam waterbeheer of duurzaam afvalbeheer. In de eerste helft van dit jaar belegden we hierin voor bijna EUR 1,9 miljard. We hebben besloten het minimale percentage dat we beleggen in dit type obligaties structureel te verhogen. Daarnaast beleggen we ook in beleggingsfondsen die investeren in de energietransitie. Zo heeft Achmea via het Climate Infrastructure fonds van Achmea Investment Management EUR 55 miljoen geïnvesteerd in twee nieuwe windparken.

Verduurzamen vastgoed en woningen

Achmea belegt niet alleen in bedrijven maar ook in vastgoed en in woninghypotheken. Voor klanten die een hypotheek bij Achmea afsluiten hebben

wij daarom een groen leningdeel geïntroduceerd. Hiermee kan de verduurzaming van de woning tegen een lagere rente worden gefinancierd. Voor het vastgoed dat wij zelf beheren investeren we in de verduurzaming van de woningen.

Ons vastgoedbedrijf Achmea Real Estate publiceerde een nieuwe ESG strategie waarin nog nadrukkelijker dan voorheen maatschappelijke waarde wordt nagestreefd. Naast verduurzaming kijken we daarbij naar de sociale impact van ons vastgoed zoals de betaalbaarheid, geschikte woningen voor ouderen en de tevredenheid van de huurders.

Voorsprong door kennis en ervaring eigen vermogensbeheerders

Voor het grootste deel van onze beleggingen maken we gebruik van de diensten van onze eigen vermogensbeheerders: Achmea Investment Management en Achmea Real Estate. Met ruim 60 jaar ervaring, en met specialistische kennis, ondersteunen zij zowel Achmea als andere institutionele partijen in het realiseren van hun duurzaamheidsambities.

Wij zullen ons ook in de tweede helft van het jaar blijven inzetten op deze belangrijke thema's en daarmee een goede combinatie van financieel en maatschappelijk rendement te realiseren.

Bianca Tetteroo

Voorzitter Raad van Bestuur van Achmea

1. Achmea's MVB-beleid

Achmea belegt de premies en andere gelden die klanten aan ons hebben toevertrouwd, op een verantwoorde manier. Daarmee bedoelen we dat we de financiële verplichtingen aan onze klanten kunnen nakomen en dat we beleggen met respect voor de wereld om ons heen en voor toekomstige generaties.

In 2021 hebben wij een ambitiestatement geformuleerd voor de duurzame beleggingskernthema's:

- Mensenrechten
- Arbeidsnormen
- Natuur & Milieu
- Gezondheid
- Klimaat

Vervolgens zijn (en worden) deze verder uitgewerkt in concrete, meetbare doelstellingen. Over deze kernthema's en de daarbij horende doelstellingen rapporteren wij de voortgang op de volgende pagina's. In de diverse documenten op onze website alsmede in dit verslag wordt informatie over onze MVB-ambities gedeeld.

MVB-beleid onderdeel van Duurzaam Samen Leven

Achmea staat voor Duurzaam Samen Leven. Wij hebben de ambitie om duurzame waarde te creëren voor onze klanten, onze medewerkers, ons bedrijf én de samenleving. Dit doen we vanuit onze missie om samen grote maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Hierbij richten we ons op vier domeinen:

- Gezondheid dichterbij
- Slimme mobiliteit
- Onbezorgd wonen & werken
- Inkomen voor nu, straks en later

Dit doen we vanuit de verschillende rollen die wij hebben: als verzekeraar, als dienstverlener, als belegger en hypotheekverstrekker.

Door het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op deze vier domeinen dragen we bij aan de realisatie van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Deze 17 duurzame ontwikkelingsdoelen vormen wereldwijd de 'duurzaamheidsagenda' voor 2030. Wij vinden het belangrijk om ook met onze beleggingen bij deze agenda aan te sluiten.

Uitgangspunten

De accenten en uitgangspunten voor het MVB-beleid van Achmea zijn terug te voeren op internationale verdragen, conventies en best practice initiatieven die wereldwijd als normerend voor verantwoord beleggen gelden.

De belangrijkste daarvan is de **UN Global Compact**. De UN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes. Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO). De UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedsfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

Daarnaast heeft Achmea haar MVB-beleid in overeenstemming gebracht met de **Principles for Responsible Investment (PRI)** die het integreren van milieu-, sociale- en bestuurlijke criteria (ESG-criteria) in het beleggingsproces stimuleren evenals het uitoefenen van verantwoord eigenaarschap.

Verder vormen de **OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen** en de **UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)** belangrijke uitgangspunten voor het beleid. Zie voor een volledig overzicht van de belangrijkste raamwerken voor het MVB-beleid de website van Achmea.

Reikwijdte MVB-beleid

Deze rapportage overziet de beleggingen voor eigen rekening en risico van Achmea. Over het MVB-beleid voor derden gelden, onder beheer bij Achmea Investment Management, wordt apart gerapporteerd, onder andere op www.achmeainvestmentmanagement.nl.

Het MVB-beleid van Achmea bestaat uit de volgende stappen:

- Meten;
- Normen stellen;
- Beïnvloeden;
- Impact maken; en
- Rapporteren.

Bij deze stappen worden verschillende MVB-instrumenten toegepast. We streven ernaar om deze MVB-instrumenten op zoveel mogelijk categorieën toe te passen. De vorm waarin we dit doen verschilt per categorie. Bij sommige beleggings-categorieën is het niet mogelijk om elk MVB-instrument toe te passen. De hoofdstukken van dit rapport zijn gestructureerd naar deze stappen.

In onderstaande tabel wordt per beleggingscategorie weergegeven welke MVB-instrumenten Achmea toepast.

Tabel 1: MVB-instrumenten per beleggingscategorie

Beleggingscategorie	% belegd ¹	Uitsluiten	ESG integratie ²	Engagement	Impact
Staatsobligaties	25,2%	✓	✓	✓	✓
Hypotheken	26,4%	n.v.t.	✓	✓	n.v.t.
Krediet	33,2%	✓	✓	✓	✓
Vastgoed	4,8%	✓	✓	✓	✓
Aandelen ³	6,8%	✓	✓	✓	X
Hedgefonds	1,4%	✓	X	X	X
Infrastructuur	0,5%	✓	✓	✓	✓
Grondstoffen	0,9%	✓	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Private Equity	0,6%	✓	✓	✓	✓
Microfinance	0,2%	✓	✓	X	✓

1 Exclusief overlay portefeuille
2 Met ESG Integratie wordt bedoeld het expliciet meenemen van ESG informatie in het beleggingsproces met als doel een verbeterde risicorendementsverhouding.
3 Daarnaast wordt bij aandelen ook het instrument stemmen toegepast. Dit instrument is niet van toepassing op de andere categorieën.

2. Kernthema's voortgang

Voor elk van onze 5 kernthema's hebben wij ambities geformuleerd. Om deze ambities te behalen zetten wij verschillende instrumenten in. Op de volgende pagina's wordt per kernthema samenvattend weergegeven welke voortgang in de afgelopen periode is gemaakt en welke instrumenten hiervoor worden ingezet. Een uitgebreidere toelichting volgt in de hoofdstukken hierna.

Mensenrechten

Achmea's ambitie

Bedrijven waarin wij beleggen respecteren fundamentele mensenrechten; de rechten van bevolkingsgroepen op land, water en een adequate levensstandaard in de gebieden waarin zij opereren; het recht op gelijke kansen, behandeling en waardering en kinderrechten.

Ons huidige beleid is ingericht om te voldoen aan onze ambitie

Beleidsinstrumenten Mensenrechten

Halfjaarlijkse screening	Normatieve en thematische engagement
Uitsluiting landen en bedrijven	Beleggingen met positieve impact

Normen stellen

Op basis van onze normen op het gebied van mensenrechten sluiten wij **44** bedrijven uit. Daarnaast sluiten wij **55** landen- en daarmee **382** staatsbedrijven uit.

Engagement over oplossingen voor en voorkomen van schendingen

Voor het dit thema wordt met **27** bedrijven engagement gevoerd op basis van **27** schendingen.

Engagement: Normenschenders Mensenrechten			
Nieuw	Rio Tinto	Experian	Berkshire Hathaway
	Deutsche Telekom	T-Mobile	
Gesloten	Nutrien	Glencore	Experian

1 Thematisch engagement programma

Mensenrechten & Governance

Dialoog met bedrijven in de sectoren Grondstoffen, Telekom en Elektronica.
 Mede vanuit het opereren in conflictgebieden bestaat in deze sectoren een
 verhoogd risico op mensenrechtenschendingen. SDG's 1, 8 en 16.

Engagement: Mensenrechten & Governance		
HeidelbergCement AG	General Electric	Proximus SA de droit public
Sony Group	Siemens AG	Telenor ASA
Eni SpA	AT&T Inc.	Vodafone Group Plc

€ 738 mln. beleggingen met positieve impact

Strategie	Toelichting	Bedrag (mln)	SDG
Triodos Microfinance Fund	Microfinanciering, stimuleert ondernemerschap en schept banen in Zuid-Amerika, Afrika, Azië en Oost-Europa.	11	1, 4, 5, 8, 10
Woning-corporaties	Leningen aan 67 woningcorporaties die investeren in de bouw en renovatie van sociale huurwoningen in Nederland	710	11, 13
Leapfrog Financial Inclusion Fund-II	Financiering van bedrijven die financiële- en gezondheidszorg diensten aanbieden aan mensen in Afrika en Azië met een laag inkomen of die financieel zijn buitengesloten.	12	1, 4, 5, 8, 10
Women World's Banking Capital Partners Fund	Microfinanciering, gericht op het verbeteren van de positie van vrouwen in India Colombia, Bolivia en Jordanië.	5	

Arbeidsnormen

Achmea's ambitie

Bedrijven waarin wij beleggen respecteren internationale arbeidsnormen zoals beschreven in de ILO-conventies, en het recht op een leefbaar loon.

Ons huidige beleid is ingericht om te voldoen aan onze ambitie

Beleidsinstrumenten Arbeidsnormen

Halfjaarlijkse screening	Normatieve en thematische engagement
Uitsluiting landen en bedrijven	

Normen stellen

Op basis van onze normen op het gebied van arbeid sluiten wij **11** bedrijven uit. Daarnaast sluiten wij **8** landen uit.

Engagement over oplossingen voor en voorkomen van schendingen

Voor het dit thema wordt met **25** bedrijven engagement gevoerd op basis van **33** schendingen.

Engagement: Normenschenders Arbeidsnormen			
Nieuw	Deutsche Telekom	T-Mobile	Ecopetrol
	Fortescue Metals Group		
Gesloten	Geen		

1 Thematisch engagement programma

Arbeidsomstandigheden

Wij spreken over naleving van mensenrechten en fundamentele werknemersrechten in de voedingsketen. Dit programma draagt bij aan SDG's 1, 5, 8 en 10.

Engagement: Arbeidsomstandigheden		
Chocoladefabriken Lindt & Spruengli	Hershey Company	George Weston
J. M. Smucker Company	Carlsberg	Mondelez International

Natuur & Milieu

Achmea's ambitie

Bedrijven waarin wij beleggen voorkomen degradatie van biodiversiteit in zeer fragiele ecosystemen; ernstige vormen van bodemvervuiling; en onverantwoord beheer van landbouwgrond.

Ons huidige beleid is ingericht om te voldoen aan onze ambitie

Beleidsinstrumenten Natuur & Milieu

Halfjaarlijkse screening	Normatieve en thematische engagement
Uitsluiting bedrijven	Beleggingen met positieve impact

En wij werken verder aan het thema Biodiversiteit

Doorontwikkeling Natuur & Milieu

Meten Biodiversiteit impact

Normen stellen

Wij sluiten **23** bedrijven uit vanwege Natuur & Milieu schendingen.

Engagement over oplossingen voor en voorkomen van schendingen

Voor dit thema wordt met 28 bedrijven engagement gevoerd op basis van 33 schendingen.

Engagement: Normenschenders Natuur & Milieu			
Nieuw	First Quantum Minerals	Rio Tinto	Toyota Motor Corp.
	AltaGas	Consolidated Edison	Electricite de France
	Ecopetrol	Tokyo Gas Co.	
Gesloten	Geen		

3 Thematische engagement programma's

Kleding en circulariteit

In 2023 is het nieuwe engagement programma Kleding en Circulariteit van start gegaan. Binnen dit programma gaan we het gesprek aan met ondernemingen in de kledingindustrie.

Engagement: Kleding en Circulariteit (SDG 12 en 14)		
FAST RETAILING CO., LTD.	Gildan Activewear Inc.	Hennes & Mauritz AB
Industria de Diseno Textil, S.A..	Kering SA	Zalando SE
ZOZO Inc		

Biodiversiteit

Onder dit thema richten wij ons op de bijdrage van voedingsproducenten en supermarktketens aan de bevordering van biodiversiteit binnen de landbouwketen.

Engagement: Biodiversiteit (SDG 12, 14 en 15)	
General Mills, Inc.	Kroger Co.
Kellogg Company	Costco Wholesale Corporation
Tyson Foods, Inc.	Alimentation Couche-Tard

Plastics

Begin 2023 zijn de gesprekken gestart over de afbouw van plastic in verpakking van consumentengoederen. Deze gesprekken vinden plaats met bedrijven in verschillende stappen van de keten: toeleverancier plastic productie, gebruikers van plastic in producten en supermarktketens.

Engagement: Plastics		
Repsol	Henkel	Kimberly-Clark
L’Oreal	Proctor & Gamble	Carrefour
Ahold Delhaize	Jeronimo Martins	

€ 11 mln. beleggingen met positieve impact

Strategie	Toelichting	Bedrag (mln)	SDG
Triodos Food Transition Europe Fund	Financiering van toonaangevende en innovatieve Europese bedrijven op het gebied van organische producten en diensten, ter bevordering van duurzame consumptie en productie.	11	2, 3, 8, 12, 13

Gezondheid

Achmea's ambitie (2030)

Alle farmaceutische bedrijven waarin wij beleggen, hebben een strategie die aantoonbaar bijdraagt aan wereldwijde toegang tot medicijnen. Daarnaast hebben alle voedingsbedrijven waarin wij beleggen een strategie die aantoonbaar bijdraagt aan meer toegankelijke, betaalbare en gezonde voedingsproducten. Wij beleggen niet in tabaksproducenten. Ook beleggen wij niet in bedrijven die een relatief groot deel van de omzet behalen uit het leveren van een essentieel product of dienst voor de vervaardiging en/of levering van tabaksproducten.

Gezondheid maakt (sinds jaar en dag) onderdeel uit van ons MVB-Beleid

Beleidsinstrumenten Gezondheid

Uitsluiting Tabaksproducenten	Thematische engagement
Beleggingen met positieve impact	

Met onze geformuleerde ambitie gaan wij nog een stuk verder

Doorontwikkeling Gezondheid

Beleid Voeding (2023)	Beleid Farmacie (>2023)
Beleid Tabaksketen (>2023)	

Normen stellen

Wij sluiten alle 48 producenten van Tabak uit van belegging.

2 Thematische engagement programma's

Access to Healthcare

Begin 2023 is het programma Access to Healthcare van start gegaan. Dit programma bouwt voort op het in december 2022 afgesloten engagement thema Goede en toegankelijke medicijnen. We richten ons naast de farmaceutische sector nu ook op andere ondernemingen die een belangrijke rol spelen in de zorgketen, zoals ondernemingen die diagnostiek verzorgen, medische apparatuur ontwikkelen en medische hulpmiddelen distribueren.

Engagement: Access to Healthcare		
AstraZeneca	Takeda Pharmaceutical Co.	Eli Lilly and Company
Sanofi	Danaher Corporation	Abbott Laboratories
Amgen Inc.		

Access to Nutrition

Onder dit programma spreken wij in samenwerking met een brede coalitie van investeerders met bedrijven over de productie en promotie van gezonde voeding.

Engagement: Access to Nutrition (SDG 2 en 3)		
Unilever	Coca Cola	Meiji

€ 86 mln. beleggingen met positieve impact

Strategie	Toelichting	Bedrag (mln)	SDG
Investment Funds for Health in Africa-II	Financiering van zorgaanbieders, zorgverzekeraars, handels- maatschappijen in zorgproducten en medisch onderwijs met als doel de gezondheidszorg in Afrika te bevorderen.	6	3, 8
Achmea Dutch Health Care Property Fund	Duurzaam vastgoed voor zorgaanbieders en bewoners gericht op sociale inclusie en een gezonde woon- en werkomgeving. Hiermee dragen we bij aan betere zorg tegen lagere kosten.	80	3, 7, 11, 12, 17

Klimaat

Achmea's ambitie

Onze ambities op het thema Klimaat zijn vastgelegd in Achmea's Klimaat-transitieplan. In een notendop: beleggingen in aandelen en beursgenoteerde bedrijfsobligaties CO₂ net zero in 2040, en in 2050 voor de overige relevante beleggingen. Verbetering energielabels in de vastgoed- en hypotheekportefeuille. Bijdrage aan energietransitie.

Een belangrijk deel van het beleid staat

Beleidsinstrumenten Klimaat

Restrictief beleid fossiel	Thematische engagement
CO ₂ -reductie beleid bedrijven	Plan van aanpak energielabels vastgoed
CO ₂ en energielabels meting	Beleggingen met positieve impact

En er staat nog veel op de planning, o.a.

Doorontwikkeling Klimaat

Heroverweging beleid fossiel	Hypotheken
Uitbreiding CO ₂ -meting	Uitbreiding CO ₂ -reductie beleid

Normen stellen

Ons Restrictief beleid fossiel leidt tot **514** uitgesloten bedrijven.

Wij rapporteren de CO₂-voetafdruk van het overgrote gedeelte van onze beleggingsportefeuille: aandelen, staats- en bedrijfsobligaties, hypotheek, vastgoed en een deel van de leningen (investeringskredieten). Binnen aandelen en bedrijfsobligaties is het net zero 2040 beleid, inclusief jaarlijkse targets, ingericht. Voor het verbeteren van de energielabels van ons woningvastgoed is de planning vastgesteld.

4 Thematische engagement programma's

CO₂-Reductie PLUS

In 2023 is van start gegaan met het engagement thema CO₂-Reductie PLUS om invulling te geven aan Achmea's 2040 net zero doel.

Engagement: CO ₂ -Reductie Plus (SDG 7 en 13)		
Evonik Industries	Linde	Solvay
Yara International	United Parcel Service,	HeidelbergCement
CK Hutchison Holdings	Continental AG	Volkswagen
CF Industries Holdings, Inc.	Repsol SA	OMV
Equinor	Eni SpA	Total
BP	Exxon Mobil Corp.	Aker BP

Klimaatadaptatie en water: waterbeleid in de maakindustrie en materialensector

Engagement: Klimaatadaptatie en water (SDG 6, 12 en 15)		
Rio Tinto	Agnico-Eagle Mines	Qorvo
Newcrest Mining		

Reductie CO₂-uitstoot: ontwikkeling van klimaatstrategieën

Engagement: Reductie CO ₂ -uitstoot (SDG 7 en 13)		
Nucor	Hydro One	Nutrien
Umicore	Valero Energy	

Klimaat en Transport: reductie CO₂-uitstoot door spoor- en personenvervoerbedrijven

Engagement: Klimaat en Transport (SDG 7, 13 en 9)		
Canadian National Railway	TFI International	Union Pacific
Uber Technologies	Aurizon	

Ruim € 1,9 mld. beleggingen met positieve impact

Strategie	Toelichting	Bedrag (mln)	SDG
Achmea IM Climate Infrastructure Fund	30% van de beoogde 35% van onze infrastructuur-portefeuille investeert in duurzame energie projecten, waaronder via het in 2022 opgerichte Achmea IM Climate Infrastructure Fund.	55	
Green Shipping Fund	Financiering voorlopers in de scheepvaart industrie met doel hen te ondersteunen in terugbrengen van emissies.	95	
Green Bonds	Financiering verduurzamingsprojecten bij overheden en bedrijven. Zoals hernieuwbare energie, energie efficiëntie, transport, water- en afvalbeheer,	1.753	6, 7, 8, 9, 11, 12, 13

3. Meten

Wij willen weten wat er zich op maatschappelijk gebied afspeelt in onze beleggingsportefeuille. Daarom is het startpunt van ons MVB-proces het meten van de maatschappelijke risico's en impact.

In dit hoofdstuk worden enkele van deze metingen toegelicht. In bredere zin laten wij onze portefeuille screenen op de betrokkenheid bij (dreigende) schendingen van internationale standaarden zoals de UN Global Compact, OECD Guidelines en UN Guiding Principles.

CO₂-meting

In 2017 zijn we gestart met het meten van de CO₂-voetafdruk van de beleggingen in aandelen en door de jaren heen hebben we dit met steeds meer beleggingscategorieën uitgebreid (zie *Figuur 1*). Op dit moment meten wij de CO₂-voetafdruk van het overgrote gedeelte van onze beleggingsportefeuille waar dit relevant voor is. Dit betreft de beleggingscategorieën aandelen, staats- en bedrijfsobligaties, hypotheek, vastgoed en een deel van de leningen (investeringskredieten). Conform de afspraken in het Klimaatcommitment van de Financiële Sector zullen we ook de komende jaren blijven onderzoeken of het mogelijk is voor de resterende beleggingscategorieën CO₂-voetafdruk in kaart te brengen. De voortgang hierop is mede afhankelijk van de ontwikkeling van geschikte methodologieën en de beschikbaarheid van CO₂-data. In het eerste halfjaar van 2023 werd onderzocht of we de voor de beleggingscategorie Private Placements de CO₂-voetafdruk kunnen meten. Dit wordt in het tweede halfjaar voortgezet en afgerond.

Figuur 1: Tijdlijn CO₂-voetafdruk meten

In ons Jaarverslag geven wij de gedetailleerde CO₂-cijfers weer. Hier worden ook de gebruikte methodieken, definities, bronnen en reikwijdte van de cijfers uitgebreid toegelicht. Voor deze cijfers verwijzen we naar het Jaarverslag van Achmea. In het volgende halfjaarverslag worden deze weer opgenomen.

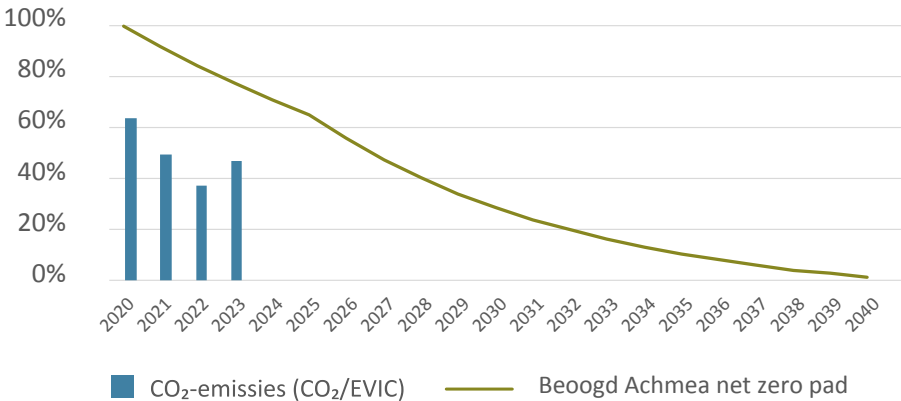
CO₂-Reductiepaden

Aandelen & obligaties

Het is onze ambitie om in 2040 de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties op net zero te hebben. Wij hebben onze vermogensbeheerders de opdracht gegeven dit uit te voeren tegen een jaar-op-jaar reductiepad. In nebenstaand figuur wordt het reductiepad en de huidige stand van zaken weergegeven.

Voor onze overige beleggingen, waaronder hypotheek en vastgoed is het onze ambitie om in 2050 net zero te zijn. Hiervoor ontwikkelen wij per beleggingscategorie een plan van aanpak.

Figuur 2: Reductie gefinancierde CO₂-emissies beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties t.o.v. het beoogde reductiepad

Vastgoed

In 2021 heeft Achmea in samenwerking met W/E adviseurs de CO₂-reductie Routekaart voor de woningportefeuille geactualiseerd. In de Routekaart zijn verschillende scenario's doorgerekend om de CO₂-uitstoot in de portefeuille te reduceren. In 2023 zal de Routekaart worden geactualiseerd. Hierin zullen onder andere nieuwe CRREM pathways worden opgenomen, die in januari 2023 zijn gepubliceerd. CRREM (Carbon Risk Real Estate Monitor) is een door de EU gesubsidieerd project dat voor verschillende landen en vastgoedtypen pathways

heeft opgesteld die aangeven hoe hoog de CO₂-uitstoot en het energieverbruik maximaal in een jaar mag zijn om er voor te zorgen dat de temperatuur op aarde met niet meer dan 1,5 graden stijgt conform de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.

De werkelijke CO₂-uitstoot wordt gemonitord in een CO₂-dashboard. Hiervoor werkt Achmea samen met INNAX, die de data verzamelt en opneemt in het CO₂-dashboard. Data is afkomstig van netbeheerders en vastgoedbeheerders. In 2023 is de berekening van de CO₂-uitstoot door INNAX aangepast, zodat dit beter aansluit bij de uitgangspunten van CRREM en GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark).

In 2021 was de CO₂-uitstoot in de woningportefeuille van Achmea 43% lager dan in het basisjaar 1990 en lag onder de CRREM-norm. De data over 2022 wordt in het najaar van 2023 opgenomen in het CO₂-dashboard.

Energielabels vastgoed en hypotheke

Energielabels geven inzicht in de energetische kwaliteit van gebouwen. Door het verbeteren van energielabels wordt ook de CO₂-uitstoot van gebouwen gereduceerd. Bovendien neemt het woon of werkcomfort toe.

Vastgoed

Voor onze vastgoedportefeuille hebben wij als doelstelling dat alle woningobjecten in 2030 minimaal een energielabel A hebben. Dit zal worden gerealiseerd door verkoop, aankoop en renovatie en verduurzaming van objecten. Achmea heeft een planning opgesteld voor de verbetering van de energielabels in de woningportefeuille.

In het begin van 2023 zijn er 35 woningen in de Arnhem verduurzaamd. Door de verduurzaming zijn deze 35 eengezinswoningen van een label B naar label A gegaan. Daarnaast zijn er twee projecten in Alkmaar opgestart om 88 woningen te verduurzamen. De maatregelen die zullen plaatsvinden zijn onder andere: het plaatsen van HR++ glas in bestaande kozijnen, het toevoegen van ventilatioeroosters in bestaande kozijnen, het isoleren van de begane grond vloer, het aanbrengen van zes PV-panelen per woning (>2000 Wp per woning) en het toevoegen van CO₂-gestuurde ventilatie. Behalve dat het energielabel verbetert zorgen deze maatregelen ervoor dat het comfort in de woningen verbetert en dat de CO₂-uitstoot van de woningen met circa 32% á 37% wordt verlaagd

Per eind juni 2023 was de samenstelling op basis van de waarde van de onderliggende beleggingen naar energielabels als volgt:

Tabel 2: Energielabel verdeling woningportefeuille

Energielabel	Vastgoed %	Hypotheken %
A of hoger	52%	19%
B	38%	15%
C	10%	29%
D of lager (incl. onbekend)	0%	37%

In de vastgoedportefeuille belegt Achmea naast woningen onder andere in kantoren via het Bouwinvest Office Fund. Van de 18 objecten in dit fonds had 98,3% in 2022 reeds een energielabel A of hoger en 99,6% een label C of hoger. Twee objecten hebben geen A-label omdat deze objecten monumentale gebouwen zijn.

Hypotheken

Voor onze beleggingen in hypotheke is het onze ambitie om in 2030 een energielabel samenstelling te bereiken van gemiddeld A. Hierbij spelen diverse uitdagingen waaronder het feit dat wij als hypotheek belegger geen directe investeringen kunnen doen om verduurzaming te kunnen uitvoeren. Immers, dit kunnen alleen de huiseigenaren, onze hypotheekklanten, zelf doen. Wel kunnen wij hen daarbij helpen en kunnen wij in onze hypotheekproducten faciliteiten bieden om verduurzaming te stimuleren. In Tabel 2 is de huidige samenstelling van de hypothekeportefeuille binnen onze beleggingen vanuit ons verzekeringsbedrijf samengevat.

UITGELICHT:

Hypotheeken

Achmea belegt in hypotheeken, waaronder de Leef hypotheek van Centraal Beheer. Centraal Beheer zet in op het faciliteren van hypotheekklanten bij verduurzaming van hun huis. Dit leidt voor de bewoners tot lagere energielasten en een comfortabelere woning. Bijkomende reden is dat eigenaren en hypotheekverstrekkers beiden profijt hebben van goede en met veilige materialen verduurzaamde woningen. Dit komt immers ten goede aan de waarde van de woningen, het wooncomfort, maar ook de kwaliteit en risicobeheersing van de Nederlandse woningportefeuille.

In de afgelopen periode heeft Centraal Beheer mooie stappen gezet om klanten te ondersteunen bij verduurzaming van hun woning. Hieronder enkele voorbeelden:

- Centraal Beheer biedt bestaande en nieuwe hypotheekklanten de mogelijkheid om tegen aantrekkelijke voorwaarden en tegen een lagere rente tot 25.000 euro te lenen voor verduurzaming van de woning. De actuele rentekorting op dit **Groen Leningdeel** is 0,8 procent.

- Om deze verduurzamings- en besparingsmaatregelen inzichtelijk te maken heeft Centraal Beheer een **online duurzaamheidsscan** ontwikkeld (www.duurzaamwoongemak.centraalbeheer.nl/scan-uw-huis). De scan biedt onder andere inzicht in wat het voor de maandelijkse kosten betekent als je een verduurzamingsoplossing met een lening betaalt.
- Aan het renteaanbod is een **‘groene pagina’** toegevoegd waarin we de klant de voordelen van verduurzaming uitleggen en de mogelijkheid om dit zelf te organiseren via het platform **Duurzaam Woongemak**. De mogelijkheden die dit platform biedt hebben wij verder uitgebreid.
- Om de financiering van nieuwbouwwoningen te vergemakkelijken hebben wij de maximale **offerteduur** voor deze energiezuinige woningen **verlengd**.
- Via de advies academie worden **trainingen** aangeboden aan hypotheekadviseurs over het onderwerp duurzaamheid en hoe ze dat het beste kunnen incorporeren in het adviesgesprek.

GRESB

Voor onze vastgoed beleggingen nemen wij elk jaar deel aan de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). Dit is een internationale benchmark die het duurzaamheidsbeleid en de implementatie daarvan bij vastgoedfondsen en -portefeuilles meet. Op basis hiervan wordt inzichtelijk hoe de portefeuille van Achmea presteert ten opzichte van vergelijkbare fondsen en portefeuilles en waar verbetering mogelijk is.

De benchmark wordt jaarlijks uitgevoerd. Voor de resultaten over 2022 verwijzen zij naar het vorige halfjaarverslag.

Huurdertevredenheid

Wij willen dat huurders in een veilige en duurzame woonomgeving kunnen leven. Daarom investeren wij in kwalitatief hoogwaardige nieuwbouw en verduurzamen we bestaand woningbezit. Hierbij is veel aandacht voor wooncomfort, sociale cohesie en gezondheid. Naast de woning is daarbij ook aandacht voor de woonomgeving. We meten jaarlijks de huurderstevredenheid. De resultaten van dit onderzoek zullen meegenomen worden in het volgende halfjaarverslag.

Social impact monitor

In 2022 heeft Achmea Real Estate samen met Springco Urban Analytics een tool ontwikkeld die de impact van gebouwen en bewoners op de leefbaarheid meet: de Social Impact Monitor. Met deze monitor kan het maatschappelijke rendement van investeringen in vastgoed worden gemeten.

Voor de woningportefeuille van Achmea, is een 0-meting van de social impact score uitgevoerd. Daarmee is er inzicht in hoe de verschillende objecten in onze portefeuille scoren qua sociale impact op verschillende dimensies zoals voorzieningen, sociale binding en omgevingskwaliteit.

In de eerste maanden van 2023 heeft er een verdere verfijning van de Social Impact Monitor plaatsgevonden. Daarbij is specifiek gekeken naar de praktische toepasbaarheid van de Social Impact Monitor. Tegelijkertijd is de monitor verder doorontwikkeld waarbij indicatoren zijn toegevoegd die zich richten op belangrijke maatschappelijke thema's als betaalbaarheid, veiligheid en geluk & gezondheid. In Q3 2023 wordt aan de hand van deze aangepaste opzet een 1-meting gedaan waarvan de eerste resultaten in oktober 2023 worden verwacht.

Beleggingen in fossiele brandstoffen

Als onderdeel van ons MVB-beleid monitoren wij onze blootstelling aan de fossiele sector. Onder beleggingen in fossiele brandstoffen verstaan wij bedrijven in de sectoren Oil & Gas Refining & Marketing, Diversified Metals & Mining, Integrated

Oil & Gas, Oil & Gas Exploration & Production, Coal & Consumable Fuels en Oil & Gas Storage & Transportation

In onderstaande Tabel 3 is voor de meest relevante portefeuilles in kaart gebracht welk deel wordt belegd in genoemde sectoren. Per 30 juni 2023 bedroeg de blootstelling naar fossiele brandstoffen € 518 mln. In alle getoonde categorieën is onze blootstelling lager dan binnen het betreffende beleggingsuniversum. Dit is mede het gevolg van het uitsluitingsbeleid en het beleid om CO₂-reductie in de beleggingsportefeuille na te streven.

Tabel 3: Beleggingen in fossiele brandstoffen

Categorie	Belegd	Fossiel	%
Aandelen ontwikkeld	€ 1,4 mld.	€ 55 mln.	3,8%
Aandelen opkomend	€ 421 mln.	€ 20 mln.	4,8%
Vastrentend ontwikkeld	€ 17,4 mld.	€ 428 mln.	2,5%
Vastrentend opkomend	€ 289 mln.	€ 14 mln.	4,9%
Totaal	€ 19,5 mld.	€ 518 mln.	2,6%

Screening op schendingen van internationale normen

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de internationale normen, zoals verwoord in het UN Global Compact en de OESO-richtlijnen, laat Achmea de beleggingsportefeuilles regelmatig screenen op basis van ISS ESG data.

Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending. Naar aanleiding van de bevindingen neemt Achmea zo nodig actie. Zo kan Achmea over gaan tot het uitsluiten van ondernemingen of het starten van een dialoog met de onderneming.

Naar aanleiding van deze screening is in het eerste halfjaar van 2023 een dialoog gestart met 15 ondernemingen die de internationale normen schenden of dreigen te schenden. In totaal lopen er 112 dialogen met 72 ondernemingen. Hierover wordt uitgebreid gerapporteerd in het hoofdstuk Beïnvloeden.

Bescherming van natuur en biodiversiteit

Wij zetten ons in voor de bescherming van de natuur en het behoud van biodiversiteit. In 2021 hebben we de Finance for Biodiversity Pledge ondertekend. In lijn met de doelen van deze ‘pledge’ werken we samen met andere financiële instellingen aan de ontwikkeling van methoden om de impact van beleggingen op biodiversiteit te meten en het delen van kennis. Ook voeren we engagement met ondernemingen op dit thema. Momenteel vinden er engagements plaats over biodiversiteitsrisico’s in de landbouw, over het beperken van vervuiling door plastic, en over water-risico’s. Daarnaast is ons engagement over klimaat ook direct relevant voor het behoud van de biodiversiteit.

En via ons beleggingsbeleid hebben we ook doelen opgenomen. Zo willen we bijvoorbeeld in de toekomst alleen nog beleggen in bedrijven die degradatie van biodiversiteit in zeer fragiele ecosystemen voorkomen. Daarnaast werken we dit jaar ook aan het meten van onze impact op de biodiversiteit. We beginnen met het meten van de impact van ondernemingen in onze beleggingsportefeuilles omdat we verwachten dat hier de grootste impact zit.

Gezondheid

Gezonde Voeding is wereldwijd een belangrijk maatschappelijk thema. Zo zijn 1 op de 9 mensen wereldwijd ondervoed en, aan de andere kant van het spectrum, hebben 650 miljoen mensen een vorm van obesitas. Naast overheden hebben ook bedrijven een belangrijke rol om deze problematiek aan te pakken. Van het aanbieden van gezondere producten, consumenten op een goede en duidelijke manier informeren over voeding tot het niet richten op kinderen bij reclame en marketing. Achmea vindt het van belang om zich als belegger op dit thema hard te maken en kritisch te kijken naar bedrijven in onze beleggingsportefeuille. Wij hebben daarom in de eerste helft van 2023 de relevante bedrijven in onze beleggingsportefeuille op het thema (gezonde) voeding in kaart gebracht. Van voedingsproducenten, restaurants tot supermarkten. Daarnaast werken wij zowel aan doelstellingen waaraan deze bedrijven uiterlijk 2030 dienen te voldoen als een stappenplan hoe wij als belegger ons gaan inzetten om dit te bereiken.

Tabel 4: Overzicht relevante bedrijven voor gezonde voeding

GICS-Sector aanduiding	Aantal ondernemingen uit deze sector in portefeuille	Aantal ondernemingen in het beleggingsuniversum
Packaged Foods, & Meats	20	64
Brewers	7	12
Distillers & Vintners	4	17
Restaurants	6	16
Food Retail	16	22
Consumer Staples Merchandise Retail	4	9
Soft Drinks & Non-alcoholic Beverages	7	13

4. Normen stellen

Wij stellen op basis van algemene maatschappelijke normen en onze eigen overtuigingen vast waar onze beleggingen aan moeten voldoen. Het liefst zoeken wij samen met de bedrijven in onze portefeuille naar een oplossing voor de misstanden waarbij zij betrokken zijn. Dit doen wij met een uitgebreid dialoogprogramma. Echter, wij stellen ook minimum grenzen aan onze beleggingen. Deze komen tot uiting in ons uitsluitingsbeleid dat op dit moment bestaat uit de in dit hoofdstuk beschreven onderdelen.

Tweemaal per jaar laten wij ons beleggingsuniversum screenen op (mogelijke) misstanden op basis van onze duurzaamheidscriteria⁴. Hiervoor wordt op onderdelen de input gebruikt van het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG en data van MSCI ESG. Op basis van de uitkomsten van deze screening actualiseren we onze uitsluitingslijst. Investerings in landen en bedrijven op deze lijst worden verkocht en zijn pas weer toegestaan indien betreffende namen hier niet meer op voorkomen. Onze vermogensbeheerders monitoren op continue basis dat onze uitsluitingslijst wordt toegepast in de beleggingsportefeuilles.

In totaal sluiten wij ruim 800 partijen in ons universum uit van belegging.
Sommige landen of bedrijven worden op basis van meerdere gronden uitgesloten. Het volledige uitsluitingsbeleid en de actuele uitsluitingenlijst kunt u terugvinden op de website van Achmea.

Ontwikkelingen in H1 2023

We vinden het belangrijk om ook feeling te houden met wat er leeft in de maatschappij. Daarom zijn we regelmatig in gesprek met maatschappelijke organisatie. In de eerste helft van dit jaar hebben we met PAX gesproken over wapens. Gegeven de oorlog in Oekraïne een relevant en actueel onderwerp.

4 Voor het Landenbeleid en Normenschenders geldt een jaarlijks proces.

Daarnaast hebben we gesproken met World Animal Protection over dierenwelzijn. Deze gesprekken hebben ons waardevolle inzichten opgeleverd die we kunnen gebruiken bij de verdere ontwikkeling van ons beleid.

Tabak

Al sinds januari 2013 heeft Achmea alle producenten van tabakswaaren uitgesloten van beleggingen. Het niet beleggen in de tabak producerende industrie past bij het Achmea thema Gezondheid.

Betrokkenheid van individuele bedrijven wordt vastgesteld aan de hand van omzet gegenereerd uit de productie van tabaksgoederen. Deze omzetgegevens zijn afkomstig van de externe en onafhankelijke dataleverancier ISS ESG. Een onderneming wordt uitgesloten indien de tabaksgoederen gerelateerde omzet meer dan 50% is.

Dit leidt tot 37 uitgesloten bedrijven.

Onder onze ambities op het gebied van Gezondheid gaan wij onze blik op het onderwerp tabak verbreden naar de rest van de keten, zoals toeleveranciers. Wij verwachten hier in 2024 op terug te komen.

Controversiële wapens

Achmea belegt niet in ondernemingen die bijdragen aan de productie van: Nucleaire, Biologische, Chemische wapens, Antipersoonsmijnen en Clustermunitie. Voor ons zijn dit controversiële wapens omdat deze veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie.

Achmea volgt haar eigen criteria, uiteraard in aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en het beleid van de Nederlandse overheid, waaronder de uitsluitingslijst van de AFM (Verbod op het beleggen in clustermunitie). Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt vervolgens voor ons vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens.

Dit leidt tot 94 uitgesloten bedrijven.

Conventionele wapens sluiten wij niet uit. Wij geloven dat landen het recht hebben om haar burgers te beschermen. Hierbij is het wel van belang de betrokkenheid van bedrijven bij wapenhandel aan controversiële regimes goed te monitoren. Sinds de oorlog in Oekraïne is de publieke opinie rondom het beleggen in wapens

veranderd. Vanuit meerdere hoeken wordt opgeroepen om meer te beleggen in de wapenindustrie. We werken in 2023 aan een evaluatie van ons beleid.

Thermische steenkool, teerzanden, schaliegas en -olie en Arctisch gas en -olie

Binnen het kader van onze ambities op Klimaatverandering en Natuur & Milieu hebben wij gekozen om niet te beleggen in bedrijven die een belangrijk deel (>5%) van de omzet behalen uit de meest vervuilende fossiele brandstoffen: thermische steenkool, teerzanden, schaliegas en -olie en Arctisch gas en -olie. Inkomsten uit kolenhandel en -transport worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in het uitsluitingsbeleid.

Betrokkenheid van individuele bedrijven wordt vastgesteld aan de hand van omzet gegenereerd uit genoemde fossiele brandstoffen. Deze omzetgegevens zijn afkomstig van de externe en onafhankelijke dataleverancier MSCI ESG.

Dit leidt tot 385 uitgesloten bedrijven.

De extractie, productie en het gebruik van fossiele brandstoffen leveren een belangrijke bijdrage aan de CO₂-uitstoot in de wereld. Achmea vindt dat fossiele brandstoffen als bron voor onze energie moeten worden vervangen door

duurzamere alternatieven. Vooralsnog kiezen wij in ons uitsluitingsbeleid voor bovengenoemde meest vervuilende fossiele brandstoffen. In ons engagementprogramma zijn wij op meerdere gebieden in gesprek met bedrijven om de energietransitie te bevorderen. Wij steunen aandeelhoudersresoluties bij fossiele bedrijven die oproepen om concretere en ambitieuzere klimaatplannen te stellen die in lijn zijn met het Akkoord van Parijs. Tegelijk investeren wij in duurzame energiebronnen zoals wind- en zonenergie. Ons beleid scherpen wij in de komende jaren verder aan op basis van actualiteit en ontwikkelingen.

Normschendingen

Achmea sluit ondernemingen uit die op grove en structurele wijze internationaal breed gedragen normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie schenden. Hiervoor hanteert Achmea een aantal belangrijke raamwerken als uitgangspunt, namelijk de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. De OESO-richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's ook de volgende thema's: consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De UN Guiding Principles geven handvatten voor overheden en ondernemingen hoe mensenrechtenschendingen in de praktijk te voorkomen, te adresseren en te mitigeren.

Achmea laat onderzoeksbureau ISS ESG periodiek beoordelen welke ondernemingen betrokken zijn bij structurele schendingen van internationale normen. Wij zijn per 1-1-2023 scherper aan de wind gaan varen in ons proces. Ten eerste gaan wij direct (i.p.v. na 24 maanden) tot actie (uitsluiten of 'watchlist') over bij vaststelling van een geconstateerde schending. Ten tweede betrekken wij nu ook zogenaamde 'vermeende schendingen' in onze screening.

Onze uitsluitingslijst bevat 75 bedrijven als gevolg van normenschendingen.

Landen en staatsbedrijven

Landen waar machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten op grove wijze schenden en landen waar het non-proliferatie verdrag wordt geschonden, worden uitgesloten.

Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het landen-uitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977. Daarnaast passen wij extra criteria toe op basis van de prestaties van de landen in de Freedom in the World-index, de ITUC Global Rights-index en de Corruption Perception.

De screening op controversiële regimes vindt jaarlijks plaats. Van landen op de uitsluitingenlijst koopt Achmea geen staatsobligaties en geen staatsbedrijven (Een onderneming wordt als staatsbedrijf aangemerkt indien de staat meer dan 50% van de aandelen bezit.)

Wij sluiten 55 landen en 296 daarbij horende staatsbedrijven uit.

Goed bestuur

In lijn met vereisten vanuit SFDR belegt Achmea in ondernemingen die voldoen aan de maatschappelijke normen en (inter)nationale standaarden voor goed bestuur (good governance). Ondernemingen die op dit vlak zeer slecht presteren, worden uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar de wettelijke vereisten op het gebied van: Goede managementstructuren, Betrekkingen met werknemers, Beloning van het betrokken personeel en Naleving van de belastingwetgeving.

Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, maakt Achmea gebruik van onderzoeksbureau MSCI ESG.

Dit leidt tot 14 uitgesloten bedrijven.

5. Beïnvloeden

Anders dan bij Normen stellen, waarbij Achmea op voorhand niet belegt in bepaalde landen en ondernemingen, geldt voor Beïnvloeden dat er wel belegt kan worden in ondernemingen waar (maatschappelijke) zaken verbeterd kunnen worden en we als aandeel- of obligatiehouder het management juist actief aansporen om het beleid of hun activiteiten te verbeteren.

Wij zijn er van overtuigd dat we juist hiermee impact bereiken in de reële wereld. Wij hanteren 2 instrumenten voor Beïnvloeding: Engagement en Stemmen.

Engagement: Achmea en de dialoog

De dialoog met ondernemingen wordt namens ons uitgevoerd door onze vermogensbeheerder Achmea IM. Veelal zijn het trajecten met een looptijd van drie jaar. Wij onderscheiden de volgende vormen van dialoog, ieder met eigen doelstellingen, aanpak en doelgroep:

- Normatieve engagement
- Thematische engagement
- Collectieve initiatieven
- Engagement met overheden
- Engagement met vermogensbeheerders

Escalatiestrategie

Achmea hanteert een escalatiestrategie voor het geval dat dialogen met ondernemingen uit de engagement programma's onvoldoende voortgang boeken. Als eerste wordt gekeken of de dialoog geïntensiveerd kan worden met andere (hoger geplaatste) contact personen of door het versturen (al dan niet gezamenlijk met andere beleggers) van een urgentiebrief aan het bestuur.

Mocht dit geen effect hebben dan kan Achmea haar aandeelhoudersrechten inzetten op aandeelhoudersvergaderingen, zoals:

- Tegen stemmen op bepaalde agendapunten.;
- Het stellen van vragen;
- Het agenderen van aandeelhoudersresoluties.

De inzet van deze aandeelhoudersrechten bij ondernemingen waar de dialoog stagneert wordt op 'case-by-case' basis overwogen. Hierbij wordt meegewogen of het opportuun en effectief is. Hierbij moet er een duidelijke link zijn met en bijdragen aan de thema's en prioriteiten zoals geïdentificeerd in het MVB-beleid. Wanneer er wordt tegen gestemd op een van de relevante agendapunten wordt de reden vermeld en vastgelegd.

Wanneer na verloop van tijd en na meerdere escalatiestappen onvoldoende resultaat ontstaat, wordt overgaan tot uitsluiting een reële optie.

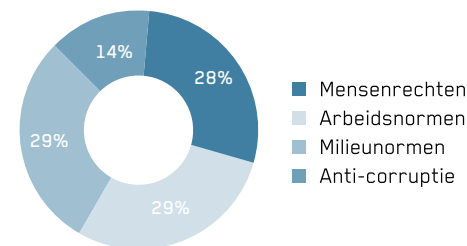
Normatieve engagement

Het normatieve engagement programma heeft als doel structurele schendingen van de UN Global Compact principes, OESO-richtlijnen voor Multinational ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen ook vaker tot rechtszaken die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die ook de belangen van aandeelhouders schaden.

Om tot een selectie van de ondernemingen te komen, die vallen binnen het normatieve engagement programma, wordt een due diligence-proces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op het schenden van één of meerdere principes van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights door onderzoeksbureau ISS ESG. Dit valt onder te verdeling in de hoofdthema's: Mensenrechten, Arbeidsnormen, Milieunormen en Anti-corruptie. Meer informatie over deze onderwerpen is te lezen in Bijlage A. Bij vermoedens van een mogelijke schending wordt een dialoog gestart om escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde schending wordt de dialoog met deze bedrijven opgestart met als doel de schending op te heffen en mogelijke nieuwe schendingen in de toekomst te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld lokale bevolking ter sprake komen.

In de eerste helft van 2023 maken 72 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken we over één of meerdere normschendingen waardoor het aantal dialogen (112) hoger is dan het aantal ondernemingen. In onderstaand figuur is weergegeven hoe het programma is opgebouwd naar hoofdthema's.

Figuur 3: Verdeling hoofdthema's normatieve dialogen H1 2023 (n=112)

Nieuwe dialogen

In H1 2023 zijn met 14 ondernemingen 21 nieuwe dialogen geïnitieerd of een lopende dialoog opnieuw opgestart.

Afgesloten dialogen

Sinds de start van het engagementprogramma in 2018 zijn 68 dialogen succesvol afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen niet langer betrokken zijn bij de (vermeende) schending. Met 4 ondernemingen is de dialoog voortijdig afgesloten, vanwege gebrek aan reactie en/of samenwerking.

Tabel 5: Afgeronde en gestarte normatieve dialogen H1 2023

Normschending	Onderneming	Status
Anti-corruptie	ABB Ltd.	Gestart Q2 2023
Anti-corruptie	Alphabet Inc.	Afgesloten Klik hier
Anti-corruptie	Electricite de France SA	Gestart Q1 2023
Anti-corruptie	Glencore PLC	Afgesloten Klik hier
Anti-corruptie	ING Groep NV	Afgesloten Klik hier
Anti-corruptie	ING Groep NV	Afgesloten Klik hier
Anti-corruptie	Kansai Electric Power Co., Inc.	Afgesloten Klik hier
Arbeidsnormen	Deutsche Telekom AG	Gestart Q1 2023
Arbeidsnormen	Ecopetrol SA	Gestart Q2 2023
Arbeidsnormen	Fortescue Metals Group Ltd.	Gestart Q1 2023
Arbeidsnormen	T-Mobile US, Inc.	Gestart Q1 2023
Mensenrechten	Berkshire Hathaway Inc.	Gestart Q1 2023
Mensenrechten	Deutsche Telekom AG	Gestart Q1 2023
Mensenrechten	Experian PLC	Gestart Q2 2023
Mensenrechten	Experian PLC	Gestart Q2 2023
Mensenrechten	Experian Plc	Afgesloten Klik hier
Mensenrechten	Nutrien Ltd.	Afgesloten Klik hier
Mensenrechten	Rio Tinto plc	Gestart Q1 2023
Mensenrechten	T-Mobile US, Inc.	Gestart Q1 2023
Milieunormen	AltaGas Ltd.	Gestart Q2 2023
Milieunormen	Consolidated Edison, Inc.	Gestart Q2 2023

Normschending	Onderneming	Status
Milieunormen	Ecopetrol SA	Gestart Q2 2023
Milieunormen	Electricite de France SA	Gestart Q1 2023
Milieunormen	Electricite de France SA	Gestart Q1 2023
Milieunormen	First Quantum Minerals Ltd.	Gestart Q1 2023
Milieunormen	Rio Tinto plc	Gestart Q1 2023
Milieunormen	Tokyo Gas Co., Ltd.	Gestart Q1 2023
Milieunormen	Toyota Motor Corp.	Gestart Q1 2023

Voortgang lopende dialogen

Voor iedere dialoog stellen wij specifieke engagementverwachtingen vast, samengevat in 4 mijlpalen. Het kan voorkomen dat 1 van deze mijlpalen niet van toepassing is op betreffende dialoog. De voortgang per mijlpaal wordt vervolgens in iedere dialoog getoetst aan de hand van vier indicatoren. Onderstaande tabel geeft de geaggregeerde status per mijlpaal op alle lopende dialogen (112). Afgesloten dialogen zijn hier niet in opgenomen.

Tabel 6: Mijlpaalverdeling normatieve dialogen H1 2023

Status maatregelen	1. Delen informatie	2. Implementatie beleid	3. Herstel en verhaal	4. Opheffen/voorkomen
 Geen	33%	24%	36%	35%
De onderneming heeft geen toezegging gedaan om met adequate maatregelen en middelen te komen om de betreffende schending te adresseren.				
 Toezegging	15%	35%	16%	29%
De onderneming heeft publiekelijk, of in dialoog met ISS ESG, toegezegd met adequate maatregelen en middelen te zullen komen om de schending te adresseren.				
 Geïnitieerd	46%	32%	40%	19%
De onderneming is begonnen met implementatie van maatregelen die het resultaat zijn van een duidelijke, tijdsgebonden strategie als reactie op de schending. De onderneming kan dit aantonen d.m.v. detail informatie of documentatie.				
 Onafhankelijk goedgekeurd	2%	1%	2%	0%
De door de onderneming genomen maatregelen zijn door externe belanghebbenden beoordeeld en de doeltreffendheid van de maatregelen wordt bevestigd. De onderneming kan dit aantonen d.m.v. documentatie en onafhankelijk onderzoek.				
n.v.t.	4%	8%	6%	17%

Escalatie

Daar waar ondernemingen langere periode een rode schending hebben en er geen succesvolle engagement plaatsvindt gaat Achmea over escalatie. Afgelopen periode zijn er voor 7 van de 8 ondernemingen waar een dialoog loopt escalatiestappen ondernomen. Voor een enkel geval waren er geen geschikte agendapunten tijdens de aandeelhoudersvergadering om tegen te stemmen.

Tabel 7: Escalatieoverzicht normatieve engagement

Genomen maatregel	Aantal ondernemingen
Aantal keer tegengestemd	4
Aantal keer aandeelhoudersresolutie ingediend	3
Geen (geschikte) actie	1

UITGELICHT:

Misbruik van de machtspositie op de markt voor online advertentiediensten

Opgeheven schending: Corruptie

In juni 2022 heeft de Europese Commissie (EC) een onderzoek gestart naar Alphabet Inc.'s dochteronderneming Google LLC, vanwege vermeend misbruik van de machtspositie op de markt voor online display-advertenties. Google zou oneerlijk voordeel hebben geboden aan haar eigen display-advertentiediensten en de toegang van concurrenten tot gegevens hebben beperkt sinds ten minste 2016.

Het onderzoek van de EC richt zich op de verplichtingen die gelden voor andere advertentie-intermediairs om Googlediensten te gebruiken, zoals het Google Ads-platform om online display-advertenties op YouTube te kopen en Google Ad Manager om online display-advertenties op YouTube weer te geven.

Ook worden beperkingen op de toegang van concurrerende diensten tot gegevens over de identiteit en het gedrag van gebruikers, het plaatsen van cookies van derden op Google Chrome en de toegang van derden tot advertentie-identificatiegegevens onderzocht. Google werkte constructief mee aan dit onderzoek.

Als reactie op dit onderzoek heeft Google aangeboden om andere advertentieconcurrenten toe te staan advertenties te plaatsen op haar Youtube-platform in een poging boetes te voorkomen en een schikking te treffen. Daarnaast heeft Google maatregelen genomen om haar gedrag aan te passen, zoals het toestaan van concurrerende biedingen op advertentieruimte op de zoekresultatenpagina en het geven van keuzeopties van zoekproviders aan Android-gebruikers in de Europese Economische Ruimte. We concluderen dat de controversie niet langer actueel is en er daarom geen noodzaak meer is voor engagement met Google. Het oordeel is gewijzigd van oranje naar groen (score 4: De schending wordt geadresseerd).

Thematische engagement

Het thematische engagement-programma heeft een andere doelstelling dan het normatieve engagement-programma. Hier staan niet de bedrijven centraal die normen schenden, maar juist bedrijven die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties verder kunnen verbeteren.

Onze uitvoerder Achmea IM identificeert binnen de kernthema's en in samenspraak met haar klanten de thema's waarop engagement wordt gevoerd.

Bij de keuze van een engagementthema spelen de volgende zaken een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuille (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succeskans voor slagen van de dialoog.

Voor sommige dialogen werken wij samen met andere nationale en internationale partijen. De start van de dialoog verloopt veelal via brief of email. Hierin introduceren wij onszelf en onze klanten, alsmede het onderwerp dat wij zullen bespreken. Het vervolg van de dialoog bestaat doorgaans uit meerdere conference calls of bezoeken aan de onderneming.

Alle ondernemingen waarmee thematische dialogen worden gevoerd zijn terug te vinden in de [Bijlage B](#).

In het eerste halfjaar van 2023 bestaat het thematische engagementprogramma uit 11 thema's, die zich in verschillende fases bevinden. Binnen deze thema's zijn 76 ondernemingen opgenomen.

Nieuwe dialogen

In januari zijn twee nieuwe engagement thema's gestart, namelijk: Kleding en Circulariteit en Access to Healthcare. Daarnaast is ook het engagement programma CO₂-Reductie PLUS van start gegaan.

In het thema Kleding en circulariteit gaan we het gesprek aan met ondernemingen in de kledingindustrie. We willen weten of de geselecteerde ondernemingen voldoende zicht hebben op de kansen en risico's van de transitie naar een meer circulaire economie, en of ze zich adequaat voorbereiden op de verwachte toename van wet- en regelgeving.

Het nieuwe thema Access to Healthcare bouwt voort op het in december 2022 afgesloten engagement thema Goede en toegankelijke medicijnen. Met dit nieuwe thema gaan we de scope vergroten. We richten ons naast de farmaceutische sector nu ook op andere ondernemingen die een belangrijke rol spelen in de zorgketen, zoals ondernemingen die diagnostiek verzorgen, medische apparatuur ontwikkelen en medische hulpmiddelen distribueren.

Het thema CO₂-Reductie Plus is van start gegaan om invulling te geven aan Achmea's ambitie om in 2040 de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties op net zero te hebben. Het hoofdinstrument dat we inzetten om invulling te geven aan deze ambities is engagement. Op deze wijze realiseren we 'real world impact' omdat we bedrijven hiermee aansporen naar net zero te bewegen.

Meer details over deze nieuwe programma's leest u in [Bijlage B](#).

Afgeronde dialogen

In de afgelopen periode zijn er geen engagement thema's afgesloten.

Voortgang lopende dialogen

Wij monitoren de voortgang van alle thematische engagements aan de hand van 6 mijlpalen binnen het proces.

Ten aanzien van het totaal aan bedrijven die zijn geselecteerd voor het thematische engagementprogramma is de status als volgt:

Tabel 8: Mijlpaalverdeling thematische dialogen H1 2023

Mijlpaal	Status
1. Analyse van het bedrijf	100%
2. Initiëren dialoog	99%
3. Voeren van dialoog	75%
4. Toezegging onderneming	11%
5. Aanpassen beleid & proces	3%
6. Afronden dialoog	0%

Vanwege de korte looptijd van een aantal relatief nieuwe engagementthema's hebben veel ondernemingen nog niet mijlpaal 4 en de daaropvolgende mijlpalen behaald. Toezeggingen met betrekking tot beleidsaanpassingen en de implementatie daarvan verwachten we in de tweede helft van het engagementtraject.

Escalatie

Daar waar er geen succesvolle engagement plaatsvindt gaat Achmea over op escalatie. Afgelopen periode zijn er voor 6 ondernemingen waar een dialoog loopt escalatiestappen ondernomen. In 3 gevallen is er een aandeelhoudersresolutie ingediend, bij 2 ondernemingen is er een herinnering via formele brief gestuurd en in 1 geval is er tegengestemd tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

Tabel 9: Overzicht ondernemingen en status thematische dialogen H1 2023

Engagement omschrijving	Onderneming	Mijlpaal	Sector	Land	Lees meer
Access to Healthcare	AstraZeneca PLC	2	Gezondheidszorg	UK	Niet gestart
Access to Healthcare	Sanofi	3	Gezondheidszorg	FR	Klik hier
Access to Healthcare	Takeda Pharmaceutical Co. Ltd.	1	Gezondheidszorg	JP	Niet gestart
Access to Healthcare	Eli Lilly and Company	3	Gezondheidszorg	US	Klik hier
Access to Healthcare	Danaher Corporation	2	Gezondheidszorg	US	Niet gestart
Access to Healthcare	Abbott Laboratories	2	Gezondheidszorg	US	Niet gestart
Access to Healthcare	Amgen Inc.	2	Gezondheidszorg	US	Niet gestart
Access to Nutrition	Unilever NV	5	Niet-duurzame consumptiegoederen	NL	Klik hier
Access to Nutrition	Meiji Holdings Co., Ltd.	5	Niet-duurzame consumptiegoederen	JP	Klik hier
Access to Nutrition	Coca Cola	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Klik hier
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Henkel AG & Co. KGaA	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	DE	Klik hier
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Kimberly-Clark Corp	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Klik hier
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	L'Oreal SA	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	FR	Klik hier
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Procter & Gamble Company	2	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Jeronimo Martins, SGPS S.A.	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	PT	Klik hier
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Carrefour SA	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	FR	Klik hier
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Repsol SA	3	Energie	ES	Zie voorgaand verslag
Afbouw plastic in verpakking consumentengoederen	Royal Ahold Delhaize N.V.	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	NL	Klik hier
Arbeidsomstandigheden	Hershey Company	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Arbeidsomstandigheden	Chocoladefabriken Lindt & Spruengli	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	CH	Zie voorgaand verslag
Arbeidsomstandigheden	Mondelez International	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Arbeidsomstandigheden	Carlsberg A/S Class B	4	Niet-duurzame consumptiegoederen	DK	Klik hier

Engagement omschrijving	Onderneming	Mijlpaal	Sector	Land	Lees meer
Arbeidsomstandigheden	J. M. Smucker Company	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Arbeidsomstandigheden	George Weston Limited	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	CA	Klik hier
Biodiversiteit	General Mills, Inc.	4	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Biodiversiteit	Kellogg Company	3	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Klik hier
Biodiversiteit	Tyson Foods, Inc.	4	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Biodiversiteit	Kroger Co.	4	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Zie voorgaand verslag
Biodiversiteit	Costco Wholesale Corporation	4	Niet-duurzame consumptiegoederen	US	Klik hier
Biodiversiteit	Alimentation Couche-Tard	4	Niet-duurzame consumptiegoederen	CA	Zie voorgaand verslag
Kleding en circulariteit	FAST RETAILING CO., LTD.	2	Duurzame consumptiegoederen	JP	Klik hier
Kleding en circulariteit	Gildan Activewear Inc.	2	Duurzame consumptiegoederen	CA	Klik hier
Kleding en circulariteit	Hennes & Mauritz AB	2	Duurzame consumptiegoederen	SE	Klik hier
Kleding en circulariteit	Industria de Diseno Textil, S.A.	2	Duurzame consumptiegoederen	ES	Klik hier
Kleding en circulariteit	Kering SA	2	Duurzame consumptiegoederen	FR	Klik hier
Kleding en circulariteit	Zalando SE	2	Duurzame consumptiegoederen	DE	Klik hier
Kleding en circulariteit	ZOZO Inc	2	Informatietechnologie	DE	Klik hier
Klimaat en Transport 2	Aurizon Holdings Ltd.	3	Industrie	JP	Zie voorgaand verslag
Klimaat en Transport 2	Canadian Nat. Railway Comp.	3	Industrie	AU	Zie voorgaand verslag
Klimaat en Transport 2	TFI International Inc	3	Industrie	CA	Klik hier
Klimaat en Transport 2	Uber Technologies, Inc.	2	Informatietechnologie (NL)	US	Zie voorgaand verslag
Klimaat en Transport 2	Union Pacific Corporation	4	Industrie	US	Zie voorgaand verslag
Klimaatadaptatie en water	Newcrest Mining Limited	3	Basismaterialen	AU	Zie voorgaand verslag
Klimaatadaptatie en water	Rio Tinto plc	3	Basismaterialen	UK	Zie voorgaand verslag

Engagement omschrijving	Onderneming	Mijlpaal	Sector	Land	Lees meer
Klimaatadaptatie en water	Agnico-Eagle Mines Limited	3	Basismaterialen	CA	Zie voorgaand verslag
Klimaatadaptatie en water	Qorvo, Inc.	3	Informatietechnologie	US	Zie voorgaand verslag
Mensenrechten & Governance	Eni SpA	3	Energie	IT	Klik hier
Mensenrechten & Governance	HeidelbergCement AG	3	Basismaterialen	DE	Klik hier
Mensenrechten & Governance	Proximus SA de droit public	3	Telecommunicatiediensten	BE	Klik hier
Mensenrechten & Governance	Sony Group Corporation	2	Duurzame consumptiegoederen	JP	Zie voorgaand verslag
Mensenrechten & Governance	Telenor ASA	3	Telecommunicatiediensten	NO	Klik hier
Mensenrechten & Governance	Siemens AG	3	Industrie	DE	Klik hier
Mensenrechten & Governance	General Electric Company	2	Industrie	US	Zie voorgaand verslag
Mensenrechten & Governance	Vodafone Group Plc	3	Telecommunicatiediensten	UK	Klik hier
Mensenrechten & Governance	AT&T Inc.	3	Telecommunicatiediensten	US	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot	Valero Energy Corporation	3	Energie	US	Zie voorgaand verslag
Reductie CO ₂ -uitstoot	Nucor Corporation	3	Basismaterialen	US	Zie voorgaand verslag
Reductie CO ₂ -uitstoot	ONEOK, Inc.	3	Energie	US	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot	Nutrien Ltd.	3	Basismaterialen	CA	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot	Umicore	3	Basismaterialen	BE	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot	Hydro One Ltd.	2	Nutsbedrijven	CA	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Evonik Industries AG	3	Basismaterialen	DE	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Linde PLC	3	Basismaterialen	UK	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Solvay SA	2	Basismaterialen	BE	Zie voorgaand verslag
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Yara International ASA	3	Basismaterialen	NO	Zie voorgaand verslag
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	United Parcel Service	2	Industrie	US	Zie voorgaand verslag

Engagement omschrijving	Onderneming	Mijlpaal	Sector	Land	Lees meer
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	HeidelbergCement AG	2	Basismaterialen	DE	Niet gestart
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	CK Hutchison Holdings Ltd	3	Industrie	HK	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Continental AG	3	Duurzame consumptiegoederen	DE	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Volkswagen AG	3	Duurzame consumptiegoederen	DE	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	CF Industries Holdings, Inc.	3	Basismaterialen	US	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Repsol SA	3	Energie	ES	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	OMV AG	3	Energie	AT	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Equinor ASA	3	Energie	NO	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Eni SpA	3	Energie	IT	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Total SA	3	Energie	FR	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	BP Plc	3	Olie en gas	UK	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Exxon Mobil Corp.	3	Olie en gas	US	Klik hier
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	Aker BP ASA	3	Energie	NO	Klik hier

Collectieve initiatieven

Naast ons eigen engagement programma sluiten we ons (direct of via onze uitvoerders) aan bij collectieve engagement initiatieven. We trekken samen op met andere institutionele beleggers, bijvoorbeeld daar waar collectieve dialoog met ondernemingen of internationale beleidsmakers (zoals overheden) effectiever is dan op individuele basis. Ook ondersteunen we investor statements als deze passen binnen de kernthema's van ons MVB-beleid. Tzamen heeft Achmea 2033 bedrijven bereikt met de collectieve initiatieven van afgelopen halfjaar⁵.

⁵ Mogelijke dubbeltelling van bedrijven door deelname aan meerdere initiatieven

Tabel 10: Collectieve initiatieven afgerond of actief in H1 2023

Type	Naam initiatief	Samenwerkingsverband	Start	Status H1 '23	Lees meer
Investor statement	Investor statement aan het Amerikaanse Congres tegen wet- en regelgeving die duurzaam beleggen ondermijnt	ICCR	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	‘Bangladesh Investor Initiative’ ter ondersteuning van het ‘International Accord’ en ‘Pakistan Accord’ voor mensenrechten en arbeidsnormen in de kledingsector	ICCR	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Mensenrechten en vrijheid van meningsuiting in Iran	Regroupement Pour La Responsabilité Sociale des Entreprises	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement van ICCR en Adasina Social Capital om een einde te maken aan het betalen van het sub-minimale loon aan werknemers in de Verenigde Staten	Adasina Social Capital	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement van VBDO om reductie van ‘single use plastics’, productie en consumptie te realiseren in de consumentenproducten en supermarktsector	VBDO	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement van Sycomore AM en Axa Investment Managers om ondernemingen in de media, internet en gaming sector de risico’s en impacts van technologie op geestelijke gezondheid en mentale welzijn te verminderen en monitoren	Sycomore AM en Axa Investment Managers	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement en collectieve dialoog	CDP ‘Non-Disclosure Campaign’ 2023	CDP	H1 2023	Actief	Klik hier
Collectieve dialoog	‘Global Plastic Treaty’ van WNF en ‘Ellen McArthur Foundation’ met de VN over wereldwijde aanpak plastic vervuiling	WNF en Ellen McArthur Foundation	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement namens ICAN om naleving en uitvoering van het Verdrag rondom het verbod op kernwapens te bevorderen	International Campaign to Abolish Nuclear Weapons	H1 2023	Actief	Klik hier

Type	Naam initiatief	Samenwerkingsverband	Start	Status H1 '23	Lees meer
Investor statement en collectieve dialoog	Investor statement aan producenten van gevaarlijke chemicaliën om de transparantie te verbeteren	Aviva	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement namens 'Investor Alliance on Human Rights' aan Europese wetgevers	Investor Alliance on Human Rights	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement van LGIM aan ondernemingen in de private sector in de Verenigde Staten om betaalde ziekte­dagen aan werknemers	Legel & General Investment Management	H1 2023	Actief	Klik hier
Investor statement	Investor statement namens WBA aan olie- en gasbedrijven uit het 'Just Transition Assessment'	World Benchmarking Alliance	H1 2023	Actief	Klik hier
Collectieve dialoog	Collectieve engagement met Australië op het thema klimaat	PRI	H2 2022	Actief	Zie voorgaand verslag
Collectieve dialoog	Collectieve dialoog biodiversiteit, afval & vervuiling	FAIRR	H2 2022	Actief	Zie voorgaand verslag
Collectieve dialoog	Dutch Climate Coalition	Dutch Climate Coalition	H2 2022	Actief	Klik hier
Collectieve dialoog	Collectieve dialoog over arbeidsomstandigheden in de vleesverwerkende industrie	FAIRR	H1 2022	Actief	Zie voorgaand verslag
Collectieve dialoog	Collectieve dialoog over verduurzaming aquacultuur	FAIRR	H1 2022	Actief	Zie voorgaand verslag
Collectieve dialoog	Ceres Food Emissions 50	Ceres	H1 2022	Actief	Zie voorgaand verslag
Collectieve dialoog	Collectieve dialoog over de eiwittransitie in de toeleveringsketen	FAIRR	H1 2022	Actief	Zie voorgaand verslag
Collectieve dialoog	Climate Action 100+	IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	H2 2017	Actief	Zie voorgaand verslag

In de tabel hieronder staan de organisaties en initiatieven waar Achmea of een Achmea entiteit namens Achmea lid van is of heeft ondertekend.

Tabel 11: Lidmaatschappen en commitments

Naam	Rol	Organisatie	Sinds
Longterm Investors in People's Health (LIPH)	Ondertekenaar	ShareAction	2022
DNB Klimaatadaptatie	Lid Werkgroep	DNB (Platform voor Duurzame Financiering)	2022
Healthy Markets Initiative	Ondertekenaar	ShareAction	2021

Naam	Rol	Organisatie	Sinds
Energy Efficient Mortgage Netherlands Hub	Lid	EEM NL Hub	2021
Finance for Biodiversity Pledge	Ondertekenaar	Finance for Biodiversity Foundation	2021
Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF)	Supporter	PBAF	2021
Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	Lid	FAIRR	2019
Klimaatcommitment financiële sector	Ondertekenaar	Klimaatcommitment financiële sector	2019
Access to Nutrition Initiative (ATNI)	Lid	Access to nutrition Initiative	2018
Investor Alliance for Human Rights	Lid	ICCR	2018
Platform Living Wage for Financials (PLWF)	Lid	Platform Living Wage Financials (PWLF)	2018
Investor Decarbonisation Initiative	Ondertekenaar	ShareAction	2018
Workforce Disclosure Initiative (WDI)	Ondertekenaar	ShareAction	2018
Tobacco Free Finance Pledge	Ondertekenaar	UNEPFI	2018
IMVO covenant	Lid	IMVO ser	2018
Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO)	Lid	VBDO	2017
DNB Partnership for Carbon Accounting Financials	Lid Werkgroep	DNB (Platform voor Duurzame Financiering)	2017
DNB SDG-impactmeting	Lid Werkgroep	DNB(Platform voor Duurzame Financiering)	2017
Climate Action 100+	Ondertekenaar	IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	2017
Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)	Ondertekenaar	PCAF	2015
Paris Pledge for Action	Ondertekenaar	Diversen	2015
Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB)	Investor & participant member	GRESB	2011
Carbon Disclosure Project (CDP)	Ondertekenaar	CDP	2009
UN PRI	Ondertekenaar	UNPRI	2007

Engagement met overheden

Achmea voert ook engagement met overheden. Dit type engagement verschilt van engagement met bedrijven in dat de positie van een belegger ten opzichte van een overheid fundamenteel verschilt van de positie ten opzichte van een (beurs-genoteerd) bedrijf. Een belangrijk aandachtspunt in engagement activiteiten met overheden is de afweging tussen het uitoefenen van invloed als belegger en het respecteren van democratische processen. Daarbij is dit type engagement niet een lobby activiteit. Een belangrijk verschil met lobbyen is dat bij engagement met overheden niet het eigen belang voorop staat, maar juist het behalen van maatschappelijke doelen.

We kiezen voor een 2 sporenbeleid voor onze engagement met overheden. Ten eerste inventariseren en screenen we relevante collectieve initiatieven voor engagement met overheden die zijn geïnitieerd door andere investeerders en andere partijen. Zo zijn we deelnemer geworden van een coalitie institutionele beleggers, geleid door de UNRPI, die het gesprek met de Australische overheid aangaat over het halen klimaatdoelen uit het Parijs-akkoord (Zie tabel 9).

Ten tweede nemen we als Achmea ook zelf het initiatief voor het voeren van engagement met overheden. Zo werken wij momenteel aan een engagement traject op het thema Tabakspreventie. Het gebruik van Tabak heeft namelijk een wereldwijd negatief effect op de gezondheid. Het tabakspreventie is dan ook niet voor niks een belangrijk onderwerp binnen de Sustainable Development Goals. In dit traject bouwen we aan een coalitie van gelijkgestemde institutionele beleggers en zullen we de tweede helft van 2023 onze engagement starten.

UITGELICHT:

EMD uitsluitingenbeleid

De opkomende markten vastrentende waarden portefeuille van Achmea wordt beheerd door PGIM Fixed Income. De beheerder promoot ESG in het beleggingsproces, zowel bij bedrijfsleningen als bij staatsobligaties.

Voor staatsobligaties heeft PGIM een raamwerk ontwikkeld dat landen rangschikt op basis van ESG-criteria. Het rangschikken vindt plaats aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve factoren. Kwalitatief kijkt men naar ESG factoren die de macro-economische vooruitzichten van een land kunnen beïnvloeden. Veel van dergelijke factoren worden vastgelegd in het ESG-kader van de beheerder en worden vervolgens geïntegreerd in de relatieve waardeanalyse.

Daarnaast voert PGIM ons landenbeleid uit. Dit beleid houdt rekening met mensenrechten en arbeidsnormen. Daarnaast wil Achmea niet beleggen in landen waar sprake is van corrupte regimes. Het landenbeleid van Achmea heeft uitsluitend betrekking op staatsobligaties en is per eind 2022 aangescherpt door extra landen uit te sluiten. Voorafgaand aan de aanscherping zijn diverse gesprekken met de beheerder gevoerd over de impact, de uitvoerbaarheid en om tot aansluiting van het aangescherpte beleid te komen. Deze afspraken zijn concreet gemaakt en vastgelegd in mandaatrichtlijnen.

Engagement met vermogensbeheerders

Achmea maakt gebruik van verschillende vermogensbeheerders om haar beleggingsbeleid uit te voeren. De uitvoering van het MVB- beleid vindt vooral plaats middels afspraken in de beleggingsmandaten met deze vermogensbeheerders. Dit betreft bijvoorbeeld het uitvoeren van ons uitsluitingsbeleid, maar ook het behalen van onze CO₂-reductiedoelstellingen. Ook verwachten we van onze vermogensbeheerders dat zij, waar mogelijk, ESG-informatie in het beleggingsproces van onze beleggingsmandaten integreren. Of vermogensbeheerders zich ook houden aan de concrete afspraken die gemaakt worden in mandaatrichtlijnen wordt gemonitord via het zogenaamde mandaat compliance.

Vermogensbeheerders hebben ook een eigen MVB- beleid. Dat beleid is vooral van belang wanneer Achmea in fondsen belegd. Een exacte toepassing van het Achmea MVB-beleid is in het geval van fondsbeleggingen niet altijd mogelijk. Achmea selecteert vermogensbeheerders mede op basis van hun MVB-beleid. Hierbij geldt het MVB-beleid van Achmea als kader. Waar het MVB-beleid van geselecteerde vermogensbeheerders afwijkt van Achmea's MVB-beleid stimuleert Achmea de betreffende vermogensbeheerder om tot aansluiting te komen. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op het toepassen van de uitsluitingenlijst binnen alle beleggings-categorieën, maar ook de dialoog met de hypotheekmanagers over onze sociale-, milieu- en governance doelen valt hieronder.

Stembeleid & Corporate Governance

Achmea belegt onder andere in beursgenoteerde ondernemingen en is daardoor ook aandeelhouder. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kan Achmea invloed uitoefenen op ondernemingen. Het gaat hierbij om het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en in sommige gevallen kan Achmea zich uitspreken over het beloningsbeleid. Achmea doet dit onder andere door deel te nemen aan de besluitvorming op de aandeelhoudersvergaderingen (stemmen).

De Nederlandse Corporate Governance Code schrijft voor dat institutionele beleggers zoals verzekeraars een beleid hebben ten aanzien van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin zij beleggen. Daarbij wordt van de institutionele belegger gevraagd om minstens eenmaal per jaar aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan het stembeleid. Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen.

Achmea IM voert ons stembeleid uit en past voor elke steminstructie ons eigen 'op maat gemaakte' stembeleid toe. Achmea IM maakt bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van het stemplatform en analyses van Institutional Shareholder Services (ISS). Voordat de definitieve stem wordt uitgebracht analyseren we een selectie van de voorstellen op individuele basis. Het

uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt.

Ons stembeleid wordt tenminste jaarlijks geactualiseerd. Op de website zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stembeleid
2. Verslag verantwoord betrokken aandeelhouderschap
3. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe gestemd is per aandeelhoudersvergadering

Stemgedrag Achmea

De eerste helft van het jaar is altijd een zeer drukke stemperiode. De meeste aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in Europa, Japan en de Verenigde Staten vinden namelijk in de eerste helft van het jaar plaats. De wijze waarop aandeelhoudersvergaderingen werden gehouden verschilde dit jaar per land volgens de voor dat land geldende wet- en regelgeving. Amerikaanse en Duitse aandeelhoudersvergaderingen vonden veelal virtueel plaats, waar Nederlandse aandeelhoudersvergaderingen met name live werden gehouden (77%) of in hybride vorm (23%).

Aandeelhoudersvoorstellen

Waar in 2022 voor het eerst aandeelhoudersvoorstellen op agenda's kwamen die niet ESG-bevorderend waren, was er dit halfjaar een toename van dit soort

voorstellen te zien. Dit speelde met name bij Amerikaanse ondernemingen. Het betrof onder andere het volgende type voorstellen:

- Klimaat, met als doel het verminderen van inzet op de klimaattransitie.
- Diversiteit, met als doel de ‘gewone Amerikanen’ niet gedupeerd te laten worden door diversiteitseisen.
- China, met als doel het beperken van ondernemingsactiviteiten in China.

Deze zogenoemde ‘anti-ESG voorstellen’ hebben weinig steun ontvangen van aandeelhouders en geen van deze voorstellen is aangenomen.

Wij stemden in het afgelopen halfjaar op 525 vergaderingen op totaal 8.165 agendapunten. Zie nevenstaande tabel voor de regionale verdeling over H1 2023.

Tabel 12: Regionale verdeling stemactiviteiten H1 2023

Land	#	Land	#
Australia	2	Italy	6
Austria	1	Japan	105
Belgium	4	Jersey	1
Bermuda	2	Luxembourg	2
Canada	34	Netherlands	16
Cayman Islands	5	Norway	8
Curacao	1	Portugal	1
Denmark	8	Singapore	4
Finland	7	Spain	9
France	22	Sweden	12
Germany	9	Switzerland	18
Hong Kong	3	USA	213
Ireland	3	United Kingdom	26
Israel	3		

In 19% van de gevallen stemden wij tegen het door het management voorgestelde advies. In de tabel op de volgende pagina is een verdeling opgenomen de verschillende soort onderwerpen.

Tabel 13: Overzicht tegen stemmen per categorie

Categorie	#	% Tegen	Toelichting
Aandelen gerelateerd	441	7%	Uitgifte aandelen, speciale rechten, share classes
Audit gerelateerd	430	0,2%	Benoeming en fees accountants
Beleggingsfondsen	n.v.t.	n.v.t.	Bepalingen beleggingsfondsen
Beloning	916	53%	Beloningsbeleid, beloning, say on pay
Benoemingen	4.256	14%	Benoeming RvB, RvC
Bestuurders gerelateerd	592	10%	Benoeming, beloning commissies, aanpassen termijn bestuurders
Corporate Governance	n.v.t.	n.v.t.	Aandeelhoudersrechten, stembepalingen
Duurzaamheid	11	0%	Rapportages, verantwoordelijkheid, aandeelhoudersvoorstellen zowel klimaat als sociaal.
Klimaat	9	67%	Say on Climate aandeelhoudersvoorstellen Klimaat
Niet-routinematig	35	9%	Proxy contest kosten, speciale rapporten, additionele allocatie
Geen research	9	100%	Agendapunten waar geen onderliggende documentatie voor aanwezig is vanuit de onderneming
Overig	8	13%	Notulen, agendapunten zonder research
Overname gerelateerd	41	2%	Statuten tegen overname, supermajority vote, control shares
Routine	578	5%	AGM bepalingen, dividend, belasting
Sociaal	24	0%	Goede doelen en politieke donaties, aandeelhoudersvoorstellen Sociaal
Statuten gerelateerd	113	6%	Aanpassen van de statuten
Strategische transacties	11	27%	Fusie overeenkomst, verkoop assets

De meeste voorstellen betroffen (her)benoemingen. Relatief gezien is het % ‘tegen’ stemmen het hoogst bij beloningen en klimaat. De tegenstemmen bij beloningen betrof met name beloningsstructuren die als excessief, onvoldoende toegelicht en niet transparant genoeg beoordeeld worden, of waar een link met de prestaties van de onderneming ontbreekt. Dit kwam zowel terug in beloningsbeleid als beloningsverslagen. De tegenstemmen bij klimaat zagen op klimaattransitieplannen van de onderneming die niet aan onze eisen voldeden.

Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema’s klimaat, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsrechten, mensenrechten of goed bestuur enzovoort.

In het afgelopen halfjaar hebben wij 404 aandeelhoudersresoluties beoordeeld en onze stem uitgebracht. In onderstaande tabel staat een overzicht opgenomen van het aantal aandeelhoudersvoorstellen verdeeld per thema.

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Wij zullen niet in alle gevallen voor een aandeelhoudersresolutie stemmen, ook al past deze binnen onze speerpunthema’s. Wanneer een aandeelhoudersvoorstel onvoldoende is onderbouwd, te voorschrijvend is of onevenredig belastend zullen wij tegen stemmen.

In [Bijlage D](#) worden illustratieve voorbeelden van aandeelhouders resoluties uitgebreider toegelicht:

Corporate Governance ontwikkelingen Nederland

Voor meer informatie over Corporate Governance ontwikkelingen verwijzen wij naar het Corporate Governance en Stemverslag van onze uitvoerder. Zie de link [AIM-Corporate-Governance-en-Stemverslag-Q2-2023.pdf](#)

6. Impact maken

Achmea streeft ernaar met de beleggingsportefeuille positieve maatschappelijke impact te maken. In dit hoofdstuk geven wij inzicht in enkele onderdelen van onze beleggingsportefeuille waarmee wij positieve impact bereiken.

Green Bonds

Green Bonds zijn obligaties die zijn uitgegeven door overheden, internationale instellingen of ondernemingen, waarbij de opbrengsten expliciet worden gebruikt voor financiering van duurzame of 'groene' projecten. Deze projecten zijn gericht op het opwekken van hernieuwbare energie, het verbeteren van energie-efficiëntie in gebouwen, duurzaam transport, of duurzaam waterbeheer en afvalbeheer. Naast Green Bonds zitten er ook Sustainability Bonds en Social Bonds in de portefeuille. Sustainability Bonds zijn obligaties waarvan de opbrengsten worden gebruikt om een combinatie van groene en sociale projecten te financieren of te herfinancieren. Bij Social Bonds worden de opbrengsten gebruikt voor sociale projecten of activiteiten.

De totale marktwaarde aan Green Bonds per juni 2023 € 1.753 mln. is in onderstaande tabel onderverdeeld naar percentage binnen de betreffende beleggingscategorie. De waarde van onze beleggingen in Green Bonds is sinds eind 2022 met ruim € 200 mln gestegen. Ook de weging binnen de betreffende beleggingscategorieën is toegenomen.

Tabel 14: Green, Social en Sustainability Bonds exposure

Beleggingscategorie	Bedrag	Weging
Staatsobligaties	€ 618 mln.	11,6%
Bedrijfsobligaties	€ 1.135 mln.	14,1%
Totaal	€ 1.753 mln.	

Vermeden CO₂

Door de beleggingen in Green Bonds worden er projecten gefinancierd die er voor zorgen dat er minder CO₂ wordt uitgestoten dan dat er zou worden uitgestoten zonder de realisering van die projecten. Deze vermindering in CO₂-uitstoot kan worden afgezet tegen het belegde vermogen in Green Bonds door Achmea en zo kan onze vermeden CO₂-uitstoot worden berekend. Helaas is deze informatie niet

voor alle Green Bonds beschikbaar. In 2022 was de totaal gerapporteerde vermeden CO₂-uitstoot voor de Achmea Green Bond portefeuille 166 ton CO₂ per miljoen geïnvesteerde euro per jaar. In het volgende halfjaarverslag rapporteren we de cijfers over 2023.

Beoordelingsraamwerk

Achmea IM hanteert namens Achmea een eigen raamwerk voor het beoordelen van de mate waarin de obligatie als ‘groen’ kan worden gekwalificeerd. Dat betekent dat niet alle als Green Bond uitgegeven obligaties ook door ons als groen worden beoordeeld. Het beoordelingsraamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Ook toetst Achmea IM of de activiteiten voldoen aan de definitie van ‘duurzame beleggingen’ volgens de SFDR⁶ en de criteria voor duurzame economische activiteiten zoals gedefinieerd in de EU Taxonomie⁷.

6 De Europese verordening inzake informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector (EU) 2019/2088 ook wel bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) is sinds 10-3-21 van kracht. De SFDR beschrijft transparantieregels voor \duurzaamheid door financiële marktdeelnemers en adviseurs.

7 De Taxonomie (EU) 2020/852 biedt een classificatiesysteem waarmee partijen in de financiële sector kunnen beoordelen in welke mate zij ecologisch duurzaam beleggen, en waar die beleggingen zich precies op richten. Het uiteindelijke doel is het aanmoedigen van investeringen in duurzame activiteiten, zodat de EU tegen 2050 koolstofneutraal kan worden en haar klimaatveranderingsdoelstellingen kan halen.

Daarbij is in het raamwerk ook de eis opgenomen dat de organisatie die een Green Bond uitgeeft een duidelijke visie heeft op haar eigen bijdrage aan het beperken van klimaatverandering. We verwachten van een onderneming dat de uitgifte van Green Bonds naadloos aansluit bij deze visie. Met het eigen raamwerk beoordelen we of een Green Bond voldoet aan:

- 1. Strategie
- 2. Gebruik van opbrengsten
- 3. Selectie en evaluatie van projecten
- 4. Beheer van opbrengsten
- 5. Rapportage verplichtingen

Achmea IM gebruikt dit raamwerk om de kwaliteit van Green Bonds te beoordelen voorafgaand aan het besluit tot investering. Ook tijdens de investeringsperiode wordt de kwaliteit van de Green Bond gemonitord. Op basis van de impact-rapportages volgen we of de beoogde doelen worden gefinancierd, en of er adequaat over impact wordt gerapporteerd. Indien er relevante nieuwe informatie voorhanden is kan dit aanleiding geven om de beoordeling te herzien.

Gebruik van de opbrengsten gekoppeld aan SDG's

De SDG's worden in toenemende mate geaccepteerd en toegepast door de financiële sector, om de meer abstracte inzet op 'ESG' onderwerpen meer tastbaar en concreet te maken. De bijdrage aan duurzame ontwikkeling van met Green Bonds gefinancierde projecten, is te vertalen naar bijdrage aan de SDG's.

De International Capital Market Association (ICMA) heeft in kaart gebracht hoe de verschillende categorieën gefinancierde activiteiten aansluiten bij de ontwikkelingsdoelen. Op basis van die duiding kunnen wij de volgende globale relatie leggen tussen het overzicht van door de obligaties in de portefeuille gefinancierde activiteiten en de SDG's.

Tabel 15: Gebruik opbrengsten Green Bonds gekoppeld aan SDG's

%	Gebruik opbrengsten	SDG
21%	Hernieuwbare energie	7, 8, 9, 13
24%	Energie efficiëntie	7, 8, 9, 11, 13
17%	Duurzaam transport	9, 11, 13
1%	Circulaire economie	
1%	Duurzaam waterbeheer	6, 13
0%	Afvalbeheer en preventie	12
2%	Natuurlijk hulpbronnen	11, 12
1%	Conservatie biodiversiteit	14, 15
33%	Nader vast te stellen	

Achmea Dutch Health Care Property Fund

Achmea heeft € 80 mln. in het Achmea Dutch Health Care Property Fund geïnvesteerd. Dit beleggingsfonds, onder beheer bij Achmea Real Estate, belegt in duurzaam vastgoed voor zorgaanbieders en bewoners gericht op sociale inclusie

en een gezonde woon- en werkomgeving. Hiermee dragen we bij aan betere zorg tegen lagere kosten.

Het Achmea Dutch Health Care Property Fund (ADHCPF) werd vorig jaar voor de vijfde keer Global Sector Leader in de GRESB benchmark. Scores van 18 uit 18 punten op de indicator Social tonen aan dat hiermee impact gemaakt wordt.

Het Fonds heeft in 2022 een CO₂-routekaart opgesteld. Voor elk object is inzichtelijk gemaakt wat het verbruik is en wat mogelijk is aan maatregelen om het verbruik en dus de CO₂-uitstoot omlaag te brengen. Op basis hiervan kan het Fonds tussen 2035 en 2040 al de Paris Proof norm van 2050 halen. Hierbij zijn de CRREM normen als uitgangspunt genomen en op portefeuille niveau vastgesteld.

Het Fonds kocht 136 intramurale zorgeenheden in project Meastro in Den Haag. Dit betreft vervangende nieuwbouw op de locatie Lozerhof. Saffier huurt de 136 intramurale eenheden en gaat hier dementiezorg aanbieden. Daarnaast kan Saffier thuiszorg aanbieden in de andere appartementen. Voor beide Fondsen zal Achmea Real Estate het eef concept op deze locatie introduceren. Eef is een woonconcept met als doel het bieden van een comfortabele, levensloopbestendige woonomgeving waarin extra services en diensten binnen handbereik zijn. De ervaringen die hierbij zijn opgedaan bij de Locatie De Nieuwe Sint Jacob in Amsterdam worden hierin meegenomen.

Dit project sluit naadloos aan bij de visie van het ADHCPF om zowel studio's voor intramurale zorg als woningen voor senioren te bouwen op verouderde zorglocaties. Op deze manier wordt de continuïteit van de zorg gewaarborgd en geven we tegelijkertijd invulling aan de toenemende vraag naar seniorenwoningen. Tot slot brengt dit weer doorstroming op de woningmarkt op gang waardoor ook starters en gezinnen een kans krijgen om door te stromen naar een geschikte woning. Zie ook de [link](#) voor het object in Den Haag.

Infrastructuur

De beleggingscategorie infrastructuur leent zich bij uitstek voor het realiseren van positieve impact op onder andere de thema's Klimaatverandering en de Energietransitie. Dit zijn thema's die goed aansluiten op SDG 7 (Betaalbare en Duurzame Energie) en SDG 13 (Klimaatactie).

De belangrijkste doelstelling uit het klimaatakkoord van Parijs is het klimaatneutraal zijn in 2050. Om deze doelstelling te behalen is onder andere de transitie naar duurzame energie noodzakelijk. Achmea wil via haar infrastructuurportefeuille bijdragen aan de energietransitie door middel van (doel) investeringen in de duurzame energie sector. In 2022 is daarom besloten om de normallocatie voor duurzame energie binnen de infrastructuurportefeuille te verhogen van 10% naar 35%. Achmea draagt hiermee bij aan de verhoging van het aandeel duurzame energie in de energiemix en reductie van de CO₂-uitstoot. Achmea meet en rapporteert nog niet over de CO₂-emissies (en besparing) van de

infrastructuur portefeuille, door een gebrek aan data. Het voornemen is om in 2023 te onderzoeken of deze meting ingericht kan worden.

Voortgang

Eind 2022 is een grote stap gezet richting de normallocatie voor duurzame energie met een investering van € 55 mln. in het Achmea IM Climate Infrastructure Fund. Dit SFDR artikel 9 fonds investeert hoofdzakelijk in nieuw te bouwen duurzame energie projecten in Europa. Het fonds heeft als doel de energietransitie in Europa te versnellen door middel van het opbouwen van een goed gediversifieerde portefeuille van hoofdzakelijk wind-, zonne- en waterkracht energieprojecten. Ook zal het fonds investeren in energieopslag en -efficiëntie en minimaal 10-20% van de beleggingen in Nederland doen. Het fonds heeft inmiddels haar eerst twee investeringen gedaan. Het betreffen belangen in een groot operationeel onshore windpark in Noorwegen en in een onshore windpark in aanbouw in Litouwen. De bouw van het project in Litouwen verloopt volgens planning en zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024 klaar zijn.

In de aankomende jaren zal Achmea gefaseerd aanvullende investeringen doen in infrastructuurfondsen om de portefeuille uit te breiden en om haar ambities op het gebied van duurzame energie te bereiken. Eind 2022 bedroeg de blootstelling naar duurzame energie binnen de infrastructuurportefeuille 37%. Nieuwe investeringen moeten een duurzaamheidsbeleid hebben in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Bij bestaande investeringen in de energiewaardeketen dienen fondsbeheerders de

belangen in deze sector te verduurzamen en zich te conformeren aan het Klimaatakkoord van Parijs.

Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB)

De GRESB is een onafhankelijke benchmark die vastgoedfondsen en -portefeuilles wereldwijd beoordeelt en vergelijkt op hun duurzaamheidsprestaties. Op basis van de GRESB-score kunnen we verbeteringen doorvoeren. De resultaten worden jaarlijks geüpdatet voor de resultaten over 2022 verwijzen zij naar het vorige halfjaarverslag.

Leningen Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Achmea heeft voor € 970 mln. aan leningen uitstaan bij Nederlandse woningcorporaties via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

De opbrengsten van een WSW-lening worden door woningbouwcorporaties gebruikt om sociale huurwoningen te bouwen en te renoveren. De Nederlandse overheid staat, via het WSW, garant voor de leningen bestemd voor sociale woningbouw.

Het gebrek aan sociale huurwoningen in combinatie met hoge huizenprijzen maakt dat de woningnood niet meer zo groot is geweest sinds de Tweede Wereldoorlog. Van woningbouwcorporaties wordt verwacht dat zij in de komende jaren een aanzienlijke hoeveelheid woningen bij zullen bouwen. Achmea beschouwt deze

leningen als beleggingen met een positieve impact. Door leningen te verstrekken via het WSW levert Achmea een bijdrage aan het behalen van Sustainable Development Goals (SDG's) 11 en 13.

SDG 11: WSW-leningen mogen door woningcorporaties enkel besteed worden aan activiteiten die vallen onder hun diensten van algemeen economisch belang (DAEB). Deze diensten omvatten het voorzien in betaalbare huurwoningen voor mensen met minimuminkomens. Zo dragen deze leningen bij aan het behalen van sociale doelstellingen.

SDG 13: Woningcorporaties in Nederland spelen een belangrijke rol in het halen van de nationale klimaatdoelen. Woningcorporaties spannen zich in om de energieprestaties van de woningvoorraad significant te verbeteren door middel van isolatie, het opwekken van hernieuwbare energie en het verminderen of stoppen van het gasverbruik. Om deze inspanningen te financieren zijn grote investeringen nodig die mede dankzij WSW-leningen kunnen worden gedaan. Zo dragen deze leningen bij aan het behalen van klimaatdoelstellingen.

In het verslag over H2 2022 hebben wij een tabel opgenomen met de samenstelling van de WSW-leningen portefeuille, het gemiddelde energielabel en de CO₂-voetafdruk. Deze informatie wordt jaarlijks ge-update.

Green Shipping Fund

Achmea heeft € 95 mln. gecommitteerd voor een ECA-gedekte lening aan het Green Shipping Fund (GSF)⁸. Het GSF verschaft leningen aan voorlopers in de scheepvaart industrie met het doel om hen te ondersteunen in het terugbrengen van emissies (CO₂, NO_x, SO_x en fijnstof). Enkel schepen die meetbaar bijdragen aan het behalen van de emissiedoelstellingen van de International Maritime Organisation (IMO) komen in aanmerking voor financiering. Voorwaarde hierbij is dat schepen minimaal 20% lagere emissies hebben dan de huidige IMO emissiestandaard. Hiermee voldoen de betreffende schepen aan de voorwaarden om als duurzame economische activiteit te worden geclassificeerd onder de definitie van de EU Taxonomie. Het GSF draagt ook bij aan het behalen van SDG 7 (Betaalbare en Duurzame Energie) en SDG 13 (Klimaatactie).

⁸ ECA's of Export Credit Agencies zijn door de overheid gefinancierde organisaties die zijn opgezet om export door bepaalde sectoren te ondersteunen.

Door de emissies van de gefinancierde schepen te vergelijken met de IMO emissiestandaard kunnen ‘vermeden emissies’ worden vastgesteld. Het GSF rapporteert hierover:

Tabel 16: Vermeden emissies Green Shipping Fund in H1 2023

Emisiebron	Q1 2023	Q2 2023	Totaal
CO ₂ (mt)	300,72	400,21	700,93
SOx (kg)	3.907,83	5.192,63	9.100,46
PM (kg) ⁹	396,06	531,75	927,81
NOx (kg)	4.837,41	6.577,25	11.414,66

Impactfondsen

Achmea heeft in de beleggingsportefeuille ook een plaats ingeruimd voor impactfondsen. Bij dit type beleggingen gaat de maatschappelijke impact hand in hand met een acceptabel financieel rendement. In totaal bedraagt de waarde van de vijf impactfondsen € 45 mln. per eind juni 2023. De impactfondsen sluiten aan bij maatschappelijke thema’s die Achmea als Nederlandse coöperatieve verzekeraar belangrijk vindt.

Tabel 17: Overzicht impactfondsen per medio 2023

Fonds	Thema	SDG's	Marktwaarde € mln.
Triodos Microfinance Fund	Inclusieve financiering	1-5, 7-10, 16	11
Triodos Food Transition Europe Fund	Natuur & Milieu	12, 15	11
Leapfrog Financial Inclusion Fund	Inclusieve financiering	1-5, 7-10, 16	12
Women World’s Banking Fund	Inclusieve financiering	1-5, 7-10, 16	5
Investment Fund for Health in Africa (IFHA-II)	Gezondheid	3, 8	6
Totaal			45

9 ECA's of Export Credit Agencies zijn door de overheid gefinancierde organisaties die zijn opgezet om export door bepaalde sectoren te ondersteunen.

Triodos Microfinance Fund

Dit fonds verstrekt leningen en aandelenkapitaal aan MFI's (Micro Finance Institutions) in Zuid-Amerika, Afrika, Azië en Oost-Europa. Deze instellingen richten zich niet alleen op microfinanciering aan kleine zelfstandigen, maar ook op leningen aan het midden- en kleinbedrijf (SME). Deze leningen bereiken achtergestelde groepen en SME's die geen toegang tot banken hebben. Op deze manier versterkt inclusieve financiering de lokale economieën door stimulering van het ondernemerschap en het scheppen van banen. Het fonds plaatst een extra accent op MFI's die zich bezighouden met innovatieve digitale producten ('fintech' oplossingen).

Tabel 18: Triodos Microfinance Fund - Impact Indicatoren¹⁰

Indicatoren sociale impact	
Omvang fonds	€ 469 mln.
Aantal leningen verstrekt door MFI	98
% leningen aan klanten uit agrarische gebieden	73%
% leningen aan vrouwen	80%
Gemiddelde omvang van een lening	€ 2.409

10 Triodos Microfinance Fund Factsheet June 2023

11 Triodos Food Transition Fund Quarterly Report Q1 2023

12 Triodos Food Transition Europe Fund Impact Report 2022

Triodos Food Transition Europe Fund

Het fonds kent als belangrijkste doelstelling de promotie van duurzame consumptie en productie. Om dit te realiseren, investeert het fonds via aandelenkapitaal in toonaangevende en innovatieve Europese bedrijven op het gebied van organische producten en diensten. Bij deze private equity structuur is onderscheidend dat Triodos gaat voor een lange termijn verbintenis met de bedrijven in portefeuille ('evergreen') en dus geen exit binnen een paar jaar nastreeft. Per eind 2022 bestaat de portefeuille uit 11 participaties in duurzame bedrijven: MiiMOSA, Stadtsalat, Naturfrisk, Aarstiderne, Natimpact, Beendhi, Ecofee Cup, Hari & Co, TIPA, CrowdFarming en Farmy.

Tabel 19: Triodos Food Transition Europe Fund - Impact indicatoren¹⁷

Indicatoren sociale impact	
Omvang fonds ¹¹	€ 60 mln.
Aantal bedrijven in portefeuille	10
Hectare biologische landbouwgrond ¹²	1.277
Omzet biologische producten	€ 174 mln.

Leapfrog Financial Inclusion Fund-II

Het Financial Inclusion Fund-II van LeapFrog is in 2013 gelanceerd. Dit is een private equity fonds dat zich vooral richt op het bereiken van impact in Azië en Afrika. Het fonds investeert in bedrijven die verzekeringen en andere financiële diensten (vooral leningen) aanbieden aan mensen met een laag inkomen en mensen die financieel zijn buitengesloten. Binnen de aangeboden diensten zitten ook gezondheidszorg diensten en pensioenopbouw. De missie van het fonds is om te investeren in bedrijven die gezamenlijk in 10 jaar tijd 50 mln. ‘emerging’ consumenten kunnen bereiken en zowel een sociaal als financieel rendement nastreven (Profit with Purpose).

Doel van Leapfrog is om in 2030 minimaal 1 miljard mensen te bereiken die ze kunnen helpen met essentiële diensten op het gebied van financiële dienstverlening en gezondheidszorg. Hiervoor is een samenwerking aangegaan met het Singaporese staatsinvesteringsfonds Temasek. Dit fonds heeft een belang in de beheermaatschappij van Leapfrog genomen en heeft hierbij tevens een zetel in de investeringsraad. Temasek zal bovendien minimaal USD 500 miljoen investeren in transacties/fondsen van Leapfrog. Temasek heeft zelf een actief ESG-beleid en is wereldwijd actief.

Het fonds waarin wij deelnemen telt drie gerealiseerde investeringen en negen actieve bedrijven in de groeifase waarvan er één gedeeltelijk is gerealiseerd. Van de actieve investeringen is het merendeel actief binnen de bredere financiële dienstverlening waaronder leningen, sparen en pensioenen. Drie bedrijven zijn actief binnen verzekeringen. De bedrijven zijn actief in India, Indonesië, Sri Lanka, Kenia, Nigeria, Ghana, Afrika breed en Brazilië. Via de portefeuillebedrijven is het aantal ‘emerging’ consumenten met een factor 4,4x gegroeid tot 127 miljoen. Dit is een jaarlijkse groei van 26%. De doelstelling om 50 miljoen ‘emerging’ consumenten te bereiken is ruim behaald.

Tabel 20: Leapfrog Financial Inclusion Fund-II - Impact indicatoren¹³

Indicatoren sociale impact	
Omvang fonds	\$ 400 mln.
Aantal actieve investeringen in bedrijven	9
Aantal landen waarin fonds actief is	13
Aantal bereikte consumenten	126,8 mln.
Aantal banen bij bedrijven in portefeuille	34.106

13 Bron: Leapfrog Investments Quarterly Investor Report Q1 2023

Women World’s Banking Capital Partners Fund (WWBCP Fund)

Dit private equity fonds is gestart in 2012. Zoals de naam aangeeft, richt het fonds zich primair op het verbeteren van de positie van de vrouwen in ontwikkelingslanden. WWB Asset Management en Triodos zijn de twee managers van het fonds. Triodos is hierbij betrokken vanwege de langjarige expertise met microfinanciering en het grote netwerk in ontwikkelingslanden. Het fonds is opgebouwd uit investeringen in microfinance instellingen. Deze MFI’s zijn actief in India, Colombia, Bolivia , Tajikistan, en Jordanië. De investeringsperiode voor dit fonds liep af medio 2018. Er vinden dus geen nieuwe investeringen meer plaats. De focus ligt nu op een goede exit strategie voor de bestaande posities Gedurende de holding period van de portefeuille ondernemingen heeft het fonds grote stappen gemaakt op het gebied van ‘gender performance’. Zo is het aantal vrouwen dat bereikt wordt met ruim 100% gestegen. Gestimuleerd door WWB is ook het verschil in omvang van leningen verstrekt naar vrouwen en mannen fors gedaald.

Tabel 21: WWBCP Fund - Impact indicatoren¹⁴

Indicatoren sociale impact	
Omvang fonds	\$ 33 mln.
Aantal investeringen in MFI’s	3
% vrouwen onder de eindklanten	50%

14 Bron: Social Performance Report, mei 2023

15 Bron: IFHA-II Management Annual ESD Performance Report 2022

Investment Funds for Health in Africa-II (IFHA)

Dit is een private equity fonds dat is gestart in 2014. De focus van het fonds ligt op het bevorderen van de gezondheidszorg in Afrika. Het fonds kan investeren in zorgaanbieders (ketens van ziekenhuizen en klinieken), zorgverzekeraars, handelsmaatschappijen in zorgproducten en ook in medisch onderwijs. De portefeuille is opgebouwd uit investeringen in zorgaanbieders in Nigeria (Hygeia Nigeria en CIEL Healthcare), in Mauritius, Uganda en een ziekenhuis in aanbouw in Kenia (Nairobi Greenfield Hospital). Daarnaast zijn investeringen gedaan in Triviron Healthcare (medische apparatuur in Kenya, Uganda, Zuid-Afrika en Nigeria), Batswadi (laboratorium materiaal, Zuid-Afrika), Neuberg Global Labs (test laboratoria in Zuid-Afrika) en Chiromo Lane Medical Centre (psychiatrische zorgverlener in Kenia).

Tabel 22: IFHA II - Impact indicatoren¹⁵

Indicatoren sociale impact	
Omvang fonds	\$ 149,5 mln.
Aantal investeringen	9 (waarvan 7 actieve investeringen)
Aantal medische handelingen	1,39 mln.
Aantal ziekenhuizen in portefeuille	6
Aantal klinieken in portefeuille	52
Aantal banen bij de instellingen in portefeuille	4.900

7. Rapporteren

Op onze website (www.achmea.nl) vertellen wij uitgebreid wat wij doen. Hier staat ons beleid en zijn diverse rapportages te vinden. Daarnaast is Achmea regelmatig in gesprek met stakeholders, zoals maatschappelijke instellingen, de overheid en onze klanten en maken we bijvoorbeeld deel uit van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen convenant (IMVO) van de verzekeringssector. Wij laten ons MVB-beleid beoordelen door de UN PRI, Eerlijke Verzekeringswijzer en het VBDO.

Op de website van Achmea plaatsen wij de volgende rapportages, die periodiek worden ge-update:

Klimaat Transitieplan

Achmea heeft zich via het Klimaatcommitment van de Financiële Sector gecommitteerd aan de klimaatdoelen van Parijs. Achmea is zich bewust van de belangrijke functie die financiële instellingen innemen in de overgang naar een CO₂-neutrale samenleving. Wij hebben daarom ambitieuze doelen gesteld. In december publiceerden we ons Klimaat Transitieplan. Hierin beschrijven we voor de meest relevante beleggingsklassen onze CO₂-reductie doelstellingen en welke acties Achmea onderneemt om deze doelen te bereiken.

Halfjaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

In dit verslag rapporteren wij hoe wij invulling geven aan de verschillende MVB instrumenten zoals uitsluiten, dialoog met ondernemingen, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en impact beleggingen. In het verslag geven we tevens aan wat de voortgang is op onze kernthema's en wat de recente ontwikkelingen zijn op het gebied van MVB en wat dit betekent voor Achmea.

Verslag verantwoord betrokken aandeelhouderschap

In dit jaarlijkse verslag geven wij aan hoe wij invulling geven aan relevante principes voor institutionele beleggers zoals deze zijn genoemd in de Nederlandse Corporate Governance Code. Dit heeft met name betrekking op stemmen en de

dialoog met ondernemingen. Daarnaast geven we in dit verslag aan hoe wij invulling geven aan de Nederlandse Stewardship Code.

Daarnaast publiceren wij diverse documenten met lijsten en overzichten die relevant zijn voor onze MVB activiteiten:

Voor beleggingen uitgesloten landen en ondernemingen

Op halfjaarlijkse basis wordt de uitsluitingslijst van Achmea geactualiseerd en gepubliceerd op onze website.

Top 25 Beleggingen

Dit overzicht beslaat onze 25 grootste beleggingen.

Voting Disclosure Systeem

Op onze website geven wij toegang tot ons Vote disclosure systeem (VDS), een online rapportagetool waarin wij laten zien hoe wij hebben gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. De stemverslagen vanaf 1 september 2014 zijn hier op bedrijfsnaam of datum van de aandeelhoudersvergadering op te zoeken.

Beleggingen uitgesplitst naar bedrijfsactiviteit (NACE)

Met deze lijst geven wij inzicht in de sectoren waarin Achmea belegt. We hanteren een indeling conform de zogenaamde NACE codering (Nomenclature générale des Activités économiques). Dit is een classificatie die door de Europese Unie en haar

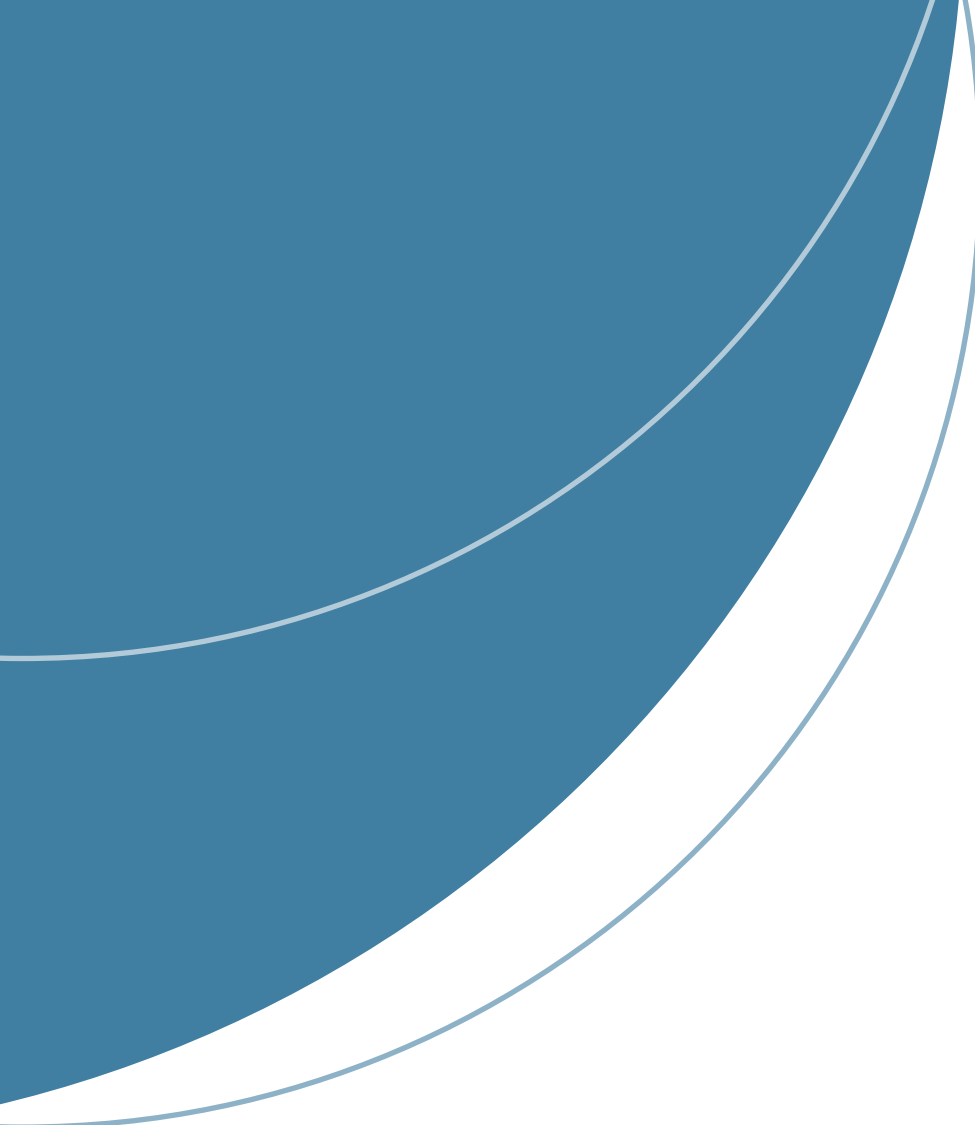

lidstaten gebruikt wordt om economische activiteiten in te delen naar secties, afdelingen, groepen en klassen. Achmea rapporteert tot op het meest gedetailleerde: de NACE Niveau 4 sector classificatie.

Beleid

Ook zijn ons Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid en daaraan gerelateerde documenten te vinden op de website van Achmea:

- Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid
 - Bijlage A: Achmea MVB themabeleid
 - Bijlage B: Due diligence proces
 - Bijlage C: Uitsluitingenbeleid van ondernemingen en landen
- Engagement Guidelines
- Corporate Governance en Stembeleid

Bijlage A: Normatieve dialogen

Mensenrechtenschendingen

Mensenrechtenschendingen kunnen betrekking hebben op de activiteiten van ondernemingen in landen met controversiële regimes. Door hun activiteiten in deze landen genereren de ondernemingen inkomsten voor de betreffende regimes, die deze inkomsten vervolgens vaak niet ten goede laten komen aan de lokale bevolking.

Daarnaast komt het voor dat lokale gemeenschappen direct worden geschaad door de activiteiten van de ondernemingen. Andere voorbeelden van schendingen op het gebied van mensenrechten zijn onrechtmatigheden tegen de lokale bevolking door personeel of ingehuurd veiligheidsdiensten van ondernemingen.

Het doel van deze dialogen is het opheffen van de geconstateerde of vermeende mensenrechtenschendingen. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe mensenrechtenschendingen.

Arbeidsnormenschendingen

Structurele schendingen van arbeidsnormen kunnen betrekking hebben op kinderarbeid en andere vormen van gedwongen arbeid in de ketens van toeleveranciers van ondernemingen.

Ook discriminatie van bijvoorbeeld zwangere vrouwen of personeel met een bepaalde etnische achtergrond komt voor, zowel binnen ondernemingen zelf als binnen de ketens van toeleveranciers.

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de geconstateerde of vermeende arbeidsnormenschending. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe arbeidsnormenschendingen.

Milieuschendingen

Structurele schendingen van milieunormen kunnen betrekking hebben op het tegenwerken van klimaatdoelstellingen, het bijdragen aan illegale ontbossing, het bijdragen aan verlies van biodiversiteit, en bijdragen aan vervuiling van luchtkwaliteit, bodemkwaliteit en waterkwaliteit. Ook de afwezigheid van milieu impact beoordelingen of slecht afval management kan reden zijn voor het vaststellen van een normschending.

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de schendingen van de UN Global Compact en de OESO- richtlijnen en het ontwikkelen van beleid, systemen en rapportages die verband houden met het voorkomen van nieuwe milieuschendingen.

Anti-corruptieschendingen

Omkoping en corruptie zijn niet verenigbaar met goed ondernemingsbestuur en hebben een negatieve invloed op de (creatie van) aandeelhouderswaarde. Het leidt tot nadelige economische, sociale en politieke uitkomsten.

Eén van de universele principes van de UN Global Compact en OESO-richtlijnen is gericht op het tegengaan van corruptie. Dit principe roept ondernemingen op preventieve en handhavingsmaatregelen te nemen en een effectief systeem op te zetten voor de bestrijding van corruptie.

Dit engagementthema heeft als doel het anti-corruptiebeleid en de maatregelen tegen corruptie bij ondernemingen te verbeteren. Daarnaast moet ook voldoende duidelijk worden gemaakt welke acties worden ondernomen tegen werknemers, agenten en onderaannemers die betrokken zijn bij beschuldigingen in verband met corruptie. Hierbij is het belangrijk dat er transparant wordt gecommuniceerd over verrichte onderzoeken en over doorgevoerde veranderingen.

Verslagen afgeronde dialogen

Bedrijf	Experian Plc
Norm(en)	Mensenrechten
Status	Afgerond
Verslag	Een data lek in mei 2020 bij Experian South Africa, een dochteronderneming van Experian Plc, trof bijna 25 miljoen consumenten en 760.000 ondernemingen. Experian Plc werd ervan beschuldigd dat ze het recht van privacy hiermee schond en het cybersecuritystelsel niet in orde was. Gedurende de dialoog met Experian Plc werd benadrukt dat het geen cybersecurity incident maar een fraude incident was. De onderneming heeft extra controles en een risicoanalyse geïntroduceerd om herhaling te voorkomen, wat is bevestigd door een externe audit. Het oordeel van oranje score 8 naar groen score 4 (de schending wordt geadresseerd) gewijzigd.

Bedrijf	Nutrien Ltd
Norm(en)	Mensenrechten
Status	Afgerond
Verslag	Eind december 2022 heeft ISS ESG ons medegedeeld dat het haar dekking rondom het thema 'Niet respecteren van het recht op zelfbeschikking' zal beëindigen en dat huidige beoordelingen voor dit thema zullen worden herzien. Hierover heeft Achmea IM haar klanten begin 2023 geïnformeerd. Het besluit om deze wijzigingen door te voeren komt voort uit de wens van ISS om de mogelijke juridische en/of wettelijke risico's, die verband houden met dit specifieke thema, te beperken. Als gevolg daarvan wordt de huidige signaalkleur en score voor alle beoordelingen met betrekking tot 'niet-naleving van het recht op zelfbeschikking' herzien naar groen met een score van 3 (buiten scope).

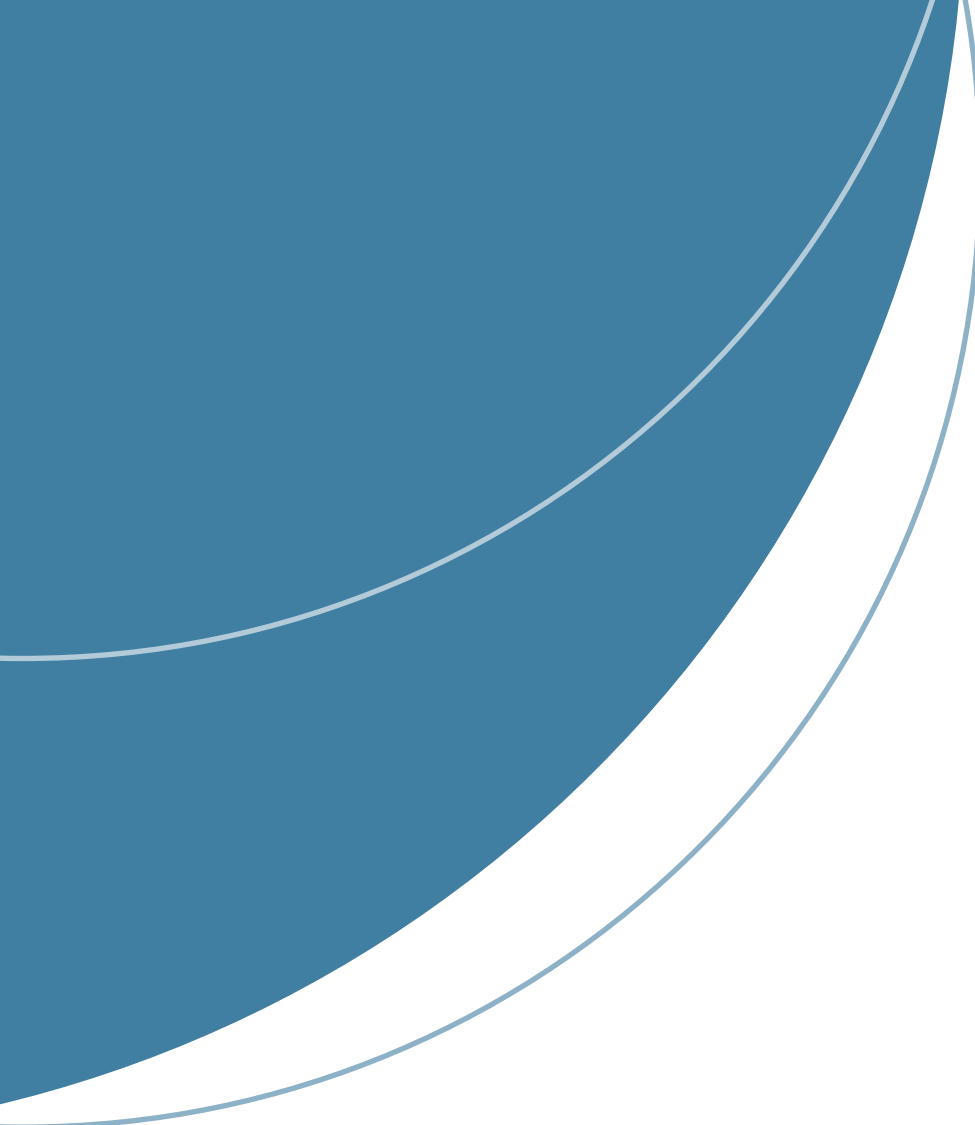
Bedrijf	Alphabet Inc
Norm(en)	Anti-corruptie
Status	Afgerond
Verslag	Het dialoog met Google LLC, een volledige dochteronderneming van Alphabet Inc., is gedurende de rapportageperiode afgesloten. Google LLC werd ervan beschuldigd dat het oneerlijk voordeel bood aan haar eigen display-advertentieservices en de toegang van concurrenten tot gegevens beperkte sinds ten minste 2016. Google heeft maatregelen genomen om haar gedrag te verbeteren door concurrenten toe te staan te bieden op advertentieruimtes op de zoekresultatenpagina, evenals het toestaan van Android-gebruikers in de Europese Economische Ruimte om te kiezen tussen Google Search en andere standaard zoekproviders. Het oordeel is gewijzigd naar groen score 5 (onder observatie).

Bedrijf	Glencore PLC
Norm(en)	Mensenrechten
Status	Afgerond
Verslag	In het gesprek met beleggers in december 2022 verklaarde Glencore Plc dat de 'Australian Tax Office' (ATO) haar belastingonderzoek had afgerond en geen belastingaanpassingen had gevraagd met betrekking tot beschuldigingen dat de onderneming belastingen in Australië ontweek via belastingparadijzen. De ATO zou geen verdere middelen toewijzen aan het voortzetten van het onderzoek. Het dialoog is hiermee afgesloten en de score is gewijzigd van oranje naar groen score 5 (onder observatie).

Bedrijf	ING Groep NV
Norm(en)	Anti-corruptie
Status	Afgerond
Verslag	ING Bank NV, een volledige dochteronderneming van ING Groep NV, wordt beschuldigt van betrokkenheid bij het witwassen van geld in samenwerking met Bandenia Banca Privada PLC in Spanje tussen 2015 en 2017. ING heeft sinds 2017 herstelmaatregelen genomen, waaronder het implementeren van een anti-witwasprogramma en de oprichting van wereldwijde en lokale 'know-your-customer' (KYC) commissies. Wegens het verstrekken van informatie omtrent de genomen maatregelen is het dialoog beëindigd. Het oordeel is van oranje naar groen score 5 (onder observatie) gewijzigd.

Bedrijf	ING Groep NV
Norm(en)	Anti-corruptie
Status	Afgerond
Verslag	In september 2018 erkende ING Bank NV, een volledige dochteronderneming van ING Groep NV, ernstige tekortkomingen in de uitvoering van haar anti-witwasbeleid, waardoor honderden miljoenen euro's werden witgewassen in Nederland tussen 2010 en 2016. ING stemde ermee in om €775 miljoen te betalen als onderdeel van een schikkingsovereenkomst met het Nederlandse Openbaar Ministerie om de beschuldigingen van het schenden van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (AML/CTF Act) op te lossen. ING Bank implementeerde een uitgebreid herstel- en verbeteringsprogramma, gemonitord door De Nederlandsche Bank (DNB), waaronder de oprichting van wereldwijde en lokale 'know-your-customer' (KYC) commissies. de dialoog is hiermee afgerond en het oordeel is gewijzigd van oranje naar groen score 4 (de schending wordt geadresseerd).

Bedrijf	Kansai Electric Power Co., Inc
Norm(en)	Anti-corruptie
Status	Afgerond
Verslag	Een onderzoek van het ministerie van economie, handel en industrie van Japan constateerde in maart 2020 dat Kansai Electric Power Co., Inc. (KEPCO) schuldig was aan omkoping bij arbeidscontracten. KEPCO implementeerde een 'Business Improvement Plan' (BIP) waarmee ze maatregelen nemen tegen omkoping. Het BIP bevat onder andere het samenstellen van een compliance commissie, transparantie in arbeidscontracten en ontslag van betrokken bestuurders en werknemers. De schending wordt hiermee gedeeltelijk geadresseerd maar de onderneming blijft onder observatie. Ondanks herhaaldelijke escalatie methodes werd er geen contact gelegd met de CEO van KEPCO en is de dialoog beëindigd.

Bijlage B: Thematische dialogen

Thema's

- Kleding en circulariteit
- Access to Healthcare
- Klimaat en Transport
- Reductie CO₂-uitstoot
- CO₂-Recuctie (PLUS)
- Access to Nutrition
- Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
- Biodiversiteit
- Arbeidsomstandigheden
- Mensenrechten en Governance

Kleding en circulariteit

De kledingsector heeft momenteel een grote negatieve impact op milieu en klimaat. Dit komt door het gebruik van grondstoffen inclusief chemicaliën, het veroorzaken van CO₂-emissies, zowel in de productie van de grondstoffen als van het eindproduct en vooral ook door de relatief korte gebruiksduur van veel kleding. De kledingsector is nu verre van circulair en dit leidt tot enorme volumes aan afval als gevolg van snel afgedankte, of zelfs onverkochte kleding. Om de milieuproblemen die de sector veroorzaakt te verminderen, zal de sector veel meer circulair moeten worden. Daartoe gaan wij in dit engagement programma het gesprek aan met belangrijke kledingproducenten en retailers in de beleggingsportefeuille.

Introductie thema

Achtergrond van thema

De productie en gebruik van kleding en schoenen is momenteel verre van circulair. Veel afgedankte kleding, maar ook onverkochte kleding eindigt op grote afvalbergen verspreid over de wereld, of wordt verbrand. Met de vernietiging van

kleding wordt niet alleen veel waarde vernietigd, ook veel waardevolle grondstoffen gaan daarmee verloren. Per jaar belandt er 92 miljoen ton kledingafval op stortplaatsen. En als de verwachte groei van de kledingproductie, inclusief ‘fast-fashion’ doorzet, zal de hoeveelheid afval veroorzaakt door de sector tegen het einde van het decennium stijgen tot 134 miljoen ton per jaar¹⁶. Behalve veel afval, veroorzaakt de sector ongeveer 8 procent van de totale CO₂-emissies¹⁷ en gebruikt ze jaarlijks 93 biljoen liter water. Ook veroorzaakt de productie van kleding, met name bij bewerking en het kleuren van de stoffen, veel watervervuiling. Zo is de sector verantwoordelijk voor 20 procent van de industriële vervuiling en voor 35 procent van de vervuiling door primaire microplastics. Deze microplastics belanden door het wassen van kleding in de oceanen en rivieren en daardoor uiteindelijk in ons drinkwater. Dit is een toenemend risico voor mens, dier en het milieu¹⁸. Kortom, de huidige, lineaire wijze waarop de kledingsector functioneert, betekent een grote belasting voor het milieu en een significant risico voor het klimaat en de menselijke gezondheid. In dit engagement programma gaan we met ondernemingen in de sector in gesprek over hoe deze problemen aangepakt kunnen worden. De sector meer ‘circulair’ maken kan veel van de problemen oplossen. Dit betekent onder andere focus op hergebruik van grondstoffen, betere kwaliteit producten en daarmee langere levensduur, en het breed toepassen van circulaire business modellen.

¹⁶ www.earth.org/statistics-about-fast-fashion-waste/

¹⁷ www.quantis.com/wp-content/uploads/2018/03/measuringfashion_globalimpactstudy_full-report_quantis_cwf_2018a.pdf

¹⁸ www.ellenmacarthurfoundation.org/fashion-and-the-circular-economy-deep-dive

Doel van het thema

Doel van dit engagement programma is om de geselecteerde ondernemingen de nodige stappen te laten nemen om serieus de transitie van een lineaire naar een circulaire kledingsector in te zetten. We vragen daartoe het volgende van de geselecteerde ondernemingen:

Doelstelling	Toelichting (of indicatoren)
Governance	De onderneming maakt de transitie naar een meer circulaire kledingsector onderdeel van de strategie.
Beleid	De onderneming ontwikkelt adequaat beleid gericht op de transitie naar een circulaire economie. Onderdeel daarvan zijn concrete tijdgebonden doelen, met indicatoren waarop voortgang wordt gemeten en gerapporteerd
Implementatie & monitoring	De onderneming implementeert het beleid, meet de voortgang op basis van concrete indicatoren en rapporteert daarover in publieke rapportages
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met experts, sectorgenoten en andere relevante partijen, om kennis te ontwikkelen en te delen en daarmee de transitie te versnellen
Transparantie	De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair business model en bedrijfsvoering

Bij het onderdeel 'governance' zullen we ook kijken of doelen met betrekking tot circulariteit onderdeel zijn van het beloningsbeleid van het bestuur van de onderneming. En we zullen vragen hoe de onderneming zich opstelt ten aanzien van nieuwe wetgeving die de transitie naar meer circulair werken moet stimuleren en faciliteren. We rekenen op een constructieve houding van de ondernemingen in de sector ten aanzien van dergelijke nieuwe wetgeving.

Dit thema sluit aan bij de volgende SDG's:

- **SDG 12: Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen**
We richten ons op de subdoelen 12.2, 4, 5 en 6 die zich respectievelijk richten op het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen, het milieuvriendelijker beheer van chemicaliën, het beperken - en beter recyclen van afval en het bevorderen van duurzaam ondernemen en rapportage van duurzaamheidsinformatie.
- **SDG 14: Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen**
We richten ons het subdoel 14.1 dat er naar streeft om tegen 2025 de vervuiling van de zee te voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door roondrijvend afval en voedingsstoffen.

Geselecteerde sectoren en ondernemingen

Hieronder een overzicht van de geselecteerde ondernemingen:

Onderneming	Sector	Land	MSCI score
Fast Retailing	Detailhandel	JP	AA
Gildan Activewear	Textiel, kleding en luxeproducten	CA	AA
Hennes & Maurits	Detailhandel	SE	AA
Inditex	Detailhandel	ES	AA
Fast Retailing	Detailhandel	JP	AA
Kering SA	Textiel, kleding en luxeproducten	FR	AAA
Zalando	Detailhandel	DE	AA
ZOZO	Detailhandel	JP	AA

Voortgang thema

Dit programma is gestart in januari 2023 met het doen van voorbereidend onderzoek. Op basis van ESG data, rapportages van ondernemingen in de sector, onderzoeksrapporten van expert-organisaties en sectorinitiatieven op gebied van circulaire economie, hebben we verkend in hoeverre ondernemingen al werken aan circulaire oplossingen. Ook ontwikkelingen op gebied van wet- en regelgeving zijn in het onderzoek meegenomen, om in de dialoog ook te kunnen bespreken in hoeverre de ondernemingen zich voorbereiden op nieuwe wetgeving op het gebied van meer duurzaam materiaalgebruik en circulaire economie. Vervolgens

hebben we de selectie van ondernemingen vastgesteld. Daarna is een brief opgesteld waarmee we het engagement programma en de doelen aan de geselecteerde ondernemingen hebben geïntroduceerd. De brief is aan alle ondernemingen opgestuurd. Hieronder volgt een korte beschrijving van iedere onderneming in dit programma.

In de tweede helft van 2023, zullen de eerste gesprekken plaatsvinden. Ook zullen we ons verder oriënteren op relevante nieuwe initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van circulaire economie, die voor de ondernemingen van belang kunnen zijn.

Bedrijf	Industria de Diseno Textil (Inditex)
Norm(en)	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	Industria de Diseno Textil, kortweg Inditex, is de grootste kledingproducent en retailer ter wereld. De onderneming is ontstaan uit de keten van Zara winkels, waarvan de eerste in 1975 opende in Spanje. In 1985 werd de holding 'Inditex' opgericht, voor het beheer van de Zara winkels en de productiefaciliteiten. Behalve de modeketen Zara, is Inditex ook eigenaar van onder meer de merken: Pull and Bear, Massimo Dutti, Bershka en Stradivarius. De onderneming heeft meer dan 7000 winkels in 93 landen wereldwijd. Het succes van Inditex is gebouwd op het productiemodel waarmee de onderneming in heel korte tijd nieuwe kledinglijnen in de winkels kan hebben. Dit ultieme fastfashion model heeft echter als keerzijde de relatief korte gebruiksduur van de producten en is daarmee nog ver verwijderd van een circulaire economie.

Bedrijf	Gildan Activewear
Thema	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	Gildan Activewear uit Canada produceert en verkoopt merkkleding, maar ook blanco kleding zoals T-shirts, sportshirts en fleeces die door zeefdrukbedrijven worden voorzien van ontwerpen en logo's. De onderneming produceert ook sportsokken onder merk- en private label opties aan diverse Retail ondernemingen in de Verenigde Staten. Tot de merken die Gildan produceert behoren: Gold Toe Brands, PowerSox, SilverToe, Auro, All Pro en het merk Gildan, maar ook de sokken van Under Armour en New Balance. Gildan heeft de productie voornamelijk in eigen beheer. Ruim 90 procent van de omzet is van producten uit eigen fabrieken in Honduras en het Caribisch gebied.

Bedrijf	Fast Retailing
Thema	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	Fast Retailing is een Japanse 'holding company' die diverse mode merken in eigendom heeft, waaronder de modeketen Uniqlo, het Amerikaanse denim merk J Brand en het zwem, mode en lingerie merk Princesse Tam-tam. De onderneming werd opgericht in 1949 onder de naam Ogori Shoji en veranderde pas in 1991 van naam, naar Fast Retailing. De onderneming behoort tot de top-vijf van grootste kledingproducenten en retailers ter wereld. De meeste omzet komt uit de meer dan 2000 winkels van het merk Uniqlo, verspreid over 22 landen. Sinds 2017 werkt Fast Retailing aan een nieuw bedrijfsmodel 'LifeWear' genaamd. Daarin wil de onderneming in alle stappen van de keten rekening houden met milieufactoren en mensenrechten, en richt het zich ook op het creëren van een 'circulaire samenleving', door verantwoordelijkheid te nemen voor de kleding, ook nadat deze is verkocht..

Bedrijf	Hennes & Mauritz
Thema	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	Hennes & Mauritz (H&M) is een Zweedse fast-fashion multinational. Sinds de oprichting in 1947, met de opening van de eerste kledingwinkel, is de onderneming uitgegroeid tot de op één na grootste kledingretailer wereldwijd. De onderneming heeft nu ongeveer 4800 winkels in 75 landen. De productie heeft H&M uitbesteed aan producenten in vele landen. De meeste productie komt uit China, Bangladesh, Turkije en India. Hoewel H&M zich al lang inzet voor betere arbeidsomstandigheden en meer duurzame producten, verhoudt het 'fast-fashion' business model zich slecht met een circulaire economie. Op dit gebied heeft H&M nog belangrijke stappen te zetten.

Bedrijf	Zalando
Thema	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	Zalando, gevestigd in Duitsland, is een online retailer van schoenen, mode en modeaccessoires. De onderneming werd in 2008 opgericht door David Schneider en Robert Gentz en heeft inmiddels rond de 50 miljoen gebruikers in 25 Europese landen. Zalando verkoopt vooral via de webwinkels, maar ook via verkooppunten in 11 Duitse steden. Verder heeft Zalando ook een adviesdienst Zalon en biedt het logistieke en marketingdiensten aan retailers aan. Zalando's programma 'Connected Retail' verbindt ruim 7.000 fysieke bedrijven met het online modeplatform. De onderneming heeft inmiddels ruim 17.000 medewerkers. Zalando werkt al aan het meer 'circulair' maken van haar producten en heeft als doel om in 2023 bij minstens 50 miljoen kledingstukken principes van circulair ontwerp, of verlenging van levensduur toe te passen. In de dialoog willen we meer horen over de precieze criteria voor circulaire producten. Ook willen we bespreken hoe de onderneming de gehele productie circulair kan maken.

Bedrijf	ZOZO
Thema	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	ZOZO is een Japanse online kledingretailer met een focus op technologische innovaties. De onderneming biedt meerdere online dienstenplatforms, waaronder ZOZOTOWN een online kledingwinkel; WEAR, een smartphone-app voor het onderling delen van eigen mode stijlen en tips. Ook ontwikkelde ZOZO verschillende technologische vindingen voor het thuis opmeten van lichaamsmaten, waaronder de Zozosuit voor kledingmaten, Zozomat voor schoenmaat. Hiermee wil ZOZO het online bestellen nog makkelijker maken. ZOZO heeft ook duurzaamheid als onderdeel van de ondernemingsvisie en zegt te willen bijdragen aan het oplossen van de uitdagingen waar 'onze planeet voor staat'. Een voorbeeld daarvan is het online platform voor tweedehands kleding: 'Zozoused'.

Bedrijf	Kering
Thema	Kleding en circulariteit
Mijlpaal	2
Verslag	Kering is sinds 2013 de nieuwe naam van de voormalige luxe merken groep 'Pinault-Printemps-Redoute' ofwel PPR. De basis van deze onderneming was de in 1962 opgerichte houthandel 'Pinault', die door de jaren heen door overnames en reorganisaties uitgroeide tot mode retailer en daarna, rond 2018, na de verkoop van schoenenmerk Puma, tot een huis van luxe mode, juwelen en andere luxe artikelen. Sinds Kering zich richtte op uitsluitend luxe merken, is ook de aandacht voor duurzaamheid sterk gegroeid. Sinds 2012 heeft Kering zich gecommitteerd aan een meerjarenplan om de impact op het milieu aanzienlijk te verminderen en werkt de onderneming met een "Environmental Profit & Loss account" (EP&L) om de voortgang bij te houden. In 2017 stelde Kering als doel om in 2025 de wereldwijde milieu impact met 40 procent te reduceren, afgestemd op de VN doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. In de dialoog met Kering willen we meer horen over deze strategie, in hoeverre deze al leidt tot een circulair business model, en of dit een voorbeeld kan zijn voor de andere ondernemingen.

Access to Healthcare

Toegang tot gezondheidszorg is een belangrijk onderdeel van mensenrechten en Sustainable Development Goal (SDG) 3 “Goede gezondheid & Welzijn”. Toegang tot gezondheidszorg is niet vanzelfsprekend, vanwege onder meer minder ontwikkelde zorgsystemen, te dure medicijnen of door het onvoldoende aansluiten van de zorg bij lokale behoeftes. Zo lopen volgens de World Health Organisation (WHO) 930 miljoen mensen het risico in armoede te vervallen door dure zorg. Het wereldwijd verbeteren van de eerstelijnszorg tegen 2030 kan 60 miljoen levens redden en de levensverwachting met 3,7 jaar verlengen.

Introductie thema

Achtergrond van het thema

In het nieuwe thema Access to Healthcare bouwen we voort op het in december 2022 afgesloten engagement thema “Goede en toegankelijke medicijnen”. Binnen het thema Access to Healthcare gaan we de scope vergroten. We richten ons niet alleen op de farmaceutische sector, maar ook op andere ondernemingen die een belangrijke rol spelen in de zorgketen en daarmee bij kunnen dragen aan een beter toegankelijke zorg voor iedereen wereldwijd. Denk bijvoorbeeld aan ondernemingen die diagnostiek verzorgen, medische apparatuur ontwikkelen en medische hulpmiddelen distribueren.

Diverse ondernemingen spelen een cruciale zorg in het zorgstelsel, zowel in Nederland als daarbuiten. Toch is goede, toegankelijke en betaalbare zorg niet overal vanzelfsprekend. Zo spelen er verschillende problemen:

- Het prijsbeleid rondom specifieke medicijnen of medische apparatuur, die behandelingen zowel in Nederland, in andere ontwikkelde economieën als ontwikkelingslanden ontoegankelijk maken.
- De omgang met patenten en regelgeving, waardoor prijzen opgedreven worden en de toegankelijkheid van de zorg onder druk komt te staan.
- Het onvoldoende ontwikkelen van medische apparatuur, producten of medicijnen die een groot maatschappelijk belang hebben, maar waarvoor vanuit financiële oogpunt minder aandacht is. Denk aan ziektes in ‘Low and Middle Income Countries’ (LMICs) of zogenaamde weesgeneesmiddelen. Dit zijn medicijnen voor specifieke zeldzame aandoeningen.
- Het niet beschikbaar zijn van specifieke medicijnen of medische apparatuur in landen. Dit kan komen door gaten in de zorginfrastructuur in onder andere LMICs, om specifieke ziektes te diagnosticeren en te behandelen. In sommige gevallen spelen echter meer commerciële overwegingen een rol, bijvoorbeeld omdat de markt onvoldoende groot is in sommige landen.
- Gevallen van corruptie en het verlenen van gunsten aan zorgverleners om de verkoop van medische producten te verhogen.
- Het als onderneming of sector lobbyen tegen maatregelen om zorg beter toegankelijk te maken.
- Het onvoldoende waarborgen van mensenrechten in de activiteiten van de onderneming.

Doel van het thema

Er zijn verschillende stappen die ondernemingen op dit thema kunnen zetten. Op basis van onze uitgangspunten en voorbereidend onderzoek, hebben we de volgende hoofddoelstellingen geselecteerd die, afhankelijk van de onderneming, worden vertaald in specifieke doelen per onderneming, weergegeven in de onderstaande tabel.

Doelstelling	Toelichting
Governance & Beleid	- De onderneming geeft de thematiek rondom Acces to Healthcare een plek in de bedrijfsstrategie - De onderneming vertaalt haar strategie rondom Acces to Healthcare: - Naar heldere doelstellingen; - Naar de diverse markten waar de onderneming actief is. - De onderneming en het bestuur raadplegen gestructureerd relevante experts en stakeholders op het thema Access to Healthcare. - De onderneming verankert internationale standaarden, onder andere van de 'World Health Organisation' en de OESO op in haar beleid. Bijvoorbeeld de 'WHO Model Lists of Essential Medicines'. Een lijst van de meest effectieve en veilige medicijnen die overal beschikbaar zouden moeten zijn. - De onderneming geeft haar strategie en doelstellingen op het gebied van Access to Healthcare een plek in het variabele beloningsbeleid. We screenen deze doelstellingen op basis van de principes die Achmea IM i.s.m. andere investeerders en experts heeft opgesteld . - De onderneming maakt een duidelijke koppeling tussen mensenrechten en haar rol in de zorgsector, ook in relatie tot de aankomende Europese regelgeving.

Doelstelling	Toelichting
Implementatie & Monitoring	- De onderneming heeft een transparant en verantwoord prijsbeleid. Denk bijvoorbeeld aan een koppeling tussen de prijs van haar producten/diensten, de gerealiseerde gezondheidswinst en de ontwikkelingskosten. - De onderneming gaat op een verantwoorde manier om met patenten en licenties. Dit voorkomt dat medicijnen of medische producten onbereikbaar worden. - De onderneming stuurt in haar research & development op maatschappelijke impact, gezondheidswinst, de behoeftes van LMICs en de gelijke toegang tot gezondheidszorg binnen landen. - De onderneming vertaalt haar strategie op Access to Healthcare naar land en/of doelgroep, specifiek beleid en naar projecten die inspelen op de lokale situaties en behoeftes. - De onderneming heeft een gedegen beleid, implementatie en onafhankelijke monitoring om zowel corruptie te voorkomen als eerlijke handelspraktijken en belastingbetalingen te garanderen. - De onderneming neemt stappen om te zorgen dat haar lobbyactiviteiten of dat sector-organisaties waarvan zij lid is, niet lobbyen voor regelgeving die Access to Healthcare beperkt. - De onderneming neemt stappen om mensenrechten te waarborgen.
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met andere ondernemingen in de toeleveringsketens, met sectorgenoten en andere stakeholders op het thema.
Transparantie	De onderneming vergroot de transparantie en rapportage over de bovengenoemde onderwerpen richting investeerders, consumenten en andere stakeholders. Inclusief lobbyactiviteiten en betalingen aan zorgverleners.

Met onze doelstellingen sluiten we aan bij de SDG's. Met name op:

SDG 3: 'Goede Gezondheid & Welzijn'

We kijken hierbij in het bijzonder naar de volgende bijbehorende subdoelstellingen:

- 3.8. Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen.
- 3.b Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten, die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen. Toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid. De Verklaring bevestigt het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de 'Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom' (TRAIPR) die ruimte laat voor de bescherming van de volksgezondheid; en, in het bijzonder, het verschaffen van toegang tot geneesmiddelen voor iedereen.

Geselecteerde sectoren & ondernemingen

Er is een grote groep aan sectoren en ondernemingen die relevant zijn op het thema Acces to Healthcare. Voor de selectie van de ondernemingen richten we ons op de volgende (GICS) sectoren:

- Pharmaceuticals
- Drug Retail
- Health Care Equipment
- Health Care Equipment
- Health Care Services
- Life Sciences Tools & Services
- Health Care Supplies
- Health Care Technologies
- Health care distributors
- Health Care REITs
- Managed Health Care

Op basis van de sectoren selecteren we ondernemingen op basis van de volgende uitgangspunten:

- De onderneming zit in de beleggingsportefeuille via aandelen en/of corporate bonds;
- Op basis van diverse databronnen (onder andere MSCI, Access to Medicine en eigen onderzoek) blijkt dat de onderneming stappen kan zetten op het thema Access to Healthcare;

- De onderneming is relevant voor de Nederlandse zorgmarkt en/of voor LMICS;
- Op basis van onze analyse is het waarschijnlijk dat engagement met de desbetreffende onderneming effectief kan zijn, bijvoorbeeld omdat een onderneming open staat voor engagement;
- Idealiter kiezen we ondernemingen waar we via collectieve initiatieven, zoals Access to Medicine, een leidende rol kunnen spelen.

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de beursgenoteerde ondernemingen die op basis van deze uitgangspunten zijn geselecteerd, inclusief de score op bovenstaande uitgangspunten.

Onderneming	Sector	Land	MSCI score	Positie Access to Medicine
AstraZeneca	Geneesmiddelen	GB	AA	3/20
Sanofi	Geneesmiddelen	FR	A	8/20
Takeda	Geneesmiddelen	JP	A	7/20
Eli Lilly	Geneesmiddelen	US	A	20/20
Danaher	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	US	AA	-
ABBOTT	Zorgproducten en apparaten	US	A	-
Zalando	Detailhandel	DE	AA	
ZOZO	Detailhandel	JP	AA	

Samenwerking

Bij dit engagement traject zullen we samenwerken met en/of informatie gebruiken van:

- De Access to Medicine Index. Wij gebruiken deze coalitie onder andere bij de voorbereiding van de engagements en het samenwerken met een bredere groep van institutionele beleggers.
- Het Interfaith Center on Corporate Responsibility. Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren van engagement door bijvoorbeeld het indienen van resoluties.
- De investeerders coalitie die is gevormd rondom het Covid-19 investor statement en het investor statement over de integratie van toegang tot medicijnen in het beloningsbeleid. We bouwen hierbij voort op de inhoudelijke kennis en inzichten die we hierbij hebben opgedaan, waaronder de principes voor het gedegen integreren van Access to Healthcare in beloningsbeleid.

Voortgang thema

In juni 2023 hebben we de startbrieven verstuurd naar alle geselecteerde ondernemingen. Een uitzondering daarop is **Takeda**. We gaan in deze engagement als zogenaamde ‘lead investor’ voor de Access to Medicine coalitie optreden. Het engagement start na een briefing die we vanuit Access to Medicine voor deze onderneming krijgen in juli 2023. In de startbrieven introduceren we de doelstellingen en de vragen die wij hebben voor het engagementstraject. **Eli Lilly** en **Sanofi** hebben gereageerd op de startbrief. Er is een gesprek ingepland.

Bedrijf	Eli Lilly
Thema	Access to Healthcare
Mijlpaal	3
Verslag	Met Eli Lilly hebben we gesproken over hun huidige strategie en plannen. De onderneming heeft het zogenoemde “30x30 programma” ontwikkeld. Doel van dit programma is dat de onderneming in 2030 voor 30 miljoen mensen de toegang tot gezondheidszorg wil verbeteren. We hebben besproken welke praktische dilemma’s dit doel met zich meebrengt. Ook hebben we de score van de onderneming op de Access to Medicine Index besproken. De onderneming neemt in de index de laatste plek in. Er zijn dan ook verschillende thema’s waarop de onderneming zich kan verbeteren. Bijvoorbeeld door medicijnen voor de behandeling van kanker beter wereldwijd beschikbaar te maken. De onderneming stelt dat de methodologie van Access to Medicine minder aansluit bij het type onderneming dat Eli Lilly is. We hebben echter aangedrongen de aanbevelingen serieus te nemen en ook dit in het bestuur te bespreken. Daarnaast hebben we met de onderneming besproken hoe het doelstellingen op het gebied van toegang tot gezondheidszorg een plek kan geven in haar beloningsbeleid. De koppeling met het 30x30 programma ligt voor hand.

Bedrijf	Sanofi
Thema	Access to Healthcare
Mijlpaal	3
Verslag	Sanofi heeft recent haar “Global Health Unit” opgericht. Deze afdeling gaat zich met name richten op het vergroten van toegang tot medicijnen en vaccinaties in LMICs. In ons gesprek hebben we gesproken over hoe Sanofi deze aanpak succesvol wil maken en hoe het ervoor gaat zorgen dat toegang tot medicijnen ook in andere landen op de agenda blijft staan. Daarnaast hebben we gesproken over het integreren van het onderwerp toegang tot medicijnen in het beloningsbeleid. De onderneming heeft aangekondigd dit te gaan doen, maar worstelde wel nog met de dilemma’s over hoe dit te integreren. Daarnaast hebben we gesproken over hoe Sanofi omgaat met de Franse duurzaamheidsregelgeving, de zogenaamde “Loi de Vigilance”. Doel van deze wet is om mensenrechtenrisico’s in kaart te brengen. Sanofi richt zich bij de implementatie van deze wet met name op risico’s in de toeleveringsketens, maar in mindere mate op haar rol als farmaceut bij de toegang tot zorg en farmaceuten. Samenvattend was het een zeer open en positief gesprek, waarbij Sanofi ook ons actief bevroeg hoe zij verdere stappen kunnen zetten.

Vervolg

Het doel is om met alle ondernemingen een eerste gesprek te hebben gehad in de tweede helft van 2023.

Klimaat en Transport

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

Bedrijf	TFI International
Thema	Klimaat en Transport
Mijlpaal	3
Verslag	In het afgelopen half jaar spraken we voor het met TFI International. De CFO van het transportbedrijf die ons te woord stond, liet blijken dat klimaat niet als materieel of prioriteit gezien wordt door het bestuur en de grootste aandeelhouders van de onderneming. In lijn met de afwijzende houding van de CFO ten aanzien van klimaat, heeft TFI International geen noemenswaardige transitiestrategie en rapporteert het niet over emissiedata. Wel kondigde de onderneming tijdens het gesprek aan op termijn een externe consultant te willen betrekken om te kijken hoe de onderneming kan beginnen met het rapporteren over klimaat. Concrete tijdslijnen of ambities ontbreken echter. Wij hebben het belang van een robuust klimaatbeleid en transparantie hierover benadrukt, maar TFI International lijkt hier nog weinig ontvankelijk voor.
Vervolg	We volgen de ontwikkelingen van de ‘SEC Climate Rule’ ten aanzien van klimaatrapportage aangezien de definitieve publicatie hiervan een goede aanleiding zou zijn voor een nieuw gesprek. Als de houding van de onderneming ten aanzien van klimaat niet verandert kunnen we in een later stadium escalatie overwegen

Klimaatadaptatie en Water

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. In het afgelopen halfjaar hebben geen gesprekken plaatsgevonden.

Reductie CO₂-uitstoot

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

Bedrijf	Nutrien
Thema	Reductie CO ₂ -uitstoot
Mijlpaal	3
Verslag	In het eerste gesprek met Nutrien, nam de onderneming de gelegenheid om toelichting te geven op haar klimaatbeleid, - doelen en prestaties. In 2020 introduceerde Nutrien plannen om in 2030 haar scope 1 en 2 met 30 procent te verlagen, ten opzichte van 2018. Momenteel is er nog geen SBTi methodologie waarmee Nutrien de ambitie van haar emissiereductiedoelstellingen extern kan laten valideren. Nutrien wil op korte termijn haar scope 1 en 2 emissies terugbrengen door een schone ammoniafabriek te bouwen en gebruik te maken van ‘Carbon Capture and Storage’ (CCS). Hoewel wij aangaven dat er gemengde signalen zijn over het succes van CCS-techniek, benadrukte de onderneming vertrouwen te hebben in haar partner Danbury, een bedrijf dat al veel ervaring heeft op dit gebied. Wij blijven de resultaten van CSS door Nutrien en haalbaarheid van deze reductiestrategie gedurende de dialogen kritisch in de gaten te houden. Tot slot overweegt Nutrien te beginnen met klimaatscenario-analyses en meer te rapporteren over haar scope 3 emissies, beide maatregelen die wij van de onderneming verlangen.

Bedrijf	Umicore
Thema	Reductie CO ₂ -uitstoot
Mijlpaal	3
Verslag	Begin 2023 spraken wij voor het eerst met Umicore. De onderneming zet in op drie emissiereductie-instrumenten: vermijden (via efficiëntie), vervangen (van fossiel) en afvangen. Op korte termijn zet Umicore voornamelijk in op het terugbrengen van scope 2 emissies omdat hier het meest winst te behalen valt via onder andere ‘Power Purchase Agreements’ (PPAs) en eigen hernieuwbare elektriciteitsopwekking. Zo richt de onderneming wereldwijd op meer dan 60 procent elektriciteit van hernieuwbare bronnen. Daarnaast richt de onderneming zich op het verbeteren van de energie-efficiëntie in productieprocessen via samenwerkingen met bijvoorbeeld nutsbedrijven, waarover het binnenkort voor het eerst zal rapporteren. Voor de reductie van scope 1 emissies zet Umicore in op het vervangen van fossiele brandstoffen voor biobrandstof en het elektrificeren van de hoogovens, wat veel onderzoek grote investeringen vergt. De korte termijn reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3 zijn gevalideerd door SBTi als zijnde in lijn met het 1.5 graden scenario. Op de lange termijn zet Umicore voor residuele emissies in op CSS, al benadrukt het dat het potentieel van deze technologie nog onzeker is. Desgevraagd lieten wij Umicore weten dat wij als belegger in principe niet tegen het afvangen en opslaan of hergebruiken van residuele emissies zijn, maar de ontwikkeling van de technologie en eventuele standaarden of best practices in gaten houden. Tot slot liet de onderneming weten nog niet bezig te zijn met het stellen van nieuwe of langere termijn emissiereductiedoelstellingen, maar zal vooral te richten op het behalen van de huidige doelen.

Bedrijf	ONEOK
Thema	Reductie CO ₂ -uitstoot
Mijlpaal	3
Verslag	In januari spraken we met ONEOK. In 2021 kondigde de beheerder van voornamelijk gaspijpleidingen een scope 1 en 2 emissiereductietarget van 30 procent aan voor 2030. De onderneming richt zich hiervoor onder andere op het elektrificeren van gascompressoren en het verbeteren van lekdetectie bij haar pijpleidingen. Wet- en regelgeving waaronder de 'Inflation Reduction Act' en de extra kosten voor het uitstoten van methaan duwt ONEOK ook in deze richting. De onderneming staat open voor externe verificatie van haar emissiereductiedoelstellingen zodra het SBTi een methodologie voor de olie- en gassector heeft ontwikkeld. Wij houden de ontwikkeling van de SBTi methodologie voor olie- en gas nauwlettend in de gaten en zullen er te zijner tijd bij ONEOK op aandringen deze methodologie toe te passen. Voor het bereiken van de huidige doelstelling heeft ONEOK een concreet plan en is het niet afhankelijk van toekomstige technologie. Echter verwachten wij van de onderneming voor de lange termijn ambitieuzere doelstellingen (zoals 'net zero'), ook als de technologie daarvoor nog niet direct beschikbaar is. ONEOK is hier echter terughoudend mee en wil zich hieraan nog niet committeren.
Vervolg	ONEOK is in afwachting van de 'SEC climate rule' voor het verder in lijn brengen van haar rapportage met TCFD. Zodra hier meer duidelijkheid over is gaan wij verder in gesprek met de onderneming over het implementeren van de TCFD aanbevelingen.

Bedrijf	Hydro One
Thema	Reductie CO ₂ -uitstoot
Mijlpaal	2
Verslag	We hebben nog geen reactie ontvangen op onze engagementbrief en herinneringsmails.
Vervolg	In de tweede helft van 2023, willen we de dialoog escaleren doormiddel van een formele brief aan de relevante bestuurders.

CO₂-Reductie (PLUS)

Voor het thema CO₂-Reductie PLUS, selecteerden wij voor Achmea op basis van portefeuilleblootstelling, TPI score en CO₂-EVIC cijfers 10 ondernemingen waarmee wij individueel engagement voeren.

Daarnaast hebben we dit halfjaar via de 'Dutch Climate Coalition' (DCC), een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders die de doelstellingen van het samenwerkingsverband 'Institutional Investors Group on Climate Change' (IIGCC) en het 'Climate Action 100+' (CA100+) engagement-initiatief ondersteunen, meegedaan aan 8 collectieve dialogen met olie- en gasbedrijven.

Engagement Type	Onderneming	Sector	Land	MSCI Score	Low Carbon Transition Score
Individueel	CF Industries Holdings, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	BBB	4.74
Individueel	CK Hutchison Holdings Ltd	Industriële Conglomeraten	Hong Kong	BBB	5.15
Individueel	Continental AG	Automobiel Componenten	Duitsland	BBB	5.93
Individueel	Evonik Industries AG	Chemicaliën	Duitsland	AA	5.55
Individueel	HeidelbergCement AG	Bouwmaterialen	Duitsland	AA	3.79

Engagement Type	Onderneming	Sector	Land	MSCI Score	Low Carbon Transition Score
Individueel	Linde PLC	Chemicaliën	Verenigd Koninkrijk	A	4.97
	Solvay SA	Chemicaliën	België	A	5.20
Individueel	United Parcel Service, Inc. Class B	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	A	6.12
Individueel	Volkswagen AG	Automobielen	Duitsland	B	5.14
Individueel	Yara International ASA	Chemicaliën	Noorwegen	A	5.07
DCC verband	Aker BP ASA	Olie, gas & brandstoffen	Noorwegen	A	2.69
DCC verband	BP Plc	Olie, gas & brandstoffen	Verenigd Koninkrijk	A	2.82
DCC verband	Eni SpA	Olie, gas & brandstoffen	Italië	A	2.95
DCC verband	Equinor ASA	Olie, gas & brandstoffen	Noorwegen	AAA	2.73
DCC verband	Exxon Mobil Corp.	Olie, gas & brandstoffen	Verenigde Staten	BBB	2.48
DCC verband	OMV AG	Olie, gas & brandstoffen	Oostenrijk	AAA	3.28
DCC verband	Repsol SA	Olie, gas & brandstoffen	Spanje	A	2.82
DCC verband	Total SA	Olie, gas & brandstoffen	Frankrijk	A	4.33

Voortgang PLUS dialogen individueel

Bedrijf	CF Industries
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Tijdens het gesprek met CF Industries nam de onderneming de gelegenheid om toelichting te geven op haar klimaatbeleid, -doelen en prestaties. CF Industries introduceerde recent onder andere plannen om scope 3 met 10 procent te reduceren ten opzichte van 2020 en een netzero 2050 target. Hoewel scope 3, voornamelijk de uitstoot door gebruik van kunstmest, ruim 75 procent van de totale emissies van de onderneming uitmaakt, gaf CF Industries aan dat het moeilijk wordt om juist deze emissies te reduceren. De onderneming heeft daarom nog geen duidelijk lange termijn reductieplan voor scope 3.
Vervolg	Aangezien CF Industries aangaf voor scope 3 reductie afhankelijk zijn van de keten, zullen wij er in vervolggesprekken bij de onderneming op aandringen om samenwerking in de sector en engagement met klanten te verbeteren. Voor de reductie van scope 1 en 2 richt CF Industries zich onder andere op het gebruik van blauwe en groene ammonia en waterstof. Hoewel wij hierop aandringen, is CF Industries niet van plan te rapporteren aan CDP omdat ze aangeven dat ze zelf al voldoende rapporteren via andere raamwerken. Daarom zullen wij ons in een vervolggesprek richten op verdere verbetering van de TCFD rapportage.

Bedrijf	Evonik
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Evonik heeft zijn doelstellingen en strategieën voor emissiereductie en klimaatneutraliteit uiteengezet. Het chemiebedrijf streeft naar CO ₂ -neutraliteit tegen 2050 en heeft projecten opgezet om operationele emissies te verminderen. Ze werken samen met externe experts om emissiereductiemogelijkheden te vinden. Het doel is om de emissie-intensiteit (scope 1, 2) tegen 2030 met 25 procent te verminderen. Scope 3-emissies vormen een grotere uitdaging vanwege de complexiteit van de waardeketen. Evonik erkent de noodzaak van investeringen in klimaatneutrale grondstoffen, maar het overtuigen van klanten van de bijbehorende kosten is een uitdaging. Ze streven naar een afname van 11 procent in scope 3-emissies tegen 2030, met behoud van winstgevendheid. Wij vragen Evonik om zich specifiek te committeren aan net zero. De onderneming moet meer ambitie tonen en zich verbinden aan reductiedoelen waarmee het binnen de maximaal 1,5 graad Celsius kan blijven. De onderneming rapporteert deels volgens de aanbevelingen van TCFD, maar wij verwachten ook een duidelijke klimaatscenario-analyse. Het is verder van belang dat Evonik transparant is over haar betrokkenheid bij belangenorganisaties die zich bezighouden met klimaatkwesties en ervoor zorgt dat de doelen van deze organisaties in lijn zijn met haar eigen klimaatbeleid.

Bedrijf	Linde
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Chemiebedrijf Linde heeft zich verbonden aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en zich ten doel gesteld om in 2035 een absolute vermindering van 35 procent te bereiken in scope 1 en 2 emissies. In 2050 zegt het CO ₂ -neutraliteit te bereiken. Het verminderen van broeikasgassen werd door Linde opgenomen in het beloningsbeleid voor het management. Linde produceert groene, blauwe en grijze waterstof. Ze beschouwen groene waterstof nog als erg ambitieus vanwege de beperkte beschikbaarheid en betrouwbaarheid van hernieuwbare energie. Blauwe waterstof, geproduceerd met koolstofafvang, wordt gezien als een overbrugging naar de koolstofarme economie, maar Linde wekt nog niet de indruk een duidelijke koers naar verduurzaming van het product in te zetten, wij vragen om een meer gerichte aanpak ook richting de klant. Wat betreft scope 3 emissies werkt Linde nog aan het ontwikkelen van een methodologie voor meting en rapportage. Ze streven ernaar om in komende rapportages een volledige inventaris van scope 3 emissies te verstrekken en tegen 2025 of 2026 voldoende informatie te hebben om reductiedoelen vast te stellen. Dit is waar de plannen van Linde een beetje vaag worden. Voor de externe validatie van de scope 1 en 2 doelen heeft de onderneming kunnen aantonen dat scope 3 uitstoot niet meer dan 40 procent van de totale uitstoot beslaat. Tegelijkertijd zegt men niet in staat te zijn om meer openheid over deze categorie uitstoot te geven en laten doelstellingen op zich wachten. We vragen Linde om hier meer duidelijkheid over te geven.

Bedrijf	Continental
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	De Duitse bandenfabrikant Continental heeft zich verbonden aan het Akkoord van Parijs en wil uiterlijk in 2050 CO ₂ -neutraal zijn. Ze hebben drie stappen vastgesteld om dit te bereiken. Sinds eind 2020 gebruiken alle productielocaties groene energie. Continental wil tegen 2040 CO ₂ -neutraal zijn in hun eigen productie en tot slot tegen 2050 in de gehele waardeketen. Wij gaven tijdens ons contact met Continental aan een versnelling te verwachten en ook nadere concretisering van de plannen per group sector. De onderneming geeft daarover nog niet meer openheid, naar eigen zeggen omdat deze informatie commercieel sensitieve of soms koersgevoelige informatie bevat. Momenteel bedraagt de CO ₂ -uitstoot van Continental meer dan 125 miljoen ton per jaar. Ze werken actief aan het verminderen van hun koolstofvoetafdruk en hebben de goedkeuring gekregen van het 'Science Based Targets'- initiatief voor hun emissiereductiedoelen op de korte termijn. Door te investeren in koolstofneutrale technologieën wil Continental nieuwe markten betreden en veranderingen in de hele waardeketen stimuleren. Continental streeft ernaar om uiterlijk in 2050 100 procent koolstofneutraliteit te bereiken langs hun hele waardeketen, in lijn met de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs. Wij dringen erop aan bij de onderneming dat het deze stappen verder concretiseert en beleggers meer inzage geeft in de wereld van Continental na 2030.

Bedrijf	Volkswagen
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Het Duitse Volkswagen heeft de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Een van de belangrijkste klimaatdoelen van de autoproducent is om in 2030 50 procent minder CO₂-uitstoot te hebben dan in 2015. Dit doel wil het bedrijf bereiken door te investeren in elektrische voertuigen, het verbeteren van de efficiëntie van zijn benzine- en dieselmotoren en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Een van de klimaatstrategieën is om het aandeel elektrische voertuigen in de verkoop te vergroten. In 2025 wil het bedrijf 25 procent van zijn verkopen uit elektrische voertuigen halen. In 2030 moet dit zijn toegenomen tot 50 procent. Een andere is het verbeteren van de efficiëntie van benzine- en dieselmotoren. Het bedrijf wil dit doen door nieuwe technologieën te ontwikkelen, zoals hybride aandrijving en zogenaamde ‘milde hybride’ aandrijving. Ten slotte wil Volkswagen ook meer gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen. Het bedrijf wil zijn fabrieken van groene stroom voorzien en het wil ook investeren in projecten voor het opwekken van zonne- en windenergie. In 2020 kondigde Volkswagen aan dat het 15 miljard euro zou investeren in elektrificatie en andere klimaatmaatregelen en onlangs kondigde de onderneming aan een grote speler te willen worden in batterijtechnologie. De klimaatdoelen en -strategie van Volkswagen zijn een belangrijke stap in de strijd tegen klimaatverandering. Het bedrijf is een van de grootste autofabrikanten ter wereld en zijn inzet kan daarmee een significante impact hebben. Bij Volkswagen drongen wij aan op meer inspanningen om elektrische auto’s aantrekkelijker te maken en te investeren in nieuwe technologieën.
Vervolg	In de loop van het komende jaar vervolgen wij ons gesprek met de onderneming.

Bedrijf	CK Hutchison
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	In gesprek met CK Hutchison gaf de in Hong Kong gevestigde conglomeraat toelichting op de transitiestrategie van de diverse bedrijfsactiviteiten. CK Hutchison bestaat uit een Haven, Retail, Telecom en Infrastructuur divisie. De grootste uitdaging ligt bij de Infrastructuur divisie, die verantwoordelijk is voor ruim 80 procent van de totale scope 1 en 2 emissies. Omdat de Infrastructuur divisie sterk gediversifieerd is, is de validatie van de emissiereductiedoelstellingen door SBTi hier vooralsnog niet mogelijk. CF Hutchison zal zich in eerste instantie richten op het verzamelen van scope 3 emissiedata voor alle business units. De Retail divisie van CK Hutchison heeft een doelstelling voor scope 3 engagement, waarbij de onderneming richt op SBTi validatie voor 33 procent van de toeleveranciers (percentage op basis van emissies). Wij vroegen de CK Hutchison deze ‘best practice’ verder uit te rollen naar ander relevante divisies, een voorstel waar de onderneming ontvankelijk voor leek en de toezegging deed dit in overweging te nemen. Tot slot spraken wij CK Hutchison over het uitbreiden van de CDP klimaatrapportage van enkel de Telecom divisie naar groepsniveau. De onderneming is hier momenteel mee bezig en is voornemens al in 2023 deze klimaatrapportage te leveren.

Voortgang PLUS dialogen in DCC verband

Daarnaast spraken we in ‘Dutch Climate Coalition’ (DCC) verband met Repsol, OMV, Equinor, Eni, Total, BP, Exxon Mobil en Aker BP.

Bedrijf	Repsol
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	In mei 2023 spraken wij in DCC verband met Repsol. De onderneming presenteerde ons haar verwachte energiemix voor 2030. In reactie hierop vroegen wij onder andere om ambitieuzere doelstellingen voor hernieuwbare energie. Ook vroegen wij Repsol te kijken naar transitie scenario's in lijn met Parijs, in plaats van andere 1,5 graden scenario's die niet aan alle voorwaarden van het Klimaatakkoord van Parijs voldoen, zoals de onderneming nu doet in haar klimaat scenario-analyse. Tot slot vroegen wij Repsol bij de berekening van haar emissie-intensiteit geen vermeden emissies mee te nemen, in lijn met 'best practice' en SBT-richtlijnen. In navolging van het gesprek ondertekende wij een DCC brief aan de CEO van Repsol waarin deze verwachtingen werden herhaalt en Repsol onder andere werd opgeroepen niet meer te investeren in 'greenfield' olieprojecten.

Bedrijf	OMV
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Met de CEO van OMV spraken wij het afgelopen half jaar in DCC verband over de transitie strategie van de onderneming. Het Oostenrijkse olie-, gas-, en chemiebedrijf wordt gezien als voorloper in de sector en zal zich in de toekomst vooral op het produceren van gerecyclede petrochemische producten richten. Hierdoor blijft de groei van koolstofarme energie in de energiemix van OMV wel achter in vergelijking met sectorgenoten. De onderneming heeft geen aparte emissiereductiedoelstellingen voor energie en chemicaliën, waardoor het niet mogelijk is te bepalen of het emissiereductie pad van haar chemieactiviteiten in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs. Wij vroegen OMV om meer verduidelijking hierover in de volgende rapportage.

Bedrijf	Equinor
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Equinor, dat voor het merendeel in handen is van de Noorse staat, vroegen wij samen met de DCC om meer ambitie te tonen, bijvoorbeeld op het gebied van waterstofproductie, wat kan helpen de CO ₂ -intensiteit te verlagen. Equinor geeft zichzelf tot 2050 om 'net zero' te bereiken. Behalve de onderneming zelf riepen wij ook de Noorse overheid per brief op om zich achter een hogere ambitie en scherpere doelen voor de onderneming te scharen. Equinor liep in recente jaren wat achter ten opzichte van sectorgenoten bij het terugdringen van haar CO ₂ -intensiteit en toont zich te weinig ambitieus op het gebied van terugdringen van fossiele brandstofproductie, want deze blijft vrijwel vlak in de plannen voor het huidige decennium. Wij vroegen Equinor ook om een reductiedoel op scope 3 emissies te formuleren. We maken ons zorgen over de kans dat Equinor onder de bestaande klimaatdoelen en -acties binnen het 1,5 graden scenario weet te blijven en riepen de onderneming op om zich hier duidelijker aan te verbinden.

Bedrijf	TotalEnergies
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	In samenwerking met de DCC en vroegen wij het Franse TotalEnergies om op specifieke punten verbeteringen door te voeren in de klimaataanpak. TotalEnergies richt haar huidige 'net zero' doelstelling op 2050. Ondanks alle voornemens van de onderneming nam de uitstoot van de onderneming de laatste jaren toe, niet af. TotalEnergies lijkt zelf vooralsnog in haar plannen vooral uit te gaan van een toename in de olie- en gasproductie. Wij willen dat het management helder is over de afbouw van olie- en gasproductie, de decarbonisatie van de portefeuille en het pad daar naartoe. Bovendien moet in het bijzonder de scope 3 uitstoot van de onderneming uiterlijk in 2030 in lijn zijn gebracht met het Klimaatakkoord van Parijs. Wij vragen de onderneming om de uitstoot via het gebruik van de energieproducten zodanig terug te dringen dat deze tenminste voldoet aan maximaal 2 graden Celsius wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging, waarbij het streeft naar een beperking tot maximaal 1,5 graden. Dit laatste punt is belangrijk voor ons en brachten wij ook via het mede-indienen van een aandeelhoudersresolutie onder de aandacht van het management en andere investeerders. De resolutie ontving 30 procent steun.

Bedrijf	BP
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	In aanloop naar de aandeelhoudersvergadering van april 2023 vonden in het kader van de DCC fysieke gesprekken plaats in Nederland met een vertegenwoordiging van BP. De onderneming richt haar huidige 'net zero' doelstelling op 2050, maar in het algemeen geldt dat olie- en gasbedrijven onvoldoende blijken een strategie te volgen die aantoonbaar in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs. Een belangrijke zorg van investeerders in BP is, dat ondanks de woorden van de onderneming, BP toch feitelijk te weinig stappen zet richting een succesvolle energietransitie. Zo drijven de scope 1 en 2 reducties en scope 3 doelen voor olie en gasproductie vooral op de verkoop van bezittingen, wat wij niet beschouwen als een zinvolle klimaatactie omdat dit niet leidt tot lagere emissies in de werkelijke wereld. Bovendien heeft BP, naast producent ook een grote handelaar op de olie- en gasmarkt, geen doelen gesteld op dit aanzienlijke deel van de totale uitstoot. De investeringen van BP in hernieuwbare energie zijn relatief beperkt, want de voorkeur van BP lijkt te liggen bij de inkoop van aandelen en de uitkering van dividend. We vragen de onderneming om meer werk te maken van de transitie en ook met meer concrete acties te onderbouwen.

Bedrijf	ExxonMobil
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	Bij ExxonMobil diende we dit aandeelhoudersseizoen een door ‘Follow This’ georganiseerde klimaatresolutie in. In dit voorstel riepen wij ExxonMobil op zich te committeren aan een scope 3 emissiereductiedoelstelling voor 2030 in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. In aanloop naar de aandeelhoudersvergadering spraken wij met ExxonMobil over de voorwaarden waarop wij de resolutie zouden terugtrekken. Dit gesprek liep echter op niets uit en ook uit de vrijstellingsverklaring van ExxonMobil, bleek dat kloof tussen de verwachtingen van DCC-leden aan olie- en gasbedrijven en de visie van de onderneming onoverbrugbaar was. Het voorstel werd helaas met een meerderheid afgewezen. Slechts 11 procent van de aandeelhouders stemde voor de resolutie. Vooral onder beleggers uit de Verenigde Staten is de steun voor klimaatresoluties sterk gedaald, wat deels het gevolg is van het recente anti-ESG sentiment.

Bedrijf	Eni
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	In gesprek met de DCC, benadrukte de Eni dat het zich zal blijven inzetten om de eigen decarbonisatiedoelstellingen te behalen. Echter zijn wij nog niet overtuigd van hun naleving van het Klimaatakkoord van Parijs, omdat Eni van plan is de productie van fossiele brandstoffen te verhogen en hun doelen op het gebied van koolstofarme energie bescheiden zijn. In het gesprek bekritiseerde wij de meetmethode van de reductiedoelstellingen die Eni hanteert (productlevenscyclus), omdat deze meetmethode - door emissies die buiten de scope 1, 2 en 3 van de onderneming mee te nemen - een te positief beeld schetst. Wij vroegen de onderneming daarom afzonderlijke doelstellingen voor scope 1-3 te ontwikkelen. Tot slot spoorden wij Eni aan een eigen klimaatresolutie (‘Say on Climate’) ter stemming te brengen tijdens de aandeelhoudersvergadering.

Bedrijf	Aker BP
Thema	CO ₂ -Reductie (PLUS)
Mijlpaal	3
Verslag	In maart spraken wij samen met andere leden van de DCC met het Noorse olie- en gasbedrijf Aker BP. De exploratie en productie-onderneming verbindt zich aan 'net zero', maar alleen voor de eigen activiteiten. Scope 3 blijft hiermee ook buiten de doelstellingen en rapportages. Hoewel Aker BP de brandstof naar eigen zeggen met een 30 procent lagere CO ₂ -intensiteit dan gemiddeld weet te produceren, is de 'net zero' ambitie van Aker BP in de huidige vorm veel te beperkt in onze visie. Een onderneming als Aker BP kan zich niet onttrekken aan haar verantwoordelijkheid voor uitstoot die buiten haar activiteiten in de waardeketen plaatsvinden. Bovendien vragen wij deze onderneming ook vanuit het perspectief van risicobeperking om de transitie naar verduurzaming te maken en aantoonbaar te maken dat de onderneming conform het Klimaatakkoord van Parijs opereert. Tot dusver heeft de onderneming hier nog geen uitsluitel over kunnen geven. Tot slot hebben wij overgebracht dat de afvang en ondergrondse of onderzeese opslag van CO ₂ in onze visie enkel een oplossing mag zijn voor de residuele CO ₂ -uitstoot waarvoor geen ander alternatief bestaat en in geen geval een hoofdrol in een geloofwaardige klimaatpak kan spelen.

Vervolg

Begin September spreken we voor het eerst met Yara International. Met United Parcel Service, HeidelbergMaterials en Solvay staan nog geen gesprekken gepland. In de tweede helft van 2023 sturen wij hen herinneringsmails. Het engagement in DCC verband zal zich in de tweede helft van 2023 meer richten op de vraagzijde van fossiele brandstoffen, naar aanleiding van verschuivingen in de portefeuilles van diverse DCC-leden.

Access to Nutrition

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

Bedrijf	Unilever
Thema	Access to Nutrition
Mijlpaal	5
Verslag	Met Unilever hebben we dit halfjaar gesproken in samenwerking met het Healthy Markets Initiative. Dit is een groep van institutionele beleggers die samen engagement voert op het thema gezondheid. We hebben met Unilever gesproken over de stappen die zij hebben gezet om beter en meer te rapporteren over de gezondheid van haar productenportefeuille. Unilever rapporteert nu namelijk op basis van meerdere gezondheidsstandaarden, inclusief of haar producten ook gezonder worden. Een belangrijke stap, aangezien dit ook een voorbeeld is voor andere bedrijven. Dat betekent nog niet dat de onderneming er is, aangezien een groot deel van de omzet nog gekoppeld is aan ongezondere producten zoals ijs. Er zijn dus nog stappen nodig om haar productenportefeuille daadwerkelijk gezonder te maken.

Bedrijf	The Coca Cola Company
Thema	Access to Nutrition
Mijlpaal	3
Verslag	Met The Coca Cola Company hebben we twee gesprekken gehad. Het eerste gesprek was met de investeerders coalitie van Access to Nutrition, het tweede met de Healthy Markets Coalition. In beide gesprekken hebben we aan de orde gesteld dat de onderneming meer werk kan maken van haar strategie op het gebied van goede voeding. De onderneming heeft de laatste jaren wel goede stappen gezet wat betreft het verminderen van het suikergehalte in haar dranken, maar andere onderdelen van een goede voeding blijven onderbelicht. Zo kan de onderneming transparanter zijn over de gezondheid van haar productenportefeuille en hierop doelen stellen, naast doelstellingen op het suikergehalte. Dat is relevant aangezien Coca Cola in toenemende mate, naast cola, ook andere dranken zoals vruchtensappen, sportdranken en thee verkoopt. Coca Cola reageerde in beide gevallen terughoudend en dat is jammer aangezien de onderneming één van de weinige ondernemingen in deze sector die deze stap nog niet heeft gezet. We gaan daarom kijken of we extra stappen kunnen zetten om de druk op te voeren
Vervolg	We zullen onderzoeken hoe we bij Coca Cola de druk op kunnen voeren om de onderneming stappen te laten zetten.

Bedrijf	Meiji
Thema	Access to Nutrition
Mijlpaal	5
Verslag	Met Meiji hebben we in de eerste helft van het jaar niet gesproken. Wel heeft Meiji formeel aangekondigd een Nutrient Profiling Model te gaan gebruiken en dit publiek te maken. Dit is een mooie, concrete stap vooruit en wij zullen in ons gesprek in de tweede helft van 2023 verder bespreken hoe de onderneming deze stap kan gebruiken om haar voedingsbeleid verder te ontwikkelen.
Vervolg	We gaan in de tweede helft van 2023 het gesprek weer aan.

Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

In het afgelopen halfjaar hebben we gesprekken gevoerd met **Ahold Delhaize**, **Carrefour**, **Henkel**, **Jerónimo Martins**, **L'Oréal** en **Kimberly-Clark**. Met **Repsol** en **Procter & Gamble** is nog geen gesprek gevoerd. Van **Repsol** hebben we wel een uitgebreide inhoudelijke reactie ontvangen. Met beide ondernemingen zal in de tweede helft van het jaar een gesprek gepland worden.

Bedrijf	Ahold Delhaize
Thema	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
Mijlpaal	3
Verslag	In februari spraken we met de duurzaamheidsexperts van Ahold Delhaize. De onderneming is zich duidelijk bewust van de noodzaak om vervuiling door plastic verpakkingen aan te pakken. Daartoe heeft het al enkele doelen gesteld, zoals het doel om meer gerecycled plastic te gebruiken en het doel om het gebruik van nieuw plastic, uit fossiele grondstoffen, te beperken. In het gesprek hebben we aangegeven dat wat ons betreft deze doelen nog aangescherpt dienen te worden, en dat het ook goed zou zijn om een doel te stellen voor de reductie van het absolute volume van plastic voor verpakkingen. Verder hebben we in het gesprek vooral meer inzicht verkregen in hoe Ahold Delhaize te werk gaat om de uitdagingen rond reductie van plastic verpakkingen aan te pakken.
Vervolg	In een volgend gesprek willen we horen op welke van onze verwachtingen de onderneming toezeggingen kan doen.

Bedrijf	Carrefour
Thema	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
Mijlpaal	3
Verslag	Eind februari spraken we de duurzaamheidsexperts van Carrefour. Mede onder druk van duurzaamheidswetgeving in Frankrijk, die verder gaat dan elders in Europa, is Carrefour al verder dan veel concurrenten wat betreft het aanbieden van producten in navulbare verpakkingen. De onderneming heeft ook al doelen gesteld om het gebruik van plastic verpakkingen te reduceren en het gebruik van herbruikbare verpakkingen uit te breiden. Ook is Carrefour bezig met nader onderzoek naar in welke markten het risico op vervuiling door plastic afval het grootste is. Kortom, Carrefour lijkt in meerdere opzichten een koploper die oplossingen laat zien die voor sectorgenoten als voorbeeld kunnen dienen.
Vervolg	In een volgend gesprek met Carrefour zullen we nader bespreken waar ook deze onderneming de inzet toch nog verder kan aanscherpen.

Bedrijf	Henkel
Thema	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
Mijlpaal	2
Verslag	In maart spraken we met Henkel. Henkel gaf in het gesprek aan zich sinds 2017 steeds meer zorgen te maken over het gebrek aan groei van effectieve plastic recycling in Europa en over de toenemende vervuiling door plastic. Deze zorgen waren aanleiding om zelf concrete doelen voor recycling van plastic te stellen. Om de gestelde doelen te bereiken werkt Henkel samen met diverse expertorganisaties en sectorinitiatieven. Een voorbeeld is de samenwerking met het 'Consumer Goods Forum' in de ontwikkeling van de 'golden design rules'. Deze regels hebben tot doel om gebruik van plastic in verpakkingen te reduceren. Daarnaast biedt Henkel al verzorgingsproducten aan in navulbare verpakkingen. Maar op dit punt is nog meer ervaring nodig om uit te vinden wat de beste oplossing is: het in de winkel - of thuis navullen van verpakkingen.
Vervolg	In een volgend gesprek willen we van de onderneming horen op welke van onze verwachtingen mogelijk een toezegging gedaan kan worden.

Bedrijf	Jerónimo Martins
Thema	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
Mijlpaal	3
Verslag	JWe spraken met Jerónimo Martins in februari. De onderneming werkt al sinds 2009 aan 'ecodesign' voor verpakkingen. De onderneming kijkt daarbij vooral naar of verpakkingen recyclebaar zijn. De onderneming kijkt ook naar in welke markten het risico op vervuiling door plastic verpakking het grootst is. Duidelijk is dat in Colombia nog weinig wetgeving is wat betreft inzameling en hergebruik van plastic. Daarom is er ook weinig infrastructuur om dit in gang te zetten. Jerónimo Martins zet zich in voor betere afvalwetgeving in Colombia, en is betrokken bij de lancering van een 'plastic pact'22 in Colombia; een publiek-private samenwerking om vervuiling door plastic aan te pakken. Ook heeft de onderneming nadrukkelijk de behoefte aan betere wetgeving om de strijd tegen plastic vervuiling beter te kunnen voeren. Zo zou bijvoorbeeld ook de beschikbaarheid van gerecycled plastic beter geregeld moeten worden.
Vervolg	In een volgend gesprek zullen we met de onderneming bespreken of de gestelde doelen aangescherpt kunnen worden en hoe de rapportage over voortgang beter kan.

Bedrijf	Kimberly-Clark
Thema	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
Mijlpaal	3
Verslag	In maart vond het eerste gesprek met Kimberly-Clark plaats. Deze onderneming gebruikt plastic zowel in een deel van de producten als in productverpakkingen. Kimberly-Clark ziet dat de risico's rond gebruik van plastic signaleerd worden in verschillende instrumenten om duurzaamheidsrisico's in kaart te brengen. Zoals in de eigen materialiteitsanalyse, maar ook in de TCFD-analyse. Om te zien in welke markten de risico's rond vervuiling door plastic het grootst zijn gebruikt de onderneming de 'resource plastic' database van het WWF23. Kimberly-Clark heeft al een aantal ambitieuze doelen gesteld, waaronder 50 procent reductie van gebruik van nieuwe plastics uit fossiele grondstoffen in 2030, en gebruik van 20 procent gerecycled plastic in plastic verpakkingen in 2025.
Vervolg	In een volgend gesprek zullen we de voortgang ten aanzien van deze doelen nader bespreken en bespreken waar de voortgang verder versneld kan worden.

Bedrijf	L'Oréal
Thema	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
Mijlpaal	3
Verslag	We spraken de duurzaamheidsexperts van L'Oréal in maart. L'Oréal gebruikt plastic vooral in de verpakking van producten waaronder cosmetica, parfums, haarverzorging en huidverzorgingsproducten. Net als Carrefour heeft ook L'Oréal al te maken met de wettelijke plicht om in detail over duurzaamheidsrisico's en de aanpak daarvan te rapporteren. De onderneming heeft daarom een duurzaamheidsstrategie ontwikkeld op basis van wetenschappelijke inzichten. De aanpak van risico's rond gebruik van plastic bestaat uit drie onderdelen: 1) het afbouwen van gebruik van plastic uit fossiele grondstoffen; 2) reductie van gebruik van verpakkingsmaterialen; 3) meer gebruik van circulaire verpakkingsmaterialen. Hierbij heeft de onderneming ook concrete doelen gesteld.
Vervolg	In een volgend gesprek met L'Oréal zullen we bespreken hoe de voortgang ten aanzien van de gestelde doelen is, en waar de onderneming de voortgang nog verder kan versnellen.

Vervolg

Voor het einde van het jaar willen we met bovengenoemde ondernemingen nogmaals spreken over de voortgang en mogelijke toezeggingen aangaande aanscherping of uitbreiding van beleid, doelen en rapportage krijgen. Ook willen we dan een eerste gesprek hebben gehad met Repsol en Procter & Gamble.

Biodiversiteit

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

In het afgelopen half jaar hebben we gesprekken gevoerd met Costco en Kellogg. Met de overige ondernemingen is mede vanwege de rapportage-cyclus afgesproken om elkaar in de tweede helft van het jaar te spreken.

Bedrijf	Costco
Thema	Biodiversiteit
Mijlpaal	4
Verslag	In juni spraken we opnieuw met Costco. We voerden dit gesprek samen met de Canadese institutionele belegger Vancity, die dit biodiversiteitsengagement ondersteunt. We bespraken de voortgang ten aanzien van Costco's toezegging om met het analyseren van de impact op biodiversiteit aan de slag te gaan, gebruik makend van het TNFD-raamwerk. Costco houdt zich aan deze toezegging en overweegt momenteel op advies van het Wereldnatuurfonds (WWF) of TNFD, dan wel SBTN de beste methode is voor de voorgenomen impact analyse. Als product voor deze eerste analyse heeft Costco, de kippenvlees keten gekozen, omdat deze grotendeels in eigen beheer is. Costco heeft verder een nieuwe checklist opgesteld om gedrag van - en mogelijke duurzaamheidsrisico's bij leveranciers beter in beeld te brengen. Deze checklist vraagt naar beleid ten aanzien van watergebruik, ontbossing en visvangst, maar ook naar de CO ₂ -emissies van de leverancier. Op gebied van transparantie zien we ook voortgang. Zo heeft Costco in 2022 voor het eerst de CDP-forest vragenlijst ingevuld. Samenvattend stellen we vast dat Costco nu concrete stappen zet om de impact en risico's rond verlies van biodiversiteit in kaart te brengen.
Vervolg	Op basis van een laatste gesprek later dit jaar zullen we definitief de balans opmaken wat betreft de bereikte mijlpalen voor deze dialoog.

Bedrijf	Kellogg
Thema	Biodiversiteit
Mijlpaal	4
Verslag	In juni spraken we voor de derde maal met Kellogg. De onderneming werkt aan plannen om zich op te splitsen in twee delen. Het ene deel, WK Kellogg, gaat zich richten op de voedingsmiddelen in de Verenigde Staten, Canada en het Caribisch gebied, met bijvoorbeeld de merken Kellogg's, Frosted Flakes, Mini-Wheats, Raisin Bran, Rice Krispies en Corn Flakes. Het andere deel, 'Kellanova' richt zich op de wereldwijde snacks markt, met merken zoals Pringles, Cheez-It, Pop-Tarts, MorningStar Farms, Gardenburger en Nutri-Grain. We vroegen daarom of beide nieuwe entiteiten vast zullen houden aan de huidige duurzaamheidsdoelen, wat werd bevestigd. Beide ondernemingen zullen een stevig duurzaamheidsteam behouden, dat verder werkt aan gestelde doelen. Kellogg ziet de urgentie om biodiversiteitsverlies te adresseren toenemen, ook vanwege toenemende wettelijke verplichtingen, waaronder de Europese Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), waar Kellogg deels aan zal moeten voldoen. De onderneming kijkt daarom naar het TNFD raamwerk als leidraad om de impact op biodiversiteit in kaart te brengen. Ondertussen werkt Kellogg aan het verder aanscherpen van de klimaatdoelen voor 'scope 3' en kijkt daarbij ook naar mogelijke aanscherping van de doelen om ontbossing tegen te gaan.
Vervolg	Omdat het gesprek met Kellogg plaatsvond na het formeel vaststellen van de mijlpalen voor het eerste half jaar, zullen we na een laatste gesprek later dit jaar definitief de balans opmaken wat betreft de bereikte mijlpalen voor deze dialoog.

Vervolg

In de tweede helft van 2023, zullen we een laatste gesprek voeren met de ondernemingen die we dit jaar nog niet spraken: **Alimentation Couche-Tard**, **General Mills**, **Kroger** en **Tyson Foods**. Maar ook met **Costco** en **Kellogg** willen we nog een afrondend gesprek plannen. Na die laatste gespreksronde zullen we definitief vaststellen welke mijlpalen in deze dialoog zijn bereikt. Verder blijven we de ontwikkelingen rond het collectieve engagement programma 'Nature Action 100' (NA-100) op de voet volgen. Hoewel het langer duurde dan verwacht, presenteerde dit initiatief in juni de plannen aan geïnteresseerde beleggers. Als dit programma een aantal van de ondernemingen in onze dialoog als doelwit kiest, zullen we bekijken of we onze inzichten kunnen overdragen. Ook overweegt Achmea IM actieve deelname aan NA-100, afhankelijk van de geselecteerde ondernemingen de exacte voorwaarden voor deelname.

Arbeidsomstandigheden

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

In het afgelopen halfjaar hebben we gesprekken gevoerd met **Carlsberg** en **Loblaw (George Weston)**. **Hershey** moest helaas het in juni geplande gesprek verzetten naar juli. Ook met de overige ondernemingen zullen we de dialoog voortzetten in de tweede helft van het jaar. Verder is met de leden van het PLWF samengewerkt aan het verbeteren van de onderzoeksmethode en werden we door 'UN Global Compact' uitgenodigd voor een ronde-tafel over leefbaar loon in wereldwijde productieketens.

Bedrijf	Carlsberg
Thema	Arbeidsomstandigheden
Mijlpaal	4
Verslag	In mei spraken Carlsberg voor de 2 ^e maal. Het was wederom een open en informatief gesprek. In het onlangs verschenen duurzaamheidsrapport lazen we al dat Carlberg alweer meer details rapporteert over de analyse van mensenrechtenrisico's in de productieketen. Zo worden de risico's wat betreft mogelijke betrokkenheid bij gedwongen arbeid en kinderarbeid nu expliciet benoemd. Ook mogelijke schendingen van arbeidstijden, eerlijke beloning, en de risico's van discriminatie, intimidatie en lastig vallen worden expliciet genoemd. Carlberg geeft aan met behulp van deze risico-analyse ook beter prioriteiten te kunnen stellen voor de aanpak van dergelijke risico's. Daartoe wordt ook een nieuwe mensenrechten-'roadmap' opgesteld waartoe de onderneming momenteel de genoemde risico's verder verkent. In het gesprek hebben we Carlsberg gevraagd om in meer details te rapporteren over de genoemde 'roadmap', en daarbij ook aan te geven in welke landen en productieketens de genoemde risico's aan de orde zijn en hoe de prioriteiten voor actie worden vastgesteld. Het benoemen van 'wages and benefits' als risico in de productieketens, noteren we als een oranje mijlpaal voor toezeggingen.

Bedrijf	George Weston
Thema	Arbeidsomstandigheden
Mijlpaal	3
Verslag	In juni spraken we voor de 2e keer met de duurzaamheidsexperts van Loblaw, de supermarktketen waarvan George Weston eigenaar is. Als volgende stap na het vorig jaar verrichte onderzoek naar mensenrechtenrisico's in de productieketens, laat Loblaw momenteel verder onderzoek doen naar bepaalde gesignaleerde risico's. In het gesprek erkende Loblaw wat betreft de rapportage over mensenrechtenbeleid achter te lopen bij branchegenoten. De onderneming wil die achterstand echter gaan inlopen, met behulp van de recente onderzoeken en goede voorbeelden van koplopers in de sector. We hebben de onderneming gevraagd om niet alleen risico's globaal te benoemen, maar ook concreet aan te geven in welke ketens en welke landen de risico's het grootst zijn en hoe op basis daarvan prioriteiten gesteld worden. Ook hebben we gevraagd om te onderzoeken welke sectorinitiatieven de onderneming kan steunen, om snel stappen te zetten op gebied van het ondersteunen van betere lonen in productieketens.

Vervolg

In de tweede helft van het jaar zullen we spreken met **Hershey, Lindt & Spruengli, J.M Smucker** en **Mondelez**. Ook zullen we voortgang op gebied van leefbaar loon en - inkomen onderzoeken op basis van de methodologie van het PLWF.

Mensenrechten en Governance

In het MVB Verslag over H2 2022 is een beschrijving opgenomen van de achtergrond, de doelstellingen en geselecteerde bedrijven binnen dit engagement thema. Onderstaand een update van vorderingen die zijn gemaakt gedurende H1 2023.

Mensenrechtenschendingen, zijn een reëel wereldwijd probleem. In ons normatieve engagement programma starten we engagement op met ondernemingen waar schendingen voorkomen met als doel deze te verhelpen. Echter, er zijn veel stappen die ondernemingen met een verhoogd risico op schendingen kunnen nemen om een beter mensenrechten beleid te voeren, met als doel preventieve actie te ondernemen en daarmee juist schendingen te voorkomen.

Bedrijf	AT&T
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	3
Verslag	In de eerste helft van 2023 spraken wij voor het eerst met AT&T. De onderneming gaf aan te blijven letten op kwesties zoals privacy, de rechten van kinderen en kunstmatige intelligentie en hun beleid hierop aan te passen. Zo zal AT&T dit jaar een nieuw beleid publiceren met maatregelen om reclame gericht aan minderjarigen te beperken zonder de privacy van gebruikers te schenden. Andere mensenrechtenkwesties die prioriteit hebben binnen het mensenrechtenbeleid van AT&T zijn de vrijheid van meningsuiting en mensenrechten in de toeleveringsketen. AT&T is zich bewust van mensenrechtenrisico's in de toeleveringsketen van draadloze apparatuur in China en heeft, hoewel de onderneming zelf nog niet in verband is gebracht met mensenrechtenschendingen, een beleid en een proces in de organisatie ingebed om deze risico's te verminderen. Aangezien AT&T uitsluitend telecomdiensten aanbiedt in de Verenigde Staten en Mexico, is de onderneming in tegenstelling tot sectorgenoten niet blootgesteld aan risico's omtrent toetreding tot of terugtrekking uit markten in conflictgebieden. AT&T staat open voor de dialoog en onze feedback en nodigde ons uit om in een volgend gesprek suggesties te doen voor de voor ons relevante samenwerkingsverbanden ten aanzien van mensenrechten.
Vervolg	In tegenstelling tot sommige sectorgenoten is AT&T geen onderdeel van 'multi-stakeholder' initiatieven ter bevordering van mensenrechten zoals het 'Global Network Initiative'. Hierover zullen wij de volgende keer met de onderneming in gesprek gaan.

Bedrijf	Proximus
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	3
Verslag	In maart 2023 bezochten wij het hoofdkantoor van Proximus in Brussel voor een gesprek over het mensenrechtenbeleid van het telecombedrijf. De onderneming kondigde tijdens het gesprek een uitgebreide 'Human Rights Risk Assessment' aan, waarvoor het samen wil werken met een externe partner. Deze exercitie moet ook dienen als 'gap analysis' ter voorbereiding van de Corporate Sustainability Directive (CSRD), de Europese richtlijn die moet zorgen voor meer transparantie over en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie. Daarnaast is Proximus bezig een analyse van 'top-risk suppliers', de uitrol van een supplier engagement programma en komt het binnenkort met een update van de 'Supplier Code of Conduct'. In een vervolggesprek zullen wij ingaan op de uitkomsten van de diverse aangekondigde analyses. Tot slot hebben wij de onderneming gevraagd uitgebreider te rapporteren over due diligence en audit uitkomsten en om beleid ten aanzien van conflictgebieden, wat voornamelijk relevant is voor dochteronderneming BICS.

Bedrijf	Vodafone
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	3
Verslag	Vodafone kondigde in het gesprek met ons een review aan van de aanpak en governance van mensenrechten voor 2023. De onderneming laat hiervoor een externe partner naar haar mensenrechtenbeleid en risico's laten kijken. Daarnaast spraken we met Vodafone over het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting en privacy van haar gebruikers. In markten waar deze rechten op gespannen voet staan met overheidsbeleid en waar telecomondernemingen, in sommige gevallen ongegrond, persoonsinformatie aan autoriteiten moeten vrijgeven, vecht Vodafone deze verzoeken waar nodig aan. Vodafone treedt om dit moment echter niet toe tot nieuwe markten waar dit dilemma een rol zou kunnen spelen bij de acquisitie. Aangezien het meest recente rapport over gegevensaanvragen van overheden uit 2020 dateerde, vroegen wij Vodafone om een update, die de onderneming vervolgens in mei 2023 lanceerde. Tot slot vroegen wij vroegen de onderneming explicieter te rapporteren over de uitkomsten van due diligence processen, met name met betrekking op activiteiten in hoog risico markten. Als antwoord op onze vraag waar Vodafone terugkoppeling van beleggers kan gebruiken, werden de uitkomsten van de mensenrechtenreview en de omgang met en rapportage over kunstmatige intelligentie genoemd.

Bedrijf	Heidelberg Materials
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	3
Verslag	Heidelberg Materials is momenteel bezig met het actualiseren van de 'Suppliers Code of Conduct' om te voldoen aan de nieuwe Duitse due diligence wetgeving. Bovendien zal de jaarlijkse (voorheen driejaarlijkse) 'Human Rights Risk Assessment' van Heidelberg Materials zich in 2023 ook richten op de impact van de ondernemingsactiviteiten op de lokale bevolking, in plaats van enkel de eigen onderneming en het personeel, zoals voorheen. Risico's omtrent landrechten, milieurechten, inheems rechten en private beveiliging in conflictgebieden, zullen om die reden dit keer ook worden meegenomen. Gevraagd naar beleid ten aanzien van het opereren in conflictgebieden, verwees de onderneming naar haar algemene mensenrechtenbeleid en benadrukte dat hier geen uniforme aanpak voor bestaat. Daarbij verdedigde de onderneming haar keuze om in Rusland te blijven opereren, refererende aan haar verantwoordelijkheid voor het personeel en de kosten voor aandeelhouders van het afschrijven van activa. Wel kondigde de onderneming aan kapitaaluitgaven in Rusland tot nagenoeg nul terug te brengen. We blijven de ontwikkelingen inzake de Russische activiteiten van Heidelberg Materials in de gaten houden en zullen de onderneming in een vervolgesprek om een update vragen.
Vervolg	Wij zullen aandringen voor een gesprek in H1 2023.

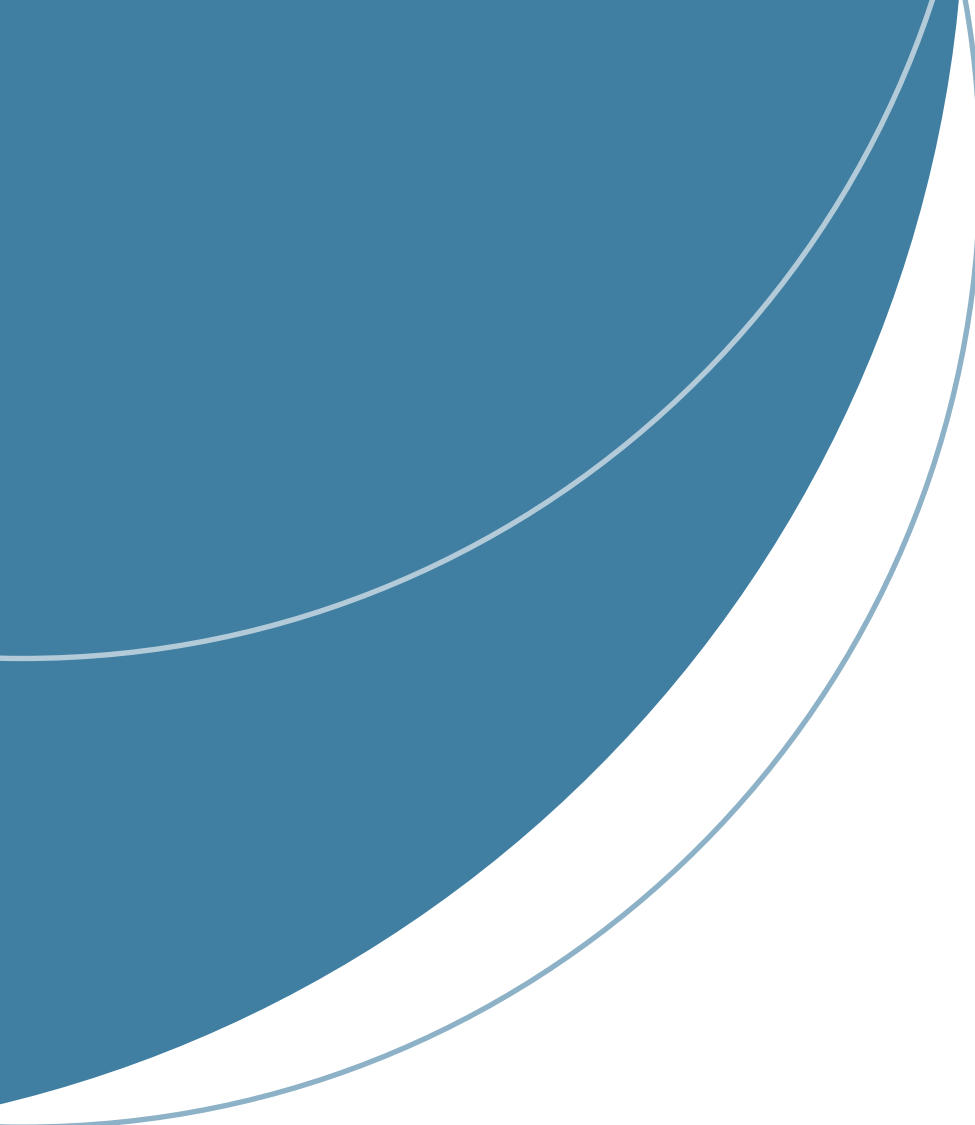
Bedrijf	Siemens AG
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	3
Verslag	Het eerste gesprek met Siemens vond plaats in februari. Siemens gaf aan te werken aan een mensenrechtenrisicoanalyse die eind 2023 afgerond zal zijn. Siemens ziet de grootste mensenrechtenrisico's in de toeleveranciersketen. Als gevolg van het compliance schandaal van Siemens met Adani in 2020 omtrent de aanleg van de infrastructuur voor een controversieel mijnproject, heeft Siemens de 'ESG-risk Radar' geïntroduceerd. Het instrument is geïmplementeerd in het aanbod- en verkoopproces, van begin tot eind. De 'ESG-risk radar' bevat 90 parameters voor verschillende risico's. Siemens gaf aan dat het instrument hen helpt op voorhand risico's te identificeren zodat ze een weloverwogen afweging kunnen maken voor ze in zee gaan met een leverancier of klant, of een nieuwe markt betreden. Daarnaast lichtte Siemens het due diligence proces op de 'Code of Conduct' en een 'Supplier Code of Conduct' toe, waarbij gebruikt gemaakt wordt van een 'risk-based' aanpak, evenals voor de externe audits. Alle toeleveranciers moeten de 'Supplier Code of Conduct' ondertekenen en hieraan voldoen. Afhankelijk van de ernst van een overtreding van deze code neemt Siemens actie. Bij een ernstige overtreding wordt de relatie beëindigd. Wanneer het niet zo'n ernstige overtreding is, wil Siemens samen met de toeleverancier de overtreding proberen op te lossen. Siemens heeft ook klachtenmechanismen ingesteld. In het jaarverslag rapporteren ze over het aantal en welk gedeelte er door compliance is afgehandeld. Wij verzochten Siemens ook informatie op te nemen over de aard van de klachten zodat duidelijk is of er mogelijk trends zichtbaar zijn.
Vervolg	Siemens heeft aangegeven dit bij het opstellen van het volgende jaarverslag mee te nemen. In een volgend overleg zullen wij hier verder over spreken. Daarnaast zullen we verder ingaan op het beleid van Siemens omtrent het opereren in conflictgebieden.

Bedrijf	ENI
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	3
Verslag	In maart 2023 spraken wij voor het eerst met Eni. In 2021 voerde de onderneming met hulp van experts een mensenrechtenonderzoek uit naar risico gevoelige productielocaties in onder andere Angola, Albanië, Oman en de Verenigde Arabische Emiraten. Dit leidde tot de ontwikkeling van een concreet regio specifiek actieplan, een voorbeeld voor de sector. Het mensenrechtenbeleid van Eni loopt voor op dat van sectorgenoten, waarvoor de onderneming in 2020 door de Corporate Human Rights Benchmark (CHRB) werd beloond met een eerste plaats op de 'Human Rights Index'. Hoewel het mensenrechtenbeleid van de onderneming robuust is, blijft het vanwege de aard van haar activiteiten en de geografische voetafdruk blootgesteld aan mensenrechtenrisico's.
Vervolg	Bij het vervolg van de dialoog zullen wij ons onder andere richten op de herstel & verhaal instrumenten van Eni en de uitwerking hiervan in praktijk. De CHRB zal in 2023 een vernieuwde 'Human Rights Index' publiceren, waarna we aan de hand van deze resultaten met Eni in gesprek gaan over de geïdentificeerde verbeterpunten.

Bedrijf	Telenor
Thema	Mensenrechten en Governance
Mijlpaal	2
Verslag	In het eerste gesprek met Telenor, lichtte de onderneming middels een presentatie haar mensenrechtenbeleid toe. Verder spraken wij uitgebreid met Telenor over het bemiddelingstraject met het Noorse Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen waar het op het moment verwickeld in is. Dit naar aanleiding van vermeende richtlijnsschendingen bij het vertrek uit Myanmar dat in 2020 in gang werd gezet. In het hiervoor opgestelde memorandum tussen Telenor en de klagende partijen, heeft Telenor onder ander toegezegd door middel van een evaluatie de leerpunten bij het toetreden van nieuwe markten te identificeren. Wij houden de ontwikkelingen in het bemiddelingstraject in de gaten en zullen de voortgang op de gemaakte afspraken gedurende het engagement blijven monitoren. Tot slot bereidt Telenor zich momenteel voor op de due diligence en rapportage vereisten van de CSRD, de Europese richtlijn die moet zorgen voor meer transparantie over en betere kwaliteit van duurzaamheidsinformatie. De nieuwe regelgeving vereist Telenor onder ander de rol van het bestuur bij risicobeheer te herzien.
Vervolg	De onderneming nodigde ons uit om in de tweede helft van 2023 met hen te spreken over de gemaakte voortgang.

Vervolg

In de tweede helft van 2023 zullen wij opnieuw contact opnemen met Sony en General Electric. Beide ondernemingen hebben nog niet gereageerd op onze engagementbrief en eerste herinneringsmail. Daarnaast zullen we met een aantal ondernemingen een tweede gesprek inplannen afhankelijk van de tijdslijnen van de diverse aangekondigde strategie-

Bijlage C: Collectieve Initiatieven

Hieronder bespreken we initiatieven die het afgelopen half jaar zijn ondertekend door Achmea en collectieve dialogen waaraan Achmea IM namens Achmea heeft deelgenomen. Daarnaast noemen we waar relevant ontwikkelingen rond eerder gesteunde initiatieven.

Investor statements

Investor statement ICCR aan het Amerikaanse Congres tegen wet- en regelgeving die duurzaam beleggen ondermijnt

In deze brief benadrukt het 'Interfaith Center on Corporate Responsibility' (ICCR) de waarde van aandeelhouder engagement als een kost-effectieve manier om risico's te identificeren voordat ze een financiële aansprakelijkheid vormen. Leden van het Amerikaanse Congres worden opgeroepen om zich publiekelijk uit te spreken tegen wet- en regelgeving en juridische bedreigingen die ESG ondermijnen. Verschillende politieke actoren voeren campagne om een verbod in te stellen voor het meenemen van ESG-factoren in beleggingsbeslissingen. De anti-ESG campagnes zijn ook gericht op het bestraffen van ondernemingen die actief duurzaamheidsdoelen nastreven en erkennen dat strategieën zoals emissiereductie en ESG-risico mitigatie vitaal zijn voor hun winstgevendheid op de lange termijn. Ondertekenaars van dit statement zien verantwoord beleggen als onderdeel van hun fiduciaire verantwoordelijkheid die door de anti-ESG wetgeving wordt belemmerd. Hierdoor worden portefeuilles aan extra risico's blootgesteld wat schadelijk is voor gepensioneerden, belastingbetalers en, in bredere zin, voor het algemene belang.

Investor statement van ICCR ‘Bangladesh Investor Initiative’ ter ondersteuning van het ‘International Accord’ en ‘Pakistan Accord’ voor mensenrechten en arbeidsnormen in de kledingsector

Tien jaar is verstreken sinds de instorting van de Rana Plaza fabriek in Bangladesh, waarbij 1.134 kledingarbeiders omkwamen en 2.600 gewond raakten. Als reactie op deze ramp kwam in mei 2013 het Bangladesh Akkoord tot stand. Hiermee is door de jaren heen aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van veiligheidsrisico's voor werknemers. In dezelfde maand als de totstandkoming van het Akkoord, werd het ICCR ‘Bangladesh Investor Initiative’ opgericht. Dit initiatief heeft belangrijke stappen gezet om de kledingsector in Bangladesh te transformeren door ondernemingen die in Bangladesh inkopen, aan te zetten tot: brand- en bouwveiligheid, versterken van lokale vakbonden, verzekeren van leefbaar loon, het openbaar maken van hun leveranciers, zorgen voor een passend klachtenmechanisme en effectieve rechtsmiddelen. Dit investor statement van ICCR ‘Bangladesh Investor Initiative’, roept ondernemingen in de kledingindustrie op om hun due diligence rondom mensenrechten in lijn te brengen met de ‘UN Guiding Principles’. Daarnaast roept het investor statement ondernemingen op om het ‘International Accord’ of ‘Pakistan Accord’ te ondertekenen als zij producten kopen uit Bangladesh of Pakistan respectievelijk. Tenslotte roept het statement ondernemingen op om zich aan te sluiten bij het samenwerkingsverband van de ‘International Labour Organisation’ (ILO), overheden, kledingmerken, vakbonden en werkgevers genaamd het ‘Employment Injury Scheme (EIS) Pilot’.

Investor Statement RRSE voor mensenrechten en vrijheid van meningsuiting in Iran

Het ‘Regroupement Pour La Responsabilité Sociale des Entreprises’ (RRSE) heeft samen met de ‘Investor Alliance for Human Rights’ een investor statement uitgebracht als reactie op dodelijke gevallen die het gevolg waren van onderdrukkingen van protesten in Iran. Het investor statement roept ondernemingen in Iran op om mensenrechten in hun bedrijfsactiviteiten te waarborgen volgens de ‘UN Guiding Principles’. Daarnaast roept het statement ICT bedrijven op om de vrijheid van meningsuiting te waarborgen.

Investor statement van ICCR en Adasina Social Capital om een einde te maken aan het betalen van het subminimale loon aan werknemers in de Verenigde Staten

Adasina Social Capital en ICCR zijn kritisch op het subminimale loon van USD 2,13 per uur dat in 42 Amerikaanse staten van toepassing is op werknemers die fooi ontvangen. Een gevolg hiervan is dat de kans twee keer zo groot is om in armoede te leven voor de werknemers die fooi ontvangen. Deze kans is nog groter voor vrouwen en mensen van kleur. Het investor statement roept ondernemingen waarop het sub-minimale van toepassing is op om een einde te maken aan het betalen van het sub-minimale loon. De argumenten die het statement aandraagt zijn dat het sub-minimale loon systematisch racisme in stand houdt en andere ongelijkheden vergroot. Dit staat vaak in contrast met het anti-discriminatie beleid van ondernemingen en vergroot de kans op juridische claims. Tevens draagt dit

ook bij aan het bereiken van een leefbaar loon en heeft het betalen van een normaal minimum loon een positief effect op de gezondheid en het moraal van werknemers en personeelsverloop.

Investor statement van VBDO om reductie van ‘single use plastics’, productie en consumptie te realiseren in de consumentenproducten en supermarktsector

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) publiceerde in eind 2022 het rapport ‘Plastic Perspectives’ waarin de inzet van een aantal grote Europese ondernemingen ten aanzien van de reductie van plastic verpakkingen werd vergeleken. Naar aanleiding van dit rapport ontstond een samenwerking van institutionele beleggers op het gebied van engagement met ondernemingen in de plastic waardeketen. Het opstellen van een investor statement is de eerste stap van deze samenwerking. Het investor statement, opgesteld door initiatiefnemers als VBDO, Amundi, Axa en Triodos IM, vraagt ondernemingen in de consumentenproducten en supermarktsector om de afhankelijkheid van ‘single-use plastics’ te verminderen en hun best doen om de productie en consumptie van plastic binnen de limieten van de planetaire grenzen te houden. Doel van dit statement is om onze verwachtingen aan ondernemingen ook publiekelijk kenbaar te maken en het statement breed aan institutionele beleggers ter beschikking te stellen. Zo willen we bijdragen aan breed gedragen maar ook ambitieuze doelen voor investor engagement over reductie van plastic in verpakkingen. We zien het aantal beleggers dat engagement doet op dit thema toenemen, en daarom is afstemming van verwachtingen van belang.

Investor statement van Sycomore AM en Axa Investment Managers om ondernemingen in de media, internet en gaming sector de risico’s en impacts van technologie op geestelijke gezondheid en mentale welzijn te verminderen en monitoren

Dit investor statement, opgesteld door Sycomore AM en Axa Investment Managers, benoemt de mogelijke negatieve gevolgen op de geestelijke gezondheid en het mentale welzijn van technologie. Ondernemingen in de media, internet en gaming sector worden gevraagd een beleid te definiëren en implementeren om de risico’s van verslaving te verminderen. Ook worden deze ondernemingen gevraagd zich in te zetten voor digitale veiligheid van kinderen via bedrijfscodes, mensenrechtenbeleid of risicobeadelingskaders. Daarnaast moeten de ondernemingen een klachtenmechanisme opstellen, samenwerken met autoriteiten bij het melden van online misbruik en samenwerken met derde partijen rondom online veiligheid. Als laatste worden deze ondernemingen gevraagd educatieve initiatieven te ondersteunen voor online veiligheid en andere initiatieven met betrekking tot technologie, geestelijke gezondheid en welzijn.

Investor statement namens ICAN om naleving en uitvoering van het Verdrag rondom het verbod op kernwapens te bevorderen

De 'International Campaign to Abolish Nuclear Weapons' (ICAN) is een coalitie van ngo's die zich inzetten voor de naleving en uitvoering van het Verdrag inzake het verbod op kernwapens (het Verdrag) van de VN. Het Verdrag verbiedt zijn ondertekenaars om op welke manier dan ook te helpen bij de ontwikkeling, productie, fabricage of opslag van nucleaire wapens. Het Verdrag verbiedt daarbij ook investeringen van openbare of particuliere middelen in nucleaire wapens. In dit investor statement wordt gesteld dat er op deze wereld geen ruimte is voor kernwapens. Daarom roepen beleggers in dit statement overheden op om het Verdrag inzake het verbod op kernwapens te ondertekenen. Daarnaast roept het statement de huidige ondertekenaars van het Verdrag op om de afspraken van het Verdrag te handhaven binnen hun jurisdictie en specifiek van staatsbedrijven te eisen dat zij de afspraken in het Verdrag volledig integreren. Beleggers die het investor statement ondertekenen beloven bovendien om geen ondernemingen te financieren die zijn gecontracteerd om belangrijke componenten voor kernwapens te bouwen. Dit investor statement is in lijn met het huidige beleid ten aanzien van controversiële wapens, waaronder nucleaire wapens.

Investor statement aan producenten van gevaarlijke chemicaliën om de transparantie te verbeteren

Dit investor statement is gericht aan producenten van gevaarlijke chemicaliën, waarbij het statement hen oproept om meer transparantie te bieden rondom dit onderwerp. De initiatiefnemer Aviva bood, namens de coalitie van 23 institutionele beleggers rondom een engagementprogramma met producenten van chemische producten, de mogelijkheid aan beleggers deze brief te ondertekenen. Het investor statement vraagt de producenten om transparantie rondom de verbetering van productie van gevaarlijke chemicaliën. Daarnaast vraagt het statement om een tijdgebonden uitfasering van persistente chemicaliën. Bovendien vraagt het statement aan de producenten om te werken aan het verbeteren van de score in het 'ChemScore' onderzoek naar de chemicaliën-voetafdruk.

Investor statement namens 'Investor Alliance on Human Rights' aan Europese wetgevers

Het statement is een initiatief van de 'Investor Alliance on Human Rights'. Het statement ter ondersteuning van robuuste regelgeving inzake gedwongen arbeid, roept de Europese wetgevers (Europese Commissie, -Raad en -Parlement) op om wijzigingen in de voorgestelde verordening te overwegen, die de positie van werknemers in de hele waardeketen nog beter waarborgen. Het statement stelt een werknemersgerichte aanpak voor, die ervoor zorgt dat getroffen werknemers toegang hebben tot de rechter en tot herstel van eventuele schade. Daarnaast stelt het statement een verplichte due diligence voor, complementair aan de Europese

richtlijn voor due diligence op het gebied van duurzaam ondernemen, om beleidscoherentie te waarborgen en dwangarbeid effectief aan te pakken en te voorkomen. Tevens stelt het statement dat er voldoende reikwijdte van de wetgeving moet komen, zodat ook systemische patronen van dwangarbeid worden aangepakt, inclusief systemische, door de staat opgelegde dwangarbeid.

Investor statement van LGIM aan ondernemingen in de private sector in de Verenigde Staten om betaalde ziektedagen aan werknemers

Meer dan 27 miljoen werknemers in de private sector in de Verenigde Staten hebben geen toegang tot ziektedagen. Dit investor statement, opgesteld door Legal & General Investment Management (LGIM), vraagt ondernemingen om informatie te delen over hun beleid rondom betaalde ziektedagen. Het statement vraagt ondernemingen om te rapporteren over het totaal aantal werknemers en hun beleid rondom betaalde ziektedagen per type werknemer te beschrijven. Tenslotte vraagt het statement om een beschrijving van de permanente gezondheidsvoordelen die de onderneming aan zijn werknemers beschikbaar stelt. Dit statement sluit aan bij het investor statement 'Letter to American Companies Asking for Information on Paid Sick Leave for Direct and Indirect Employees' dat gesteund werd 2021.

Investor statement namens WBA aan olie- en gasbedrijven uit het 'Just Transition Assessment'

De 'World Benchmarking Alliance' (WBA) is een organisatie die ondernemingen

door middel van verschillende benchmarks beoordeelt en rangschikt aan de hand van hun prestaties ten opzichte van de SDG's. In mei 2021 stuurden beleggers in samenwerking met de WBA investor letters aan olie- en gasbedrijven uit het WBA 2021 'Just Transition Assessment'. Het assessment bracht een gebrek aan maatregelen bij de ondernemingen om de potentiële negatieve sociale effecten van hun transitiestrategie te identificeren en mitigeren aan het licht. Van de 100 ondernemingen die waren opgenomen in de benchmark, ontvingen er 43 geen brief, aangezien de deelnemende beleggers geen relatie hadden met deze ondernemingen. Om deze ondernemingen alsnog te bereiken, zal de WBA een investor statement over het belang van een rechtvaardige klimaattransitie op hun website publiceren en de link delen met de 100 ondernemingen die zijn opgenomen in de benchmark. In dit investor statement, spreken beleggers de 100 olie- en gasbedrijven uit de WBA 2021 'Just Transition Assessment' aan over het belang van een rechtvaardige klimaattransitie voor olie- en gasbedrijven en hun aandeelhouders. Bij een rechtvaardige klimaattransitie worden werknemers in de fossiele industrie adequaat begeleid naar ander werk. Het statement stelt dat om een rechtvaardige klimaattransitie te bewerkstelligen, ondernemingen in dialoog moeten treden met lokale autoriteiten, werknemers, vakbonden en andere belanghebbenden. Ondernemingen moeten daarnaast anticiperen op de effecten van de klimaattransitie op mensen en gemeenschappen en zodoende een plan ontwikkelen om hun rechten te respecteren.

Collectieve Dialogen

Dutch Climate Coalition

Achmea IM maakt deel uit van de 'Dutch Climate Coalition' (DCC), een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders die de doelstellingen van het samenwerkingsverband 'Institutional Investors Group on Climate Change' (IIGCC) en het 'Climate Action 100+' (CA100+) engagement-initiatief ondersteunen. Deze doelstellingen omvatten toezeggingen van ondernemingen om de uitstoot van broeikasgassen in de hele waardeketen te verminderen in overeenstemming met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, robuuste governance ten aanzien van klimaatrisico's en verbeterde transparantie in overeenstemming met de aanbevelingen van de 'Task Force on Climate-related Financial Disclosure' (TCFD). De coalitie richt zich in eerste instantie op de olie- en gasindustrie. Om inzicht te krijgen in de transitiestrategieën van de Europese olie- en gasbedrijven, maakte de DCC de totstandkoming mogelijk van het rapport 'European Majors' 2023 AGMs: Progress Towards Low Carbon'³⁷. Daarnaast werd er met een aantal ondernemingen collectief engagement gevoerd, wat tot drie keer toe resulteerde in een bedrijfsspecifiek investor statement. In de tweede helft van 2023 zal de focus van de coalitie zich uitbreiden naar de vraagkant, door zich mede te richten op de gebruikers van fossiele brandstoffen.

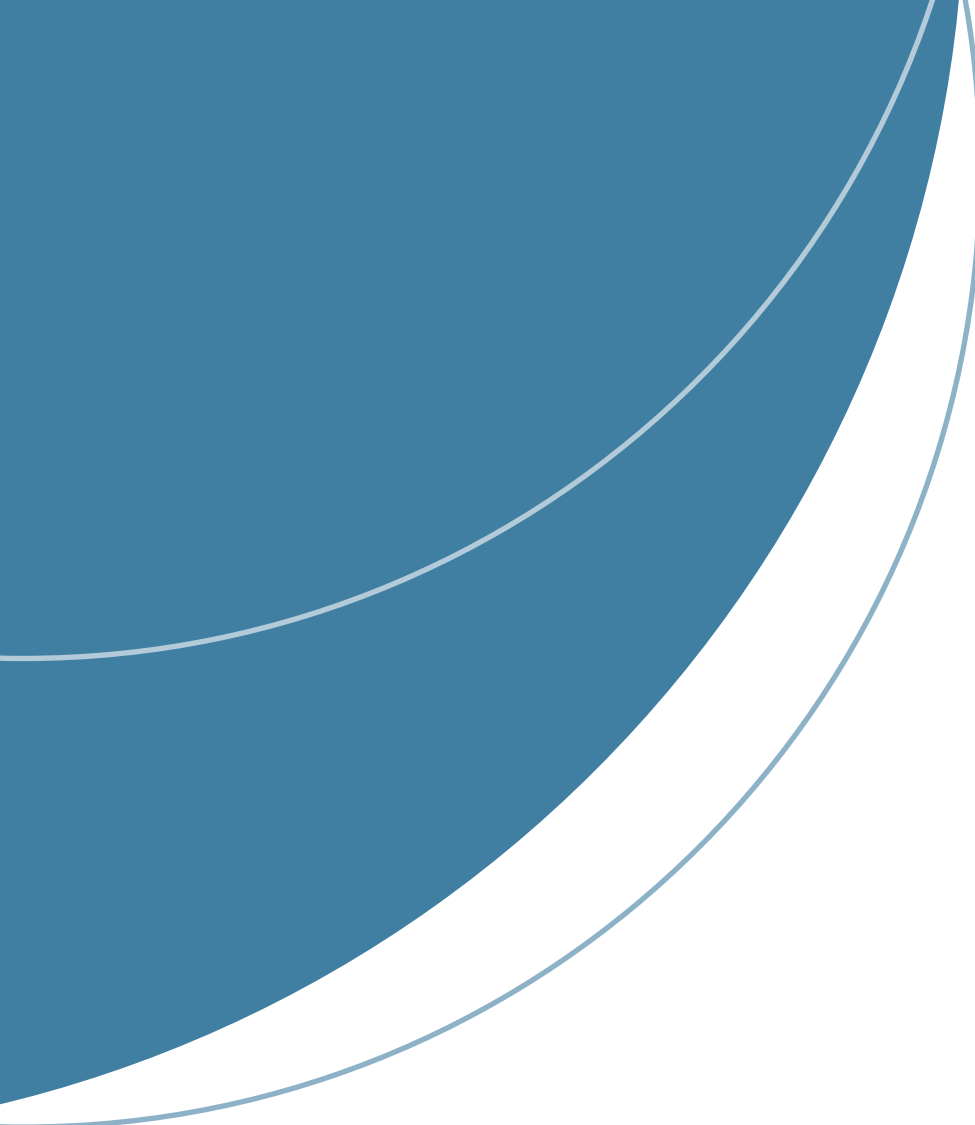
Collectief dialoog 'Global Plastic Treaty' van WNF en 'Ellen McArthur Foundation' met de VN over wereldwijde aanpak plastic vervuiling

De VN werken aan een verdrag over plastic. Naar aanleiding hiervan zetten de initiatiefnemers Wereld Natuur Fonds (WNF) en 'Ellen McArthur Foundation' hun werk ter ondersteuning van een sterk VN-verdrag voort. Concrete acties uit dit collectief zijn het formuleren van gemeenschappelijke voorstellen voor inhoud van het verdrag en communicatie- en lobbyactiviteiten om bij het verdrag betrokken partijen te informeren over deze standpunten. Deze coalitie is een voortzetting van de in 2021 gesteunde 'Business Call' die de VN-lidstaten opriep om zich in te zetten voor een wereldwijd verdrag tegen milieuvervuiling door plastic.

CDP 'Non-Disclosure Campaign' 2023

ESG-informatie is cruciaal voor het maken van beleggingsbeslissingen. Veel ondernemingen rapporteren echter niet, of te weinig over hun milieueffecten. Daarom heeft CDP, een internationale organisatie die een platform en standaard biedt voor klimaat- en milieuraapportage, de 'Non-Disclosure Campaign' opgezet. Deelnemers aan dit initiatief worden gevraagd engagement te voeren met ondernemingen die gevraagd zijn de CDP rapportages op het gebied van klimaat, ontbossing en water aan te leveren, maar dit niet doen. Met dit initiatief worden meer dan 1600 ondernemingen opgeroepen te rapporteren aan CDP. Achmea IM is aangewezen als 'lead investor' voor het engagement met Glencore plc. De onderneming rapporteert momenteel nog niet aan CDP over water en ontbossing, hoewel beide thema's materieel zijn.

In navolging van de 'Finance for Biodiversity Pledge', waar Achmea ondertekenaar van is, roepen private financiële instellingen, waaronder Achmea, in dit statement de deelnemende landen aan de 15^e biodiversiteitstop van de Verenigde Naties op om te komen tot een wereldwijd akkoord over het behoud van biodiversiteit, met daarin een duidelijke rol voor de financiële sector. Daarbij vraagt het statement vooral om naar voorbeeld van het Klimaatakkoord van Parijs vast te leggen dat financiële stromen in lijn gebracht worden met het bevorderen van biodiversiteit. Het statement is opgesteld door 'UN Environment Programme Finance Initiative' (UNEP), PRI en 'Finance for Biodiversity Foundation'

Bijlage D: Aandeelhoudersresoluties

Gezondheid

Abbvie

Bij Abbvie hebben we op de aandeelhoudersvergadering van 2023 een resolutie mede-ingediend over het gebruik van zogenaamde secundaire en tertiaire patenten. Dit zijn patenten die worden ingediend na het aflopen van een eerst patent. Hierdoor houdt een farmaceut voor zeer lange tijd een monopolie op een medicijn, waardoor de prijzen zeer hoog blijven en de toegankelijkheid onder druk staat. Zo heeft Abbvie voor haar medicijn Humira (ontstekingsremmer) 130 patenten geregistreerd. De resolutie roept de onderneming op om transparant te zijn of en hoe maatschappelijke impact wordt meegewogen bij de besluitvorming voor het indienen van secundaire en tertiaire patenten.

Abbvie stelde dat de resolutie onnodig was, omdat uit bestaande publicaties blijkt dat de Raad van Bestuur al goed toezicht houdt en dat de onderneming zich inzet om ethisch te handelen. Abbvie gaf verder aan dat ethische besluitvorming zich uitstrekt tot de bescherming van haar intellectuele eigendom. In het bijzonder geeft de onderneming aan dat het proces rondom patenten jaren kan duren, dat de relevantie van een patent niet bekend is tot het product volledig ontwikkeld is en dat elke bijkomende transparantie de concurrentiebelangen van AbbVie zou kunnen bedreigen.

Achmea heeft VOOR de resolutie gestemd. Aandeelhouders hebben baat bij meer transparantie over de processen en toezichtmechanismen van de onderneming. De resolutie heeft 31% van de stemmen gekregen. Hiermee is het voorstel afgewezen.

Natuur & Milieu

Kraft Heinz

Mercy Investment Services heeft een aandeelhoudersvoorstel ingediend op de aandeelhoudersvergadering van The Kraft Heinz Company (Kraft Heinz). De onderneming wordt gevraagd om te rapporteren over watergerelateerde risico's. Er wordt specifiek gevraagd om te rapporteren over haar totale blootstelling aan waterrisico's, inclusief de toeleveringsketen, met behulp van kwantitatieve indicatoren indien deze beschikbaar zijn. Dit houdt in dat Kraft Heinz waterrisico's dient te identificeren, evenals beleid moet opstellen en mitigerende maatregelen moet nemen om deze risico's te verminderen.

Kraft Heinz geeft zelf aan dat het voldoende rapporteert en benadrukt dat de bestaande strategie zich richt op waterrisico's in de directe activiteiten, maar ook in de waardeketen. In het ESG-rapport beschrijft Kraft Heinz hoe het een waterrisicobeoordeling heeft uitgevoerd op de productiefaciliteiten en geeft het informatie welke van de productiefaciliteiten zich in gebieden met watertekorten bevinden. De onderneming heeft tijdgebonden doelen om de totale intensiteit van het watergebruik in gebieden met watertekorten te verminderen. De onderneming

maakt de voortgang van deze doelen bekend. Het bedrijf heeft zich ook gecommitteerd aan het 'CEO Water Mandate', dat de eis bevat om de voortgang op zes gebieden met betrekking tot waterbeheer openbaar te maken. De richtlijnen voor leveranciers bevatten verwachtingen voor leveranciers om het waterverbruik bij te houden.

Over het algemeen lijkt Kraft Heinz voldoende vooruitgang te boeken bij het aanpakken van waterrisico's en geeft het voldoende informatie in haar rapportages. Aandeelhouders hebben wel baat bij het gevraagde rapport, omdat het extra informatie geeft over de waterrisico's en mitigerende maatregelen voor specifiek de toeleveringsketen. Hierdoor wordt waterrisico in de gehele waardeketen meegenomen. Bovendien zou transparantie Kraft Heinz in staat stellen watergerelateerde risico's beter te beheren en de inzet van de onderneming af te stemmen op duurzame langetermijnwaardecreatie. Om deze reden heeft Achmea VOOR het voorstel gestemd. Van de aandeelhouders heeft 7,8% VOOR het voorstel gestemd, het voorstel is hiermee afgewezen. Het voorstel stond voor het eerst op de agenda.

Klimaat

Equinor

WWF en Greenpeace hebben het volgende voorstel ingediend: "Equinor identificeert en beheert risico's en mogelijkheden met betrekking tot het klimaat

en integreert deze in de strategie van de onderneming. Equinor stelt doelen en implementeert maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen op korte en lange termijn te verminderen, in lijn met de doelstelling om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C, en rapporteert aan aandeelhouders over de voortgang ten opzichte van deze doelen. Doelen en maatregelen omvatten de hele toeleveringsketen (scope 1, 2 en 3) en houden een absolute vermindering in van de uitstoot van broeikasgassen.”

Equinor geeft als reactie op het voorstel dat de laatste 12 maanden hebben getoond hoe belangrijk energie voor de maatschappij is. Equinor meent dat zij zich in een goede positie bevindt om de markt te voorzien van de broodnodige energie en tegelijkertijd de uitstoot van haar activiteiten te verminderen en te investeren in de noodzakelijke systemische verandering naar net zero. Ook verwijst Equinor naar haar klimaattransitieplan die in 2022 97% ‘voor’ stemmen behaalde. Het transitieplan van de onderneming is momenteel alleen voor scopes 1 en 2 afgestemd op een 1,5°C-pad.

Er was een daling te zien in de uitstoot van 2019-2021, maar het is goed mogelijk dat deze constante daling in absolute cijfers in de toekomst niet zal aanhouden, aangezien Equinor verwacht dat de olie- en gasproductie in de periode 2021-2026 zal toenemen. Dit kan leiden tot meer emissies door het gebruik van verkochte producten. Equinor heeft toegezegd in 2050 net zero te zijn en de middellange termijn doelen af te stemmen op het 1,5°C-traject. De onderneming maakt echter

niet duidelijk wat de groeiprognose voor de productie is en hoe het de exploratie en productie van fossiele brandstoffen naar beneden wil brengen, om in lijn te zijn met de aanbevelingen van het International Energy Agency.

De indieners uiten terechte zorgen over het klimaattransitieplan van de onderneming. Het vaststellen van broeikasgasemissiereductiedoelstellingen voor scopes 1, 2 en 3, die zijn afgestemd op een 1,5°C-scenario, zou het transitieplan geloofwaardiger maken.

Achmea heeft ‘voor’ het voorstel gestemd, aangezien het voorstel gericht is op het verder versterken van het huidige klimaattransitieplan, met name in de oproep tot absolute reductiedoelstellingen en het terugschroeven van de exploratie van fossiele brandstoffen. Het voorstel ontving 3,6% ‘voor-stemmen’ en is hiermee niet aangenomen.

Tijdens de vergadering van Equinor werden ook diverse aandeelhoudersvoorstellen ingediend die als te voorschrijvend worden beschouwd en niet in het belang van de onderneming en haar stakeholders. Achmea heeft dan ook ‘tegen’ de volgende voorstellen gestemd:

- Verbied het gebruik van glasvezelrotorbladen in alle nieuwe windparken, beloof bestaande waterkrachtprojecten op te kopen en doe onderzoek naar andere energiebronnen zoals thorium.
- Alle exploratie- en booractiviteiten tegen 2025 stopzetten en financiële en

- technische bijstand verlenen voor het herstel en de ontwikkeling van de Oekraïense energie-infrastructuur
- Alle plannen voor activiteiten in de Barentszee beëindigen, de investeringen in hernieuwbare energie/een koolstofarme oplossing opvoeren tot 50 procent in 2025, CCS implementeren voor Melkoya en investeren in de wederopbouw van Oekraïne.

Deze voorstellen behaalden geen van allen meer dan 0,4% van de stemmen.

Follow This

Follow This en co-filende institutionele aandeelhouders hebben bij meerdere olie- en gasondernemingen een aandeelhoudersvoorstel ingediend. Via dit voorstel worden de ondernemingen gevraagd om scope-3 emissiereducties op de middellange termijn op te stellen. In onderstaande tabel staat bij welke ondernemingen Follow This een aandeelhoudersvoorstel heeft ingediend en wat de resultaten in 2022 en 2023 waren.

Onderneming	Resultaat 2023	Resultaat 2022
BP	17%	15%
Chevron	10%	33%
Exxon	11%	28%
Shell	20%	20%
TotalEnergies	30%	-

De daling van steun bij Chevron en Exxon wordt deels veroorzaakt door de ‘anti-ESG’ wind die rondgaat in de Verenigde Staten. Op allerlei platforms en op verschillende manieren spreken Republikeinen zich uit tegen duurzaamheid en proberen diverse partijen te beïnvloeden. Hoe dit zich verder gaat ontwikkelen en welke gevolgen dit heeft op de lange termijn, is nog niet te voorspellen.

Nadat vorig jaar het aandeelhoudersvoorstel bij TotalEnergies door de onderneming geblokkeerd was wegens juridische gronden is er voor gekozen om het aandeelhoudersvoorstel dit jaar als adviserend op te stellen. Dit heeft ervoor gezorgd dat het aandeelhoudersvoorstel daadwerkelijk op de agenda is gekomen van de aandeelhoudersvergadering. Ook adviseerden proxy advisors om ‘voor’ dit voorstel bij TotalEnergies te stemmen waardoor er veel steun voor het voorstel was. Helaas heeft het voorstel geen meerderheid behaald maar de onderneming zal wel met een inhoudelijke reactie moeten komen.

Achmea heeft, waar van toepassing, ‘voor’ de resoluties van Follow This gestemd.

Social

McDonald’s

Het aandeelhoudersvoorstel verzoekt om een wereldwijd politiek transparantierapport te publiceren, inclusief transparantie over niet-Amerikaanse politieke betrokkenheid, beleidsbeïnvloeding, lobby activiteiten, wetenschappelijk

onderzoek en liefdadigheidsbijdragen. Transparantie toont aan of de politieke betrokkenheid van de onderneming in overeenstemming is met de openbare verklaringen en waarden.

McDonald's publiceert informatie op haar website over de politieke betrokkenheid en lobby activiteiten in de Verenigde Staten. Er wordt echter geen informatie gepubliceerd over haar politieke bijdragen buiten de Verenigde Staten. Ook maakt McDonald's geen lidmaatschappen van wereldwijde handelsverenigingen openbaar. McDonald's heeft in het verleden te maken gehad met enige kritiek van verschillende belanghebbenden met betrekking tot politieke invloed en lobby activiteiten. Een vrijwillig wereldwijd transparantierapport zou het leiderschap van McDonald's op het gebied van politieke transparantie en corruptiebestrijding aantonen.

Hoewel de openbaarmaking van lobby activiteiten en politieke bijdragen sterk afhankelijk is van de wet- en regelgeving in verschillende rechtsgebieden, zouden aandeelhouders toch baat hebben bij transparantie over politieke due diligence. Deze aanvullende informatie zou aandeelhouders in staat stellen om de uitgebreide politieke activiteiten van de onderneming, de relatieve risico's en voordelen en de manier waarop deze door de onderneming worden beheerd, te evalueren. Om deze reden heeft Achmea voor het aandeelhoudersvoorstel gestemd. Van de aandeelhouders heeft 18% 'voor' het aandeelhoudersvoorstel gestemd. Het voorstel is daarmee niet aangenomen. Dit is de tweede keer dat dit

aandeelhoudersvoorstel bij McDonald's op de agenda stond, in 2022 ontving het voorstel 12,6% van de 'voor' stemmen.

Disclaimer MVB Rapport

Dit rapport bevat verklaringen, zoals emissiereductiedoelstellingen en uitspraken over de huidige intenties van Achmea B.V. ('Achmea') met betrekking tot haar klimaatdoelstellingen en andere ambities op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Deze zijn gebaseerd op de informatie, kennis en opvattingen op de datum van publicatie van dit rapport.

Hoewel Achmea van mening is dat de doelstellingen en plannen een goede basis hebben en naar beste vermogen en te goeder trouw zijn vermeld, zijn ze niet zeker en afhankelijk van verschillende (on) bekende risico's. De doelstellingen, plannen en acties kunnen bijvoorbeeld, niet limitatief, worden beïnvloed door:

- Veranderingen in overheidsbeleid, regelgeving en wetten en de interpretatie en toepassing daarvan.
- Beschikbaarheid van betrouwbare data zoals gegevens over broeikasemissies of energielabels.
- Onzekerheden en veranderingen in en het gebruik van (emissie)berekeningsmethodieken en -modellen voor het meten van broeikasemissies of het stellen van reductiedoelen van bijvoorbeeld PCAF, SBTi, CRREM of NZIA.
- Nieuwe of gewijzigde wetenschappelijke inzichten met betrekking tot klimaatverandering.

Ondanks de constante zorg en aandacht die Achmea besteedt aan de samenstelling van dit rapport is het mogelijk dat de informatie onvolledig is of onjuistheden bevat. De informatie in het rapport wordt periodiek geactualiseerd. Eventuele wijzigingen kunnen altijd met onmiddellijke ingang en zonder enige kennisgeving worden aangebracht. Mochten er desondanks onjuistheden in de gegevens voorkomen of mocht de informatie niet meer actueel zijn, dan betreuren wij dit. Achmea aanvaardt echter geen aansprakelijkheid. Dit rapport is niet gecontroleerd door een externe auditor.

Achmea heeft de informatie in dit rapport met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit rapport is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea raadt u af een (beleggings) beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit rapport. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit rapport is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit rapport is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontlenen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit rapport na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit rapport dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit rapport alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

23050087

Heb je opmerkingen of wil je meer informatie?

Corporate Communicatie
achmeacommunicatie@achmea.nl

Achmea MVO
mvo@achmea.nl